

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav románských studií

Rigorózní práce

Španělské nadávky

The Spanish Insults

Autor rigorózní práce: Mgr. Šárka Hroudová

Vedoucí rigorózní práce: doc. PhDr. Petr Čermák, PhD.

Rok: 2012.

„Prohlašuji, že jsem rigorózní práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.“

V Praze dne 15.3.2012

Šárka Hroudová

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu své rigorózní práce doc. PhDr. Petru Čermákovi, Ph.D. za jeho ochotnou spolupráci, trpělivost a odbornou pomoc.

1. ÚVOD.....	1
1.1. Konzultovaná literatura.....	2
1.2. Struktura práce. Metodologie.....	4
2. NADÁVKA JAKO SOUČÁST NESPISOVNÉHO JAZYK.....	6
2.1. Uvedení.....	6
2.2. Spisovný jazyk.....	6
2.3. Nespisovný jazyk.....	6
2.3.1. Chápání termínů označujících sociolekty v české tradici.....	7
2.3.1.1. Argot.....	7
2.3.1.2. Slang.....	8
2.3.2. Chápání termínů označujících sociolekty ve španělské tradici.....	9
2.4. Shrnutí.....	10
3. KLETBA A NADÁVKA A JEJÍ SOUVISLOST S KULTUROU A TRADICÍ SPOLEČNOSTI.....	11
3.1. Situace v českém a španělském jazykovém prostředí.....	14
3.2. Překročení normy.....	18
3.2.1. Tabu.....	19
3.2.1.1. Rozdělení tabu podle Ullmanna.....	22
3.2.1.1.1. Tabu strachu.....	22
3.2.1.1.2. Citlivé tabu.....	22
3.2.1.1.3. Tabu vlastnictví.....	23
3.2.1.2. Porušení tabu.....	24
3.2.2. Eufemismus.....	24
3.2.3. Eufemistický dysfemismus.....	25
3.2.4. Dysfemistický eufemismus.....	26
4. OBECNÉ CHARAKTERISTIKY NADÁVEK.....	28
4.1. Definice základních pojmů.....	30
4.2. Funkce nadávek.....	32
4.3. Charakteristiky nadávky podle rozdělení Colín Rodey.....	37
4.3.1. Oralita.....	38
4.3.2. Dvojznačnost.....	38
4.3.3. Nestabilita.....	39
4.3.4. Stupňování.....	39
4.3.5. Provázanost.....	39
4.4. Specifika španělských nadávek.....	40

4.4.1. Fonetické zvláštnosti.....	40
4.4.2. Morfologická specifika.....	41
4.4.2.1. Vznik a tvoření nových nadávek.....	42
4.4.3. Syntaktické zvláštnosti.....	47
4.5. Extralingvistické prostředky.....	47
5. SÉMANTICKÁ KLASIFIKACE NADÁVEK A KLETEB.....	48
5.1. Uvedení.....	48
5.2. Metodologie.....	48
5.3. Sémantické rozdělení nadávek.....	49
5.3.1. Náboženská nadávka.....	49
5.3.2. Sexuální nadávka.....	51
5.3.2.1. Typy sexuálních nadávek.....	51
5.3.3. Skatologické nadávky.....	57
5.3.4. Nadávky implikující psychickou či fyzickou vadu nebo nemoc.....	58
5.3.5. Nadávky zahrnující rodinné příslušníky adresáta.....	61
5.3.6. Zvířecí nadávka.....	62
5.3.7. Národnostní nadávka.....	63
5.4. Shrnutí.....	64
5.5. Praktická část.....	65
5.5.1. Praktická část 1: Výzkum na korpusu.....	65
5.5.1.1. Uvedení.....	65
5.5.1.2. Metodologie.....	66
5.5.1.3. Kontrastivní analýza.....	67
5.5.1.3.1. Případová studie: <i>puta</i>	68
5.5.1.3.1.1. Výraz <i>puta</i> a jeho pozice ve větě. Fráze zahrnující <i>puta</i>	69
5.5.1.3.1.2. Výraz <i>puta</i> , který není součástí fráze. Jeho nejčastější překlady.....	71
5.5.1.3.2. Případová studie: <i>cabrón</i>	74
5.5.1.3.2.1. <i>Cabrón</i> a slovní druhy.....	75
5.5.1.3.2.2. Výraz <i>cabrón</i> a jeho použití ve vokativu.....	79
5.5.1.4. Shrnutí.....	81
5.5.2. Praktická část 2: výzkum nadávek ve filmu.....	82
5.5.2.1. Uvedení.....	82
5.5.2.2. Metodologie.....	84
5.5.2.2.1. <i>Historias del Kronen</i> : stručná charakteristika filmu.....	85
5.5.2.3. Kontrastivní analýza: nadávky ve španělském filmu <i>Historias del Kronen</i>	86
5.5.2.3.1. Případová studie: <i>joder</i>	88

5.5.2.3.2. Případová studie: <i>puta</i>	90
5.5.2.3.3. Případová studie: <i>hostia</i>	94
5.5.2.3.4. Případová studie: <i>coño</i>	96
5.5.2.3.5. Případová studie: <i>mierda</i>	97
5.5.2.4. Shrnutí.....	100
6. ZÁVĚRY.....	102
7. RÉSUMÉ.....	106
7.1. Conclusiones.....	106
7.2. Résumé v českém jazyce.....	110
7.3. Résumé v anglickém jazyce.....	112
8. BIBLIOGRAFIE.....	114

*Nad tím, co jest přirozené, pozastavují se jen největší sviňáci a sprostáci,
kteří ve své nejmizernější lžimorálce nedívají se na obsah
a s rozčilením vrhají se na jednotlivá slova.¹*

1. ÚVOD

Téma naší práce jistě není pro nikoho neznámou či dokonce nedotčenou oblastí. Každý z nás již byl určitě alespoň jednou v životě nucen vyslovit nadávku. Ať už se jednalo o výraz, který nám unikl v rozčilení, nebo bylo-li to peprné spojení, které jsme vypustili, když jsme se kladivem udeřili do prstu.

Nadávka je organismus velmi pestrý, a co teprve, jedná-li se o nadávku španělskou. Kdo by v českém jazykovém prostředí nechtěl být titulován, namísto ordinérního *ty kreténe!*, *ty krávo!*; raději *¡Hijo de un vagón de mil putas!*? A komu by se nezdála zajímavější kletba *¡Me cago en un barco lleno de todos los muertos de tu puta madre!* než být odkázán pouze *do prdele*? Je třeba zdůraznit, že ač jsou tyto nadávky jistě hrubší než ty české, ořelé; vnášejí do jazyka alespoň notnou dávku rozmanitosti a originality.

Jak jsme již úvodem napověděli, v naší práci se tedy budeme věnovat španělským nadávkám. Zaměříme se především na jejich specifické charakteristiky a budeme je zkoumat zejména ve srovnání s češtinou, přičemž se budeme soustředit hlavně na nadávky univerzální, tedy na takové výrazy, jež slouží v první řadě k nadávání. Naším hlavním zájmem pak bude zjistit, v jakých ohledech se španělské nadávky odlišují od českých. Jinak řečeno, nadávají Češi i Španělé

¹ Hašek, Jaroslav – Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války.

stejně? Používají pro nadávání stejné typy nadávek, a jak se jejich nadávky po lexikální stránce liší?

I přesto, že by se studium nadávek mohlo zdát být zábavným, celkově okolo tématu nadávek vyvstává více otázek nežli odpovědí a samotní autoři si často kladou mnoho rétorických otázek, které zůstávají nezodpovězeny. A jak tvrdí F. Hammer, „*nadávočka je pro lingvistický výzkum kamenem úrazu*“², proto nám nezbývá než doufat, že se jím nestane i pro nás.

1.1. Konzultovaná literatura

Jelikož bylo toto téma po dlouhou dobu tabu, a poněvadž se jedná o téma velmi dynamicky se rozvíjející a obměňující, stěžejními nám byly především studie současných autorů. Nutno říci, že jiná díla k dispozici téměř nejsou, jelikož až donedávna bylo téma nadávek tabu. Jak podotýká G. Hughes, autoři se vždy zabývali spisovným, vyšším a lepším jazykem³, díky čemuž se jim dostávalo úcty, a tématu nadávek se nikdo odborně nevěnoval – i kdyby se tímto tématem chtěl někdo zabývat, společnost by ho zavrhla. V české odborné literatuře se objevují první vlašťovky až počátkem 20. století, kdy K. J. Obrátil sepsal svá *Kryptadia*, na svou dobu dílo velmi nadčasové. Ve španělském jazykovém prostředí se nadávkám začal jako první detailněji věnovat C. J. Cela.

Vzhledem k tomu, že je téma naší práce zajímavé pro širokou veřejnost a povaha většiny děl, které se tématem nadávek zabývají, je spíše populárního charakteru, již od počátku našeho výzkumu nám vyvstaly potíže s hledáním vhodné odborné literatury. Dalším

² „*L'insulte est une pierre d'achoppement pour la recherche linguistique.*“, Françoise Hammer: „*Cherchez l'insulte! Trouvez l'outrage!*“ In: *Les insultes en français*, Chambéry: Université de Savoie, Laboratoire langages, littératures, sociétés, 2009, s. 179.

³ Cf. Hughes, Geoffrey: *Swearing*, Padstow: T. J. Press Ltd, 1988, s. 2.

problémem byl fakt, že jelikož se jedná o téma, které bývalo dříve tabu a je zkoumáno až poslední dobou, odborných studií je stále nedostatek a většina autorů v něm ještě sama tápe, proto se nikdo z autorů nechce tomuto tématu věnovat komplexněji. Většina studií raději nahlíží na nadávky pouze z jednoho hlediska, což činí studium nadávek velmi komplikovaným. Nejpřínosnějšími díly pro nás bylo *Arte del insulto* od J. Luque Durána a kolektivu, jež můžeme pokládat za nejlépe zpracované dílo o španělských nadávkách z lingvistického hlediska, a *Swearing* od Geoffreyho Hughese. Toto dílo bychom mohli všeobecně pokládat za stěžejní, jelikož se autor snažil nadávky zpracovat co nejkomplexněji, bohužel pro nás se však soustředil pouze na nadávky v angličtině, které mají dosti odlišné charakteristiky ve srovnání se španělskými. Zajímavou a velmi pestrou pro nás byla studie *La lengua de tu madre* od Stephena Burgena, která nabízí pohled na nadávky především ve srovnání s dalšími evropskými jazyky, je však velmi populárního charakteru a zabývá se především sémantickým rozdělením jednotlivých nadávek (stejně jako většina díla od J. Luqueho). Nápomocnou nám byla i rozsáhlá práce Marisely Colín Rodey *El insulto: estudio pragmático-textual y representación lexicográfica*, jež se od ostatních děl liší netradičním a novátorským pojetím tématu nadávek. Základním studijním materiálem, psaným v českém jazyce nám bylo obsáhlé dílo Richarda Marynčáka *Stručné dějiny nadávek*. I přesto, že se nejedná o vyloženě lingvistické dílo, obsahuje mnoho zajímavých a originálních postřehů a teorií. Přínosem nám bylo i dílo *Kletvice in psovke* od slovinského lingvisty Bernarda Nežmaha, jež přišel s originální teorií, podle níž jsou všechny nadávky pouze citoslovce. Jediné odborné, výhradně lingvistické dílo, které se nám podařilo nalézt, byla sbírka přibližně 20 studií o nadávkách s titulem *Les insultes en français* pod vedením Dominique Lagorgette pod záštitou francouzské savojské univerzity. Toto dílo je navíc velmi aktuální, bylo vydáno teprve v roce 2009.

V praktické části naší práce jsme vycházeli zejména ze slovníku nadávek *Inventario general de insultos* od Pancracia Celdrána Gomarize. Pro potřeby kontrastivní analýzy jsme čerpali z databáze paralelního jazykového korpusu InterCorp pod záštitou Ústavu českého národního korpusu při FF UK v Praze, k níž nám byl s laskavým svolením povolen přístup, a z filmu *Historias del Kronen*, natočeného podle literární předlohy José Ángela Mañase.

1.2. Struktura práce. Metodologie

Úvodem bychom chtěli zdůraznit, že cílem naší práce není vytvořit slovník španělských nadávek. Pro to by bylo třeba mnohem rozsáhlejší a podrobnější studie, navíc, slovníků španělských nadávek je opravdu mnoho (dalo by se říci, že skoro více než lingvistických studií, které se nadávkami zabývají). Jmenujme alespoň nejnovější dílo v této oblasti, *El gran libro de los insultos*, které vzniklo pod vedením Pancracia Celdrána Gomarize⁴.

Nadávkou je možné zkoumat z mnoha úhlů pohledu, můžeme je studovat z psychologického, sociálního, či historického hlediska, ta však zmíníme pouze okrajově. Naším cílem je sledovat nadávky především z hlediska lingvistického.

V první, teoretické části práce si nejdříve stručně představíme širší zázemí nadávek; bude nás zajímat, v jakých vrstvách jazyka se nadávky nejčastěji vyskytují, a jak se tyto vrstvy liší ve španělském a českém jazyce. Dále si vysvětlíme historické pozadí vývoje španělských nadávek v paralele s českými, a mechanismy, které vznik nadávky podněcují. Poté se pokusíme načrtnout základní charakteristiky španělské nadávky, soustředit se budeme zejména na takové vlastnosti španělských nadávek, jež jsou pro ně charakteristické, jimiž se odlišují

⁴ Toto dílo je dostupné i v České národní knihovně.

od nadávek českých. Vysvětlíme si blíže funkce nadávek a zmíníme se i o tom, jak vznikají nadávky nové. V poslední kapitole si pak definujeme základní sémantické kategorie španělských nadávek, opět v paralele s nadávkami českými. Naším posledním úkolem pak bude praktický výzkum, který provedeme z části na paralelním, česko-španělském jazykovém korpusu, s jehož pomocí budeme schopni realizace kontrastivního porovnání s češtinou. Tento výzkum považujeme za přínosný zejména proto, že nabízí jedinečnou možnost pro srovnávací studii španělských a českých nadávek, která je, díky použité technologii, v českém prostředí výjimečná. K vypracování druhé části praktického výzkumu použijeme jazykový materiál ze španělského filmu *Historias del Kronen*, jež nám při zkoumání nadávek poslouží zejména k přiblížení situace v současné mluvené španělštině.

2. Nadávka jako součást nespisovného jazyka

2.1. Uvedení

Nadávky jsou jazykovým jevem, a jakožto jazykový jev jsou součástí jazyka. Jazyk však není plochým, jednotným fenoménem, nýbrž složitým organismem, ve kterém se prolínají jeho jednotlivé vrstvy. Nikdo jistě nebude pochybovat o tom, že je jazyk nadávek součástí jazyka nespisovného. Nicméně abychom lépe porozuměli termínům spisovný a nespisovný jazyk a sociální styly, v nichž se nadávky vyskytují nejčastěji, pokusíme se je alespoň stručně definovat.

2.2. Spisovný jazyk

Spisovný jazyk je kodifikovaným útvarem národního jazyka, což je uměle nastavená norma, která je neustále lingvisty obměňována. Plní národně reprezentativní funkci a je používán zejména v písemné komunikaci, v mluvené formě pak především ve školách, státní televizi a na úřadech. Jeho mluvenou variantou je hovorový jazyk, jenž je lépe přizpůsoben mluvené komunikaci, zachovává si však charakteristiky spisovného jazyka.

Můžeme říci, že je spisovný jazyk užíván především při sledování vyšších komunikačních cílů. Nadávky, kterým se budeme v této práci věnovat, slouží k účelům naprosto opačným, většinou jich užíváme při vyjádření našich nejnižších představ a pudů.

2.3. Nespisovný jazyk

Nespisovný jazyk bychom mohli pokládat za opak spisovného jazyka. Není tedy kodifikovaný, není vhodné používat ho na veřejnosti,

jelikož zahrnuje mnoho společensky nepřijatelných slov. Do této vrstvy jazyka spadají také sociální styly, mezi něž patří slang, argot a profesní mluva, z nichž nás budou zajímat zejména první dva termíny, jelikož se mezi nimi rodí mnoho nových nadávek. V následujících podkapitolách se je pokusíme blíže definovat, jelikož v otázce sociolektů se často objevuje mnoho nejasností. Jejich hranice bývají často splývavé a i rozdělení těchto fenoménů v lingvistice není vždy zcela jednotné. Nejprve si představíme, jak bývají tyto termíny chápány v české tradici.

2.3.1. Chápání termínů označujících sociolekty v české tradici

2.3.1.1. Argot

Co se týče pojmů argot a slang, tak jejich chápání většinou nejvíce splývá. Jak zmiňuje Marie Čechová v knize *Současná stylistika*⁵, k vydělení argotu od slangu dospívala česká lingvistika postupně již od 30. let 20. století. Uváděly se tyto rozdílné rysy: skupiny zájmové (⇒ slang) x skupiny sociální, resp. sociálně degradované, vyděděné, pohybující se na okraji společnosti (⇒ argot). Hlavním účelem tohoto jazyka bylo, aby byl nesrozumitelný zbytku společnosti, jednalo se tedy o jakýsi tajný jazyk.

V rámci argotu uvádí M. Čechová pro nás významný jev tzv. argotizace⁶, k níž dochází, stanou-li se vulgarismy a nadávky součástí i veřejných projevů. S rostoucí argotizací však ubývá prostředků diferencovaného označení a negativního hodnocení skutečnosti a vyjádření ztrácí příznakovost. Možná právě z tohoto důvodu se čím dál více prodírají do naší mluvy nadávky čím dále vulgárnější, jelikož ty staré pro nás jednoduše už nemají ten správný náboj.

⁵ Cf. Čechová, Marie: *Současná stylistika*, Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2008, s. 67.

⁶ Cit. *Ibid.*, s. 66.

2.3.1.2. Slang

Slang je, stejně jako argot, řazen k tzv. sociolektům, které spadají, jak jsme již nastínili, k nespisovným útvarům národního jazyka. Původ slangu spočívá ve výrazové aktualizaci spojené s určitým zájmovým nebo pracovním prostředím; slangové vyjadřování je pak chápáno jako projevení společenské solidarity.⁷ Podstatou jeho vytváření je, stejně jako v případě mnohých nadávek, jazyková hra; což zároveň znamená, že se v něm mohou obměňovat i slova zcela běžná.

Hlavním principem slangu je pojmenovací postup na základě podobnosti (metafor), někdy ovšem na první pohled ne zcela průhledný, z důvodů hojného zkracování slov nebo univerbizace. Stejný princip, tedy přirovnávání na základě podobnosti či metafor je uplatňován i u nadávek. Slang využívá i zvukových osobitostí: intonace, tempa, dynamiky řeči. Tyto, i jiné paralingvistické prostředky nacházíme u nadávek též, čemuž se budeme podrobněji věnovat ve 4. kapitole. Poslední výraznou vlastností slangu je ta, že se velmi rychle mění a podle místa markantně liší.

Jak jsme měli možnost pozorovat, charakteristiky slangu a nadávek se v mnohém shodují, Jaroslav Hubáček ve své studii „*O českých slanzích*“ dokonce sám uvádí, že ze slangu a z argotu pochází mnoho vulgarismů. Nemůžeme sice pokládat nadávky za podskupinu slangu, ačkoli je třeba zdůraznit, že mnohé z něj vycházejí.

Již v úvodu této kapitoly jsme zmínili, že chápání sociálních dialektů se v české a španělské tradici liší. Je to způsobeno nejen odlišnými termíny, které jednotlivé skupiny označují, ale i odlišnými definicemi těchto termínů, které v českém jazyce nejsou ekvivalentní definicím v jazyce španělském.

⁷ Jak uvidíme ve 4. kapitole, stejná tendence se objevuje i přímo u nadávek.

2.3.2. Chápání termínů označujících sociolekty ve španělské tradici

Ve španělské tradici je problémem i samotné označení jednotlivých kategorií. Prolínají se tu termíny *argot*, *jerga*, *germanía*, *jerigonza*, *cheli*, přičemž termíny, shodné s těmi českými, mají odlišné charakteristiky. Nadále se pokusíme lépe přiblížit tuto terminologii českým mluvčím.

Termínů označujících španělské sociolekty je tedy opravdu mnoho. Manuel Alvar ve svém díle *Introducción a la lingüística española* zmiňuje následující termíny: *argot*, *jerga*, *jerigonza*, *germanía*, *cheli* a *caló*⁸. Považujeme za zvláštní, že španělská terminologie vůbec neuznává termínu *slang*. Tento výraz dokonce ani není obsažen ve slovníku DRAE⁹.

Manuel Alvar sám poukazuje na splývavost termínů označujících španělské sociolekty. Nejrozšířenější termíny *argot* a *jerga* považuje za synonymní, ač doporučuje užívat spíše termín *argot*, jelikož nevlastní negativní konotace termínu *jerga*, které si tento výraz nese ještě z minulosti, kdy označoval především mluvu zločinců¹⁰, jeho význam se však rozšířil natolik, že dnes slouží jako všeobecné označení všech španělských sociolektů, stejně jako výraz *argot*. Ten autor upřednostňuje zejména pro jeho mezinárodní rozšíření, ačkoli ho nemůžeme srovnávat s chápáním výrazu *argot* v české tradici, tedy jako mluvy skupin, pohybujících se na okraji společnosti. Je nejpravděpodobnější, že byl tento výraz přejat z francouzštiny, kde je jeho definice také širší¹¹ (ačkoli jemně odlišná od té španělské).

⁸ Cf. Alvar, M.: *Introducción a la lingüística española*, Barcelona: Liberdúplex, S. L., 2000, s. 455.

⁹ Diccionario de la lengua española, 22^a edición, www.rae.es

¹⁰ M. Alvar ji označuje jako „lenguaje de los malhechores“. Alvar, M.: *Introducción a la lingüística española*, Op. cit. s. 456.

¹¹ <http://fr.wikipedia.org/wiki/Argot>

Výraz *germanía* považuje M. Alvar za odkaz minulosti, který se dnes již nepoužívá, v minulosti sloužil zejména pro označení mluvy zločinců. Podobně definuje i výraz *jerigonza*.

Termínem *cheli* pak označuje mluvu skupin, které se liší především věkem.

2.4. Shrnutí

V této kapitole jsme si porovnali významy českých a španělských termínů označujících sociální dialekty a jejich významy v jednotlivých jazycích. Jak jsme mohli pozorovat, definice termínů ve španělštině a v češtině se dosti liší. Nejenom, že mají španělské termíny odlišné názvy, ale i identické termíny označují odlišné skupiny. Celkově mají španělské sociolekty i rozdílnou strukturu, pokud bychom je porovnali s těmi českými a je vidět i jistá nesourodost, kdy dva termíny označují stejné charakteristiky (u případu *germanía* a *jerigonza*). Zároveň můžeme u sociolektů pozorovat podobné charakteristiky jako v případě nadávek, což poukazuje na jejich vzájemnou blízkost.

„Slovák vól, Němec kól, Maďar tráva zelená, Francúz růža červená;
přišel vól, zlomil kól, sežral trávu zelenú, obsral růžu červenú“¹²

3. Kletba a nadávka a její souvislost s kulturou a tradicí společnosti

Nadávka je jazykovým jevem a jako taková obsahuje tři komponenty: lingvistickou formu, pragmatickou složku a etnografický element¹³. Právě její etnografická součást je zdrojem nepřeborného spektra nadávek z různých oblastí. Přístup k verbální urážce závisí především na kultuře a jazyku a na faktorech, které se od nich odvíjejí, jako například historický vývoj, náboženství, politický systém, geografické umístění; v poslední době je to především rozmach medií. Pole nadávek je zároveň omezováno mnoha tlaky – osobními, společenskými, sexuálními a náboženskými tabu. Není jedince v rámci jednoho národa, jazyka a kultury, který by měl stejně nastavená tabu jako druhý. Kromě výše zmíněných vlivů závisí na jeho vzdělání, pohlaví, společenském postavení nebo věku.

Pancraccio Celdrán Gomariz definuje v úvodu svého slovníku nadávek „*Inventario general de insultos*“ nadávku jako útok a napadení druhého se záměrem ho urazit a ponížit tak, abychom mu dali najevo své opovržení, pohrdání a nenávisť¹⁴. Naším účelem je tedy pošpinit jeho společenský „obraz“.

¹² Obrátil, K. J.: *Kryptadia*, In: Marynčák, R.: *Stručné dějiny nadávek*, Praha: Kma, 2007, s. 82.

¹³ Martínez Lara, J. A.: „Los insultos y palabras tabúes en las interacciones juveniles“, In: *Boletín de lingüística*, XXI/31, 2009, vol. 21, núm. 31, s. 60.

¹⁴ Cf. Celdrán Gomariz, P.: *Inventario general de insultos*, Madrid: La esfera de los libros, 2008, s. 5.

Nadávky nejsou pouze způsobem, kdy prostřednictvím slov útočíme na druhého. Jsou schopny odrazit, jaké postoje, názory a vlastnosti jsou hodnoceny pozitivně nebo negativně členy dané společnosti. Nadávky sice fungují v terénu, který je primárně lingvistický, obsahuje však i sociální a kulturní element. José Antonio Martínez Lara ve své studii „*Los insultos y palabras tabúes en las interacciones juveniles*” považuje nadávky za součást kulturního a jazykového dědictví určité jazykové skupiny, které odráží její sociální hodnoty, proto označuje nadávku i za jev sociální.

Hughes vidí zdroj pro tvorbu nadávek především v oblasti společenských tabu, která většinou zahrnují božstvo, smrt, sex, bláznovství, výkaly a cizince¹⁵. Četnost nebo důležitost těchto kategorií pak závisí na jednotlivých kulturách.

Nadávka samotná tedy není univerzální, existují národy, které nadávají více než druhé. Většina Evropanů by se nejspíše shodla na tom, že především národy na severním pobřeží Středozemního moře jsou pokládány za mistry v tomto oboru. Naopak absence nadávek vyplývá z různých důvodů. S. Burgen dává za příklad skandinávské národy, které v porovnání s těmi jižními nadávají velmi málo (a jestliže nadávají, používají pouze pár zavedených výrazů) a vysvětluje to tím, že obyvatelé severských národů jsou liberálnější než ti z jihu, tudíž více oprostění od tabu. Jelikož tabu je povětšinou zdrojem nadávek, pokud nemáme tabu, nevznikají ani nadávky. Pokud bychom ovšem srovnali severské národy s Japonskem či s arabskými zeměmi, kde se také nadává jen poskrovnu, jsou příčiny sporadického používání nadávek u zdejších mluvčích odlišné. Ženy v těchto zemích z náboženských či společenských důvodů nenadávají vůbec. Muži si velmi zakládají na své cti a dobrém „image” a zároveň vnímají nadávky doslova. Proto je i reakce adresáta adekvátní vyslovenému výrazu. Muži v Maroku

¹⁵ Cf. Hughes, Geoffrey: *Swearing*, Op. cit., s. 11.

dokonce pociťují vůči tabu takový respekt, že v momentě, kdy chtějí nadávat, začnou používat namísto arabštiny francouzštinu. Tibeťané pro změnu nenadávají přímo adresátovi, ale věci, která má s vlastností či činem, který vytykají adresátovi, něco společného (pro příklad: pokud adresát pije příliš zdlouhavě čaj, nadávají konvici, že je příliš pomalá).

Podle Garcíi Meseguera je analýza nadávek v jakékoli kultuře nadmíru užitečná pro zkoumání hodnot společnosti. Nadávka je negací jisté vlastnosti, jejíž existenci můžeme pouze předpokládat. Studování nadávek nám poskytuje informace o tom, jaké vlastnosti a chování je pro danou společnost důležité¹⁶.

Ve srovnání s výše uvedenými příklady se nám jeví rozdíly mezi nadáváním v českém a španělském prostředí jako zanedbatelné – Češi i Španělé nadávají v podobných situacích, používají slova podobného původu a podobně reagují. Nicméně, musíme vzít v potaz to, že předchozí příklady se týkají celého světa; v rámci Evropy jsou totiž mezi českým a španělským nadáváním veliké rozdíly, kterým se budeme podrobněji věnovat především v následujících kapitolách.

I přesto, že se Španělsko i Česká republika nacházejí na stejném kontinentě, jsou od sebe geograficky i kulturně dost vzdáleny, odlišné je i chování těchto národů, což se projevuje zejména ve vypjatých situacích, kam můžeme zahrnout i nadávání.

¹⁶ Cf. In: Luque, J. D.: *El arte del insulto*, Barcelona: Atalaya, 1997, s. 28.

3.1. Situace v českém a španělském jazykovém prostředí

Výše jsme uvedli, že jižní národy, jakožto i Španělé, jsou v oboru nadávek mistři. Jak ale takového věhlasu dosáhli? A jak je možné, že Češi takto proslulí nejsou?

Ač se španělští lingvisté věnují otázce nadávek především v posledních dvou desetiletích, neznamená to, že by byl tento fenomén pouze otázkou poslední doby. Jeho kořeny sahají až do dávné historie a prostřednictvím literatury je možné je dohledat alespoň do středověku. Ne náhodou je jednou z prvních dochovaných českých vět *Lector Vituz je krásný kurvy syn*.¹⁷

Sice se může zdát, že nadávání se rozšířilo především v poslední době, což je však dáno expanzí nadávek do médií a veřejného života, proto jsou nadávky více na očích a více si jich všímáme. Nejdříve začaly pozvolna pronikat do knih jako znak idiolektu jednotlivých postav, následně do novin a nakonec i mluvenou formou do televize. Neznamená to však, že bychom začali náhle nadávat více než dříve, společnost je pouze vůči nadávkám liberálnější a také lhostejnější.

V minulosti byly nadávky méně viditelné zejména z důvodu velkého vlivu církve, která svou cenzurou zasahovala nejenom do veřejného, ale i do osobního života obyvatel. Kromě soudního postihu, který na „sprostáka“ čekal ze strany státu, mu bývalo na čelo vypáleno znamení pro výstrahu ostatním.¹⁸

Ve Španělsku byla moc katolické církve velmi silná, což paradoxně vedlo k ještě většímu používání nadávek. S. Burgen je toho názoru, že právě zakázané ovoce nejvíce chutná, proto v dobách největšího

¹⁷ Glosa z chorální knihy svatojiřské, z 12. století, zapsána neznámou jeptiškou. Jedná se o druhou, písemně zaznamenanou českou větu vůbec.

¹⁸ Cf. Hughes, G: *Swearing*.

potlačování vyjádření a nejpřísnější cenzury vznikalo o to více nadávek.¹⁹ Je to způsobeno tím, že v případě, kdy je na vše uvalena přísná cenzura, vznikají zároveň i mnohá tabu, která tato cenzura zakazuje. Zároveň, čím více tabu existuje, tím více možností se nabízí mluvčím, aby tato tabu porušovali. A jelikož právě z řad tabu vzejde nejvíce nadávek, dává tak cenzura prostor pro jejich vytváření.

Výše uvedené potvrzuje i fakt, že ve španělštině existuje až do dnešní doby velké množství nadávek vztahujících se k náboženství a jeho symbolům. Narozdíl od ostatních evropských zemí, kde se moc církve začala většinou vytrácet s příchodem průmyslové revoluce, ve Španělsku přetrvávalo propojení církevní moci se státní až do smrti Franca v 70. letech minulého století, a až do současnosti přetrvává představa Španělska jako věřící, katolické země, jelikož situace a lidské názory se mění velmi pomalu. Ještě na začátku 70. let visely v některých španělských vesnicích plakáty, které hrozily pokutami pro rouhající se osoby,²⁰ přičemž až do roku 1988 platil podle španělské legislativy zákon proti rouhání.^{21 22}

V Čechách upadla moc církve s příchodem komunismu, až se postupem času staly nejateističtější zemí na světě, což je v našich dnešních nadávacích návycích velmi zřejmé. Proto v češtině, v porovnání se španělštinou, mezi největšími urážkami vůbec nefigurují náboženské nadávky. Jak již bylo řečeno výše, nadávky mají svůj původ v tabu a tabu je něco posvátného a nedotknutelného. Česká církev má v dnešní době vliv téměř nulový a mluvčím na náboženství nezáleží, proto pro ně ani nepředstavuje nic posvátného; nic, na co by se vztahovalo tabu. Rouhání typu „Ježíši“, „Ježíšmarjá“, „proboha“ už

¹⁹ Cf. Burgen, S.: *La lengua de tu madre*, Barcelona: Planeta, 1997, s. 237.

²⁰ Cf. *Ibid.*, s. 54.

²¹ http://www.elpais.com/articulo/sociedad/25000/euros/multa/Irlanda/blasfemar/elpepusoc/20100102elpepusoc_2/Tes Stejný zdroj informuje o tom, že od 1.1.2010 byl v Irsku tento zákon naopak zaveden, jehož porušení může přinést pokutu ve výši až 25 000 euro.

²² V Čechách proběhlo výrazné uvolnění po sametové revoluci, které je patrné především v porevolučních filmech.

dnes nikoho neuvádí do rozpaků, natož aby ho to uráželo. Tyto výrazy fungují spíše jako druh uvolnění, když si potřebujeme jadrně ulevit. U výrazu „*sakra*“ většinou už nikoho ani nenapadne, že se jedná původem o rouhání.

Ve Španělsku je však stále ještě velký podíl věřících; a i přesto, že víra v Boha postupně upadá, můžou kletby stále ještě mnohé urazit. Používají je i mladší mluvčí, mezi nimiž se vyskytuje méně věřících než v případě starších ročníků, jelikož i přesto, že se nábožensky motivované nadávky nedotknou jich samotných, můžou ještě stále urazit věřící skupinu obyvatel, která je stále ještě dosti početná. Náboženské nadávky nadále patří mezi ty nejhorší i přesto, že v poslední době došlo ke znatelnému uvolnění. Mezi nejčastějšími můžeme jmenovat „*me cago en Dios*“, „*me cago en la hostia*“. Existují ovšem i mnohem vynalézavější urážky, které mají mnohdy formu celé věty: „*Me cago en Dios arrastrando un barril lleno de santos.*“, „*Me cago en Dios, en Virgen y en todos los santos puestos en fila*“ či „*Me cago en la puta polla de Cristo.*“²³

Další rozdíly mezi českými a španělskými nadávacími návyky vychází z odlišného kulturního zázemí.

Ve Španělsku, kde si především ve středověku muži velmi zakládali na cti, znamenalo její zneuctění větší urážku a tím pádem i mohutnější následnou reakci než v českém prostředí. S tím souvisí fakt, že španělského muže vždy nejvíce urazíme nepřímou prostřednictvím ženy²⁴, jelikož to nejvíce útočí na jeho dobrou pověst a s ní související čest. Přestože si dnešní Španělé na své cti nezakládají tolik jako jejich předci, stále je nejvíce urazíme buď prostřednictvím jejich matky či manželky (matka bývá přirovnávána k prostitutce, zatímco u manželky většinou zpochybňujeme její věrnost) nebo pochybujeme-li o jejich

²³ <http://seronoser.free.fr/blasfemias/>

²⁴ Cf. Luque, J. D.: *El arte del insulto*, Op. cit., s. 61.

mužství (v případě, že si nejsme jistí jejich schopnostmi uspokojit ženu, či pomocí výrazů srovnávajících muže s homosexuály). Jak uvádí J. Luque, španělského muže vždy urazíme nejlépe prostřednictvím ženy²⁵.

Češi si naopak velmi potrpí na svou inteligenci. Právě po výrazech z této oblasti saháme v situacích, kdy se snažíme zasáhnout adresáta na nejcitlivějším místě. Zatímco ve španělském prostředí jsou používány tyto nadávky spíše pro opravdové vyjádření hlouposti a jako urážlivější synonyma pro „hloupý“, v češtině nevyjadřují pouhou hloupost, ale mají zástupnou funkci pro jakoukoli urážku (srov. *ty kreténe* x *cretino*). Tomuto fenoménu se budeme podrobněji věnovat v praktické části naší práce.

Vedle cti je pro Španěly důležitá i sociální úroveň. Není to nic překvapivého vzhledem k mnohdy žalostným podmínkám, které ještě donedávna vládly na španělském venkově. V českém prostředí rozdíl mezi třídami s příchodem komunismu vymizel, zatímco v monarchistickém Španělsku panují velké rozdíly až do dnešní doby. V češtině sice existují výrazy jako „vidlák“ či „buran“, ale většinou jsou vyslovovány spíše s nadsázkou než s cílem jimi někoho urazit. Ve španělštině se takovýchto výrazů vyskytuje mnoho, jmenujme například: *rastrapajo*, *pelafustán*, *patán*, *forano*, *pelanas* a ještě více je termínů popisujících osoby z nejnižší třídy, kteří žijí na úkor ostatních: *pelón*, *gorrón*, *rostro*, *pícaro*.

Několik rozdílů ve způsobu nadávání můžeme vypočítat i v rozdílném přístupu k národnostním menšinám, což logicky odpovídá geografickému umístění, od kterého se odvíjí migrace. Ve Španělsku se tedy může stát, že budeme přirovnáni k Arabovi či Rumunovi, zatímco v Čechách spíše k Cikánovi či Ukrajinci. Tento typ nadávek se mění stát od státu, podle převažujících menšin, panujících předsudků vůči nim a

²⁵ Cf. Luque, J. D.: *El arte del insulto*, Op. Cit., s. 61.

výši jejich integrace do většinové společnosti. Španělsko má navíc odlišné postavení z důvodu jeho mnohonárodnostního složení – jeho původní obyvatelé Španělé, Katalánci, Baskové a Galicijci se urážejí i mezi sebou.

Tyto rozdíly můžeme považovat za nejvýraznější z pohledu kulturní a historické odlišnosti Česka a Španělska. Nicméně způsoby českého a španělského nactiutrhání jsou daleko rozličnější a podrobněji je prozkoumáme v praktické části této práce.

3.2. Překročení normy

Pakliže během komunikace dospějeme k momentu, kdy během své výpovědi uvažujeme o porušení norem a použití tabuizovaného slova se záměrem na někoho zaútočit, popř. ho ponížit; respektive, kdy je tato situace již nevyhnutelná, může dojít k následujícím situacím:

- a) tabu porušíme a slovo vyslovíme – to často vede k dalšímu porušení tabu ze strany posluchače, který se brání, což může vyvrcholit hádkou nebo dokonce fyzickým násilím
- b) přejeme si porušit tabu, ale zároveň nechceme používat hrubá slova – tak vznikne eufemismus
- c) přejeme si porušit tabu, ale v poslední chvíli si to rozmyslíme a raději se uchýlíme k použití náhradních výrazů, čímž vznikne eufemistický dysfemismus (*jolín, mecachis, jo, ostras*)
- d) zachováme si dekorum, dodržíme pravidla slušné komunikace a tabu neporušíme

Pro lepší porozumění tomuto schématu si nyní níže podrobněji představíme jednotlivé termíny:

3.2.1. Tabu

Slovo „*tabu*“ pochází z ostrova Tonga v Polynésii. Poprvé ho zaznamenala výprava Jamese Cooka koncem 18. století během své cesty na Tahiti²⁶. Podle lodního chirurga Williama Andersona je tabu „*Časté označení objektu, kterého se nesmíme dotknout, pakliže nechce viník riskovat velmi přísné potrestání, jak je zřejmé soudě podle velkých obav z přiblížení se ke kterémukoliv objektu, který je zakázán.*“²⁷

Polynésané podle něj chápou slovo „*tabu*“ jako něco, co se nesmí dělat, nesmí být spatřeno, čeho se není možné dotknout a kam není možno vstoupit.

Žádné tabu není univerzální; absolutní tabu, které by bylo možno aplikovat na celý svět, historii a kontext, neexistuje. Je to předpis chování pro určitou komunitu lidí, v určitém kontextu, v daném místě a čase. To, co je a není tabu, určují psané i nepsané normy společnosti, které jsou závislé na mnoha faktorech, jako je kultura, historie, geografické umístění nebo náboženství. Nicméně, některá tabu jsou čtenější a vyskytují se skoro ve všech kulturách, jsou to především tabu vůči sexu, ženám a homosexuálům (z těchto oblastí zároveň vychází nejvíce nadávek).

Jelikož má každá kultura jiná tabu, jsou rozdílné hodnoty, na které se smí nebo nesmí útočit. Proto jsou pro nás zakázaná slova tak lákavá a proto čím větší je na ně uvalené tabu, tím větší dopad na nás daný výraz má.

Existují různé stupně důležitosti tabu. Ta nejzávažnější tabu (vražda, znásilnění, apod.) zakazuje zákon, pro mírnější tabu (což jsou

²⁶ James Cook ve svém deníku ze dne 17.7. 1777 píše: „*Taboo as I have before observed is a word of extensive signification; Humas Sacrifices are called Tangata Taboo, and when any thing is forbid to be eaten, or made use of they say such thing is Taboo*“. Allan, Keith, Burridge, Kate. *Forbidden words*. University press, 2006, Cambridge, s. 3.

²⁷ Cit. *Ibid.*, s. 3-4. „*common expression when any thing is not to be touched, unless the transgressor will risque some very severe punishment as appears from the great apprehension they have of approaching any thing prohibited by it.*“

hlavně slovní tabu) má každý jedinec, popř. každá národnost jiné limity, přičemž i v rámci jednoho národa nebo kultury se tabu postupem času mění.

Některá silná tabu dokonce způsobila vymizení určitých slov, která byla tak podobná tabuizovanému výrazu, že ač měla naprosto jiný význam, začala být se zakázaným slovem spojována (například anglické „*ass*“, osel, až příliš připomínalo výraz pro zadek „*arse*“ nebo české slovo „*šukat*“, které původně znamenalo pobíhat, vykonávat drobné práce).

Allan and Burridge²⁸ vymezují okruhy tabu, které se týkají:

- 1) těl a tekutin vytékajících z těla (pot, hleny, výkaly, menstruační krev)
- 2) sexu, orgánů, močení, defekace
- 3) nemoci, smrti, zabíjení
- 4) oslovování, pozorování a dotýkání se osob a posvátných bytostí, objektů a míst
- 5) sbírání, přípravy a konzumace jídla.

Tyto okruhy, na které podrobněji nahlédneme v následující kapitole, úzce souvisí s tématy nadávek, které používáme, když se snažíme někoho urazit.

Fernández Morales definuje tabu z lingvistického hlediska jako slovo, jehož používání bychom se měli vyvarovat, zejména ze společenských, politických, sexuálních a náboženských důvodů či z

²⁸ Allan, Keith, Burridge, Kate. *Forbidden words*. Op. cit., s. 1.

pouhé pověřivosti. Použití těchto slov vyvolává odmítání a zavržení ze strany okolí nebo celé společnosti²⁹.

Chápání tabu je individuální i v rámci jedné společnosti. Závisí na věku, pohlaví, společenské vrstvě, vzdělání. Dá se říci, že na světě neexistují dva lidé, kteří by měli úplně stejně nastavené limity tabu.

Podle Marisely Colin Rodey je lingvistický zákaz soubor negativních označení, která jsou přisuzována určitým skupinám slov, která zároveň prostřednictvím pojmů, které označují, odkazují na společensky odsuzované činy či objekty.³⁰

Poslední dobou došlo k uvolnění některých sexuálních a náboženských tabu, což je dáno zejména liberalizací naší společnosti a jejím postojem vůči citlivým tématům v posledních desetiletích. Ale kdyby bylo naše přemýšlení od těchto tabu naprosto oproštěné, nevznikala by nová vulgární slova. Jazyk má většinou v tomto ohledu vždy zpoždění, nějaký čas trvá, než si lidé odvyknou daná slova používat, a to přesto, že výchozí slovo pro ně již není tabu. Proto se mnohá vulgární slova používají i přesto, že pojem, ze kterého vycházejí, už dávno tabu není. To svědčí o tom, že jsou tato témata stále pro část společnosti tabu, neboť kdyby tomu tak nebylo, nikdo by je jako nadávky nepoužíval.

Můžeme říci, že nejdéle přetrvává především tabu na naše tělo. S tím souvisí i většina výše definovaných okruhů tabu podle Allan a Burrige. Vzhledem k tomu, že se všechny tabuizované činnosti více či méně dotýkají našeho těla, je tedy i logické, proč ty nejvulgárnější nadávky útočí právě na tělo. Jelikož je naše tělo tabu a zároveň jsou i nadávky tabu, je pro mluvčí při nadávání nejpříhodnější sáhnout po již

²⁹ In: Neža Krek: *Več kot sranje*, s. 12.

³⁰ Cf. Colín Rodea, M.: *El insulto: estudio pragmático y textual y representación lexicográfica*, Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 2003, s. 52.

tabuizovaném výrazu, jelikož bude mít určitě větší náboj a dopad než slovo neutrální.

3.2.1.1. Rozdělení tabu podle Ullmana

Ullmann rozdělil tabu z psychologického hlediska na tabu strachu, citlivé tabu a tabu vlastnictví³¹.

3.2.1.1.1. Tabu strachu

Lidé se odedávna bojí věcí nebo bytostí, jejichž existenci si nedokáží přesně vysvětlit. Proto jak z úcty, tak ze strachu, aby nevzbudili v nadpřirozených bytostech jako Bůh nebo ďábel zlost, snažili se vyvarovat jejich jmen a názvů. V mnoha případech vynechávali jméno úplně a používali místo něj jiné (například *Señor* místo slova *Dios*), popřípadě zachovali jenom část slova (židovská zkratka YHVH pro *Jehova*) a tím dali vzniknout prvním eufemismům. Stejný princip je uplatňován i u nadávek, jak později uvidíme.

Velmi rozšířené jsou především tabuizované názvy zvířat, zahrnující širokou škálu od mravenců a včel až po tygry a medvědy. Tabu bylo uvalováno na zvířata, kterých se lidé báli nebo která jim škodila. Klasický je příklad českého slova *medvěd* – zvíře, které jí med.

3.2.1.1.2. Citlivé tabu

Vyhýbání se citlivým tématům jako jsou smrt, nemoci a postižení je běžné ve většině společností a v této oblasti se také uplatňuje nejvíce eufemismů.

³¹ Cf. Ullmann, S: *Semantics*, Oxford: Blackwell, 1972, s. 204-209.

Jako příklad můžeme uvést sloveso „*morir*“ namísto kterého většinou používáme eufemismy jako „*irse a otro barrio*“, „*pasar a mejor vida*“, „*irse al otro mundo*“, „*ir a un sitio mejor*“ nebo citlivější slovo „*fallecer*“.

Nicméně, blízké propojení eufemismu s tabuizovaným slovem často způsobí to, že se eufemismus sám stane tabuizovaným slovem, proto je pro taková tabu typické, že mají hodně synonymních výrazů.

3.2.1.1.3. Tabu vlastnictví

Toto tabu se uplatňuje především ve třech sférách a to v oblasti sexu, jistých částí a funkcí těla a nadávání. Tyto oblasti se nás nejvíce dotýkají, jelikož jsou součástí každého z nás. Vylučovací funkce našeho těla byly již odedávna vnímány jako nečisté, a stejně jako sexuální aktivity je nebylo možno provádět na veřejnosti.

Podle Ariela Aranga vychází tabuizování takových slov z lidské potřeby potlačovat vlastní lidskou přirozenost. Proto jim byla prisuzována záhadná, až magická moc a zároveň byla vnímána jako něco zakázaného, což na ně uvrhovalo tabu. Nicméně, čím více je něco zakázaného, tím více je to tabu a čím více je to tabu, tím více nás to přitahuje a proto z této oblasti vzešlo nejvíce vulgárních slov a nadávek. Nadávky totiž vznikly z nejvíce tabuizovaných slov a proto ve většině kultur někoho nejvíce urazíme buď výrazy týkajícími se sexu nebo skatologickými výrazy. Netýká se to pouze vulgárních výrazů, které si vybíráme v afektu pro nadávání, ale občas dochází tato situace až do krajnosti, kdy se i v běžném hovoru vyhýbáme knižním výrazům jako *prsa*, *zadek*, a podobně.

3.2.1.2. Porušení tabu

K porušení tabu dojde v případě, že i přestože jsme si vědomi následků, které může tabu vyvolat, ho vyslovíme. K tomu dochází, když ho použijeme záměrně, s cílem někoho urazit a ublížit mu, v případě, kdy ho vyslovíme v afektu (v rozčilení, kdy si neuvědomujeme hranice tabu a zareagujeme odpovídající našemu rozpoložení) či v obraně jako odpověď na již vyslovené tabu, adresované proti nám. Porušení tabu bývá v mnoha společnostech postižitelné zákonem.

3.2.2. Eufemismus

Funguje jako náhražka za výraz, který by mohl urazit posluchače, kdy použijeme jemnější nebo méně urážlivé slovo namísto původního. Pochází z řeckého „eu“ - dobrý a „pheme“ - mluvit. Použitím eufemismu tak tedy dáváme posluchači najevo, že ho nechceme urazit a zároveň nechceme mluvit neslušně.

Eufemismy úzce souvisejí se zdvořilostí. Právě ve snaze o zachování slušnosti a kultivovanosti saháme po eufemismech. Avšak jejich nadměrné užívání často vede k tomu, že se ze samotného eufemismu stane nadávka, neboli dysfemismus, a to ať nechtěně nebo záměrně. Samotné eufemismy pak často fungují jako skryté nadávky a záleží pouze na denotátu slova, které použijeme. Pokud někoho oslovíme „puta“, dáváme tak najevo nejen jeho vlastnosti, kdy ho přirovnáváme k prostitutce, ale zároveň i jistý stupeň agrese, kdy použijeme vulgární slovo. Pakliže však použijeme jemnější výraz: „mujer callejera“, pro který se určitě nerozhodneme v afektu, nejedná se sice o slovo s negativním označením, nicméně význam, kdy přirovnáváme druhého k prostitutce, nezmizí a posluchač se bude cítit stejně dotčeně. Proto mají občas eufemismy mocnější dopad než běžné nadávky, jelikož zatímco jsou běžné nadávky často vyslovovány

v afektu, kdy jde spíše o potřebu dotyčného urazit jakýmikoli prostředky než o doslovný význam nadávky, jsou eufemismy používány i v běžném rozhovoru, kdy to, co chceme říci, myslíme vážně.

Právě pro komunikaci, kdy na nikoho neútočíme, jsou eufemismy nejvhodnější. Dios Luque upozorňuje, že eufemismy nejsou vhodné pro vokativ, tudíž se s nimi nedá nadávat přímo.

Pro některá slova vzniká více eufemismů než pro druhá. Podle Hughese to závisí na slově, kterému se snažíme vyhnout. Čím více je dané slovo tabu, tím více pro něj existuje eufemismů, abychom se daného výrazu vyvarovali. Kupříkladu, pro jednu z nejpoužívanějších španělských nadávek „puta“ se Camilu José Celovi podařilo najít 1 111 ekvivalentů.

Pakliže mluvčí původně zamýšlel použít nadávku a rozmyslí se až na poslední chvíli (často v případě, že už vyslovil první slabiku slova), vznikají eufemistické dysfemismy.

3.2.3. Eufemistický dysfemismus³²

Jedná se o výpověď, jejíž forma je v rozporu s cílem, na který odkazuje. Allan a Burridge je označují jako výrazy se skrytými úmysly.

Nadávání je všeobecně vnímáno jako dysfemistické a proto je tabuizováno, ale pokud použijeme výraz, jenž není doopravdy hrubý, původní záměr mluvčího použít dysfemismus může být uskutečněn eufemisticky.

³² G. Hughes je také definuje jako tzv. „rozdrobené nadávky“.

Mluvčí může pociťovat vnitřní nutkání nadávat, ale zároveň si nepřeje, aby jeho chování působilo příliš hrubě. Jazyk nabízí pro takové dilema jednoduché řešení, jímž je ustálený eufemistický dysfemismus. Jelikož po takovém výrazu saháme většinou na poslední chvíli, má často společný začátek jako hrubší výraz, kterému se snažíme vyhnout.

Ve španělštině bychom mohli uvést případ slova „*joder*“, jehož náhradní, „slušnější“ termín je „*jolín*“ nebo jednoduše pouhé „*jo*“. Může se jednat i o delší slovní spojení, například „*me cago en Dios*“ je často nahrazováno „*me cago en diez*“, „*me cago en diezma*“ nebo zkráceně „*mecachis*“. V češtině bychom mohli pro srovnání uvést termíny „*do prkýnka*“ (namísto hrubého výrazu „*do prdele*“), „*ty krásó*“ a „*ty vogy*“ (namísto „*ty krávo*“ a „*ty vole*“) nebo „*houby*“ (namísto „*hovno*“). Strategie je tedy naprosto jasná, většinou se jedná o doplnění již vyřčené nadávky běžným slovem, které není označováno za vulgární, namísto již načatého výrazu. Tyto náhradní výrazy jsou pro všechny mluvčí dobře známé a srozumitelné, a záměr mluvčího je bez problémů rozkódován.

Opačný systém můžeme pozorovat u tzv. dysfemistických eufemismů.

3.2.4. Dysfemistický eufemismus³³

Jedná se o výpověď, která ač působí vulgárně, je původní záměr mluvčího naprosto opačný. Termíny zdánlivého pokoření a zahanbení jsou používány pro vyjádření náklonnosti a přátelství. Záleží samozřejmě vždy na kontextu a extralingvistických prostředcích jako je tón hlasu či síla hlasu, abychom rozpoznali, zda se jedná o dysfemistický eufemismus či o běžnou nadávku. Například u pozdravu „*Hola, cabrón, ¿qué tal?*“ je jasné, že se jedná o kamarádké oslovení,

³³ V českých pracech bývá tento prostředek nazýván kakofemizmus, nicméně my jsme se rozhodli pro používání anglického termínu dysfemistický eufemismus, jelikož lépe vystihuje svou podstatu.

zatímco u zvolání „*¡Qué cabrón!*“ už není tak jasné, zda jde o pozitivní hodnocení, nebo o negativní.

Zejména v Andalusii nás může zmást velmi časté přátelské oslovení těmi nejvulgárnějšími výrazy. „*Hijo de puta*“ se často používá pro pozitivní konotace a intimní partie mužského a ženského těla „*picha*“ a „*chocho*“ dokonce vyjadřují velmi vřelou náklonnost mluvčího vůči posluchači.

Sběr nadávek je jako sběr minerálů. Je neškodný, stejně jako je neškodné sbírání minerálů, dokud s nimi nezačneme házet po svém okolí.³⁴

4. Obecné charakteristiky nadávek

O nadávkách nemůžeme nikdy tvrdit nic kategoricky. Při nadávání je nutné brát v potaz více faktorů. Záleží vždy na tom kdo, kdy, kde, komu, proč a za jakých okolností nadává. Jednoduše řečeno, vše závisí na kontextu. Richard Marynčák tvrdí, že správná nadávka má být šitá na míru adresáta.³⁵ Zároveň uvádí, že pouhá knižní znalost nadávek nás ještě nenaučí je používat³⁶, což má nepřímou souvislost i s faktem, který jsme zmínili již na začátku a to, že originální nadávky mají jistě větší náboj než ty běžné, často používané, které každý zná, ať jsou sebevíc sprosté.

Princip nadávání je zcela jistě každému známý. Osoba X nadává osobě Y prostřednictvím nadávky Z. K použití nadávky ji může vést více příčin, které si představíme později. Évelyne Larguèche³⁷ přidala do tohoto základního schématu ještě postavu tzv. svědka. Ten, ačkoli se výměny nadávek přímo nezúčastní, plní důležitou funkci. Může se totiž přiklonit na stranu mluvčího nebo na stranu adresáta, čímž se jeden z nich ocitne v přesile. To má samozřejmě následně vliv i na výběr konkrétních nadávek. Jistě se budeme cítit bezpečněji, když nás podporuje další osoba, což nás povzbudí k výběru hrubších nadávek, které bychom se možná za jiné situace báli použít. Tento fakt však může působit i opačně, tedy jedná-li se o osobu, ke které cítíme respekt, nadávky spíše omezíme. M. Colín Rodea do této situace zahrnuje ještě

³⁴ Cf. Marynčák, R.: *Stručné dějiny nadávek*, Op. cit., s. 19.

³⁵ Cf. *Ibid.*, s. 31.

³⁶ Cf. *Ibid.*, s. 60.

³⁷ Cf. Larguèche, Évelyne: „L'injure à la trace“. In: *Les insultes en français*, Op. cit., s. 75-93.

kontext³⁸, především klepy a různá obvinění, jež mohou mít negativní vliv na adresáta a ještě více zdůraznit efekt nadávky, a to zejména je-li přítomen již zmíněný „svědek“.

Přímo definovat nadávku je věci složitější. Záleží totiž na dvou aspektech: chápeme nadávku jako vulgarismus, který primárně slouží k urážení nebo je pro nás nadávkou jakékoli slovo, které použijeme jako urážku? Lingvisté dosud na tuto otázku nedokázali dát jasnou odpověď. Nedá se na ni totiž odpovědět jednoznačně, ale vždy je nutné ji rozdělit na výše zmíněné aspekty. Proto toto dilema vyřešíme tak, že se nadále budeme věnovat především první skupině, tedy výrazům, které primárně slouží k nadávání. Z těch se budeme soustředit, jak jsme již nastínili v úvodu této práce, zejména na univerzální nadávky, tedy výrazy, které je možno použít jako urážku v jakékoli situaci. Pro upřesnění si uveďme následující příklady:

Por qué no has limpiado el baño, cerdo? x *Por qué no has limpiado el baño, cabrón?*

Výraz *cerdo*, vyskytující se v prvním příkladu, v sobě nese konotaci nepořádného či špinavého člověka, nemůžeme ho proto použít například ve větě: *Vuélveme los cien euros, cerdo!* (vyjma případu, kdy by daný výraz přímo vystihoval tělesné charakteristiky mluvčího či jeho vlastnosti, to by se ale jednalo spíše o přezdívku), zatímco pokud bychom výraz *cerdo* nahradili výrazem *cabrón*, bude jasné, že si přejeme dotyčného jednoduše urazit a oslovení by zůstalo bez dalších konotací. Výraz *cabrón* bychom proto mohli pokládat za nadávku univerzální, použitelnou v každé situaci, zatímco výraz *cerdo* nikoli.

³⁸ Cf. Colín Rodea: *El insulto: estudio pragmático y textual y representación lexicográfica*, Op. cit., s. 155.

Co se týče druhého předpokladu, tedy že nadávkou může být za určitých okolností každé slovo, není možné slovní zásobu nijak blíže definovat, jelikož nadávkou se pak může stát cokoliv. Deborah Meunier³⁹ v tomto ohledu upozorňuje zejména na dětské nadávky. Děti totiž jednak proto, že dospělácké nadávky ještě příliš neovládají a také proto, že jsou více citlivé na vše, co se jich týká, používají k nadávání téměř cokoli, co je zrovna napadne. Dospělému se takové nadávky zdají nelogické, děti používají k nadávání jakákoli slova, která vymýšlejí na základě různých asociací. Pro příklad můžeme uvést *žvejkačková hlavo, ty buráku, mrkváči*⁴⁰. Pokud se vrátíme zpět k dospělým, ti pak mohou ve vhodné situaci používat k nadávání substantiva a adjektiva označující zejména lidské vlastnosti: *ty lakomče, tlusťochu, lenochu*.

Na definici toho, co je a není nadávka, bychom však mohli nahlédnout ještě z jiného hlediska. Někteří autoři⁴¹ jsou toho názoru, že o tom, co je a co není nadávka, rozhodne teprve až reakce adresáta. Tento názor však pokládáme za dosti sporný, jelikož je možné, že adresát nedá své pocity vůbec najevo, ačkoli se cítí uražen. G. Hughes naopak tvrdí, že přesný úmysl a význam záleží na mluvčím. My se v tomto ohledu přikláníme spíše ke kompromisu – mluvčí určuje co je a není nadávka výběrem daného slova, což zároveň adresát potvrzuje porozuměním daného výrazu jako nadávce a svou reakcí.

Jistý je ovšem fakt, že nadávky mají velmi emocionální náboj, ať jsou používány ke kterémukoli účelu.

³⁹ Cf. Meunier, Deborah: „Du quolibet à l’insulte: analyse discursive des „gros mots“ de la cour de récré“. In: *Les insultes en français*, Op. cit., s. 155-170.

⁴⁰ Cit. Meunier, Deborah: „Du quolibet à l’insulte: analyse discursive des „gros mots“ de la cour de récré“. In: *Les insultes en français*, Op. cit., s. 162.

⁴¹ Například Cyril Trimaille a Océane Bois, o této možnosti se zmiňuje i R. Marynčák.

4.1. Definice základních pojmů

Insultos, tacos, palabrotas, expletivos, injurias, infamias, invectivas, groserías, malas palabras, palabras malsonantes – všemi těmito způsoby lze označit nadávky ve španělštině (a jistě by se jich našlo ještě víc). Už toto bohaté spektrum španělských výrazů označujících nadávky nám napovídá, že španělské nadávky budou dozajista velmi rozmanité. A to jsme ještě nejmenovali rozličné *juramentos, maldiciones* a *blasfemias*, které k urážení také slouží. Jsou však všechna tato označení identická, nebo se liší drobnými nuancemi? V následujících řádcích se pokusíme alespoň přibližně nastínit, jaký je mezi nimi rozdíl.

V tomto schématu se budeme držet rozdělení Stephena Burgena⁴², který vymezuje tři základní kategorie vulgarismů. Podle autora mají vulgarismy následující formy⁴³:

- expletiva a zvolání⁴⁴

Jedná se o spontánní výkřiky, které používáme zejména, když si chceme ulevit, nebo když vyjadřujeme překvapení: „¡Coño!“, „¡Joder!“, „¡Qué putada!“, apod. Rozdíl mezi těmito výrazy a běžnými nadávkami spočívá zejména v tom, že vyřknutí těchto zvolání často nemůžeme ovlivnit, zatímco nadávky používáme záměrně. Říkáme je spontánně, S. Burgen zároveň uvádí, že je používáme podvědomě, jelikož i lidé, kteří normálně nenadávají, v takovýchto situacích zapomenou na své vychování a výraz použijí. Vzhledem ke své spontánní povaze jsou charakteristické pro mluvenou řeč, o čemž se přesvědčíme v praktické části naší práce.

- kletby a přísahy⁴⁵

⁴² Cf. Burgen, S. „*La lengua de tu madre*, Op. cit. s. 22-23

⁴³ Pro úplnost uvádíme překlad této i dalších kategorií i ve španělském jazyce

⁴⁴ „*Expletivos y exclamaciones*“

⁴⁵ „*Maldiciones y juramentos*“

Tato kategorie je výrazná především srovnáme-li české nadávky se španělskými. Jak jsme již uvedli v předchozí kapitole, ve Španělsku zůstávají kletby a rouhání stále velmi častým prvkem, zejména porovnáme-li jejich frekvenci se situací v českém jazyce. Kletby a běžné nadávky se liší zejména tím, že u běžných nadávek se obracíme na adresáta, který je buď přítomen (*¡Eres un capullo!*) nebo, v případě, že přítomen není, jedná se o konkrétního člověka, kterého známe osobně (*Manuel es un cabrón.*) nebo je všeobecně známý (*¡Nuestro presidente es un idiota!*). U kleteb je referentem ve většině případů Bůh nebo jiná nadpřirozená, nereálná či nejmenovaná bytost. Stručně řečeno, u kleteb urážíme dotyčného ve jménu někoho či něčeho, zatímco u nadávek urážíme adresáta přímo (srovnejme *¡Que te jodan!* x *¡Jódete!*). Sám S. Burgen však uvádí, že i ve Španělsku četnost rouhání klesá, postupně s tím, jak upadá víra v Boha a také proto, že je velmi neekonomické – většinou se totiž skládá z celých vět a mluvčí nemají trpělivost je vyslovovat celé, obzvláště když mohou raději sáhnout po běžné nadávce, která bývá jednoslovná.

- nadávky⁴⁶

Výraz „*tacos*“, který S. Burgen uvádí, označuje nadávky univerzální, tudíž takové, které můžeme použít pro nadávání za každé situace. Nemůžeme sem tedy zahrnovat nadávky typu *lenoch*, *egoista*, *apod*, jelikož jsou to výrazy označující konkrétní vlastnosti, nejsou však aplikovatelné v jakékoli situaci, kdy chceme nadávku použít. Právě těmito nadávkami se budeme nadále zabývat v naší práci.

⁴⁶ „*Tacos*“

Marisela Colín Rodea naopak chápe jako nadávky všechny výrazy, kterými můžeme adresáta urazit a rozděluje nadávky na různé úrovně, vycházející jednak z toho, obrátíme-li se na adresáta přímo či nepřímo a podle efektu slov, která k nadávání používáme. Vymezuje čtyři následující úrovně⁴⁷:

- kodifikovaná přímá nadávka, stylově příznaková
Sem zahrnuje všechna slova, kterými rozumíme slova primárně urážlivá, vulgární a hrubá jako například: *cabrón, cojones, coño, chingada...* Jsou to tedy výrazy, které za běžných podmínek fungují vždy jako nadávky.
- nepřímá nadávka, stylově bezpříznaková
Tyto výrazy nebývají narozdíl od předchozí skupiny ve slovnících nijak definovány. Nejsou to tedy pouze nadávky, původně tato slova nesloužila k nadávání ani k negativnímu označení, ale postupem času se z nich nadávky, vzhledem k jejich významu staly, např.: *tonto, idiota, estúpido*.
- nepřímá nadávka, stylově příznaková
Tato skupina je předchozí skupině velmi blízká, rozdíl však spočívá v tom, že výrazy, které bychom do ní mohli zařadit, již od počátku primárně slouží k označení negativních vlastností, např.: *xenóforo, terrorista, corrupto, racista*.
- výrazy odkazující k osobě, předmětu nebo činnosti
Tato kategorie zahrnuje slovesa, která se přímo vztahují k nadávání a explicitně pojmenovávají tuto činnost, např.: *llamar, insultar, ofender, acusar de*, atd. Dle Colín Rodey právě tyto výrazy určují, zda se jedná opravdu o nadávání či nikoli, jelikož vyjadřují samotný akt nadávání. Logicky tak bývají obklopeny přímo nadávkami, které situaci dále specifikují.

⁴⁷ Cf. Colín Rodea, M.: *El insulto: estudio pragmático-textual y representación lexicográfica*, Op. cit., s. 160-172.

Celkově bychom mohli označit terminologii v oblasti nadávek za dosti nejednotnou, což je dáno i tím, že každý autor definuje nadávky jinak. Kupříkladu termíny „přímý“ a „nepřímý“, jimiž Colín Rodea rozlišuje, zdali se jedná primárně o nadávku či pouze o výraz ve funkci nadávky, používá většina autorů pro označení nadávky ve vokativu (⇒ přímá nadávka) a nadávky, kterou označujeme 3. osobu (⇒ nepřímá nadávka). My se budeme v tomto případě držet zavedeného úzu a výraz „přímá nadávka“ budeme používat pro nadávky přímo atakující přítomného adresáta, čili pro nadávky ve vokativu.

4.2. Funkce nadávek

Dříve, než se pustíme do studia funkcí samotných nadávek, stručně se zmíníme ještě o jejich jazykových funkcích, jelikož některé z nich jsou pro studium nadávek důležité. Jazyk nám slouží k dorozumívání, a proto považujeme za jeho hlavní, primární funkci dorozumivací, tedy komunikační. Tato funkce je obsažena ve všech sděleních, kromě ní rozlišujeme ještě šest specifických jazykových funkcí: referenční, expresivní, konativní, fatickou, metajazykovou a poetickou. Nejcharakterističtějšími funkcemi, které se nejčastěji uplatňují při nadávání, jsou funkce expresivní a funkce konatická.

Expresivita je samotnou podstatou nadávek, proto bychom mohli říci, že nadávky zastávají expresivní funkci vždy. Ústředním elementem je tu mluvčí, na kterém záleží, jaká slova si vybere a jak silný emoční nádech dodá své výpovědi. Kdyby nebyly nadávky plné emocí a nikdo by se jimi necítil dotčen, přestaly by být nadávkami. Srovnejme si následující věty:

Este hombre me ha robado el coche. x Este cabron me ha robado el coche.

Mluvčí dává výběrem výrazu *cabrón* jasně najevo svůj postoj vůči dotyčnému, zatímco v prvním příkladě je jeho postoj neutrální.

Funkce konativní se orientuje na adresáta. Mluvčí se snaží ovlivnit adresáta v jeho postojích, chování a myšlení, proto se také často vyskytuje ve formě vokativu či imperativu. Můžeme sem zařadit především nadávky, kterými si přejeme odkázat adresáta do určitých mezí, například: *¡Vete al carajo!* *¡Vete a la puta mierda!* *¡Jódete!*.

Stručně jsme si představili jazykové funkce ve vztahu s nadávkami. Nadále se budeme věnovat nadávkám samotným. Bude nás zajímat, jaké jsou funkce konkrétních nadávek, proč nadávky vůbec používáme a k čemu slouží. Nadávky totiž nepoužíváme pouze k nadávání, mají i jiné funkce, které si představíme níže.

Pro účely své studie rozdělil José Antonio Martínez Lara funkce nadávek na následující body, které se pokusíme definovat podrobněji:

- nadávka sloužící k napadení kladného „image“ adresáta

Tuto funkci nadávek bychom mohli pokládat za jejich primární. Jedná se o použití nadávky s účelem někomu ublížit, urazit ho. Mnoho autorů definuje slovní útok, tedy nadávku jako předstupeň fyzického násilí⁴⁸. Je to vlastně varování, jakýsi bezpečnostní ventil, který vyslovíme, než dojde k opravdovému útoku. V takovýchto případech používáme nadávky nejčastěji a z této funkce vychází i jejich samotný název. I slovník RAE definuje, mimo jiné, nadávku jako útok, napadení adresáta.

⁴⁸ Claudine Moïse rozlišuje čtyři etapy agrese během komunikace: 1. etapa zahrnuje potencionální možnost násilí s ohledem na charakter mluvčích, v 2. etapě komunikace postupně graduje až k použití první nadávky, 3. etapa již zahrnuje agresivní výměnu názorů, ve které se schyluje k fyzickému násilí, než k němu ve 4. etapě opravdu dojde. Claudine Moïse: *Espace public et fonction de l'insulte dans la violence verbal*. In: *Les insultes en français*, Op. cit., s. 207.

- nadávky jako vyjádření duševního stavu mluvčího

Tato funkce se uplatňuje zejména při kletbách, je však typická i pro nadávky. Jsme však toho názoru, že kletby jsou většinou pronášeny s větší mírou expresivity, jelikož je často vyslovujeme, když se nás něco přímo týká (jako příklad můžeme uvést například zakopnutí na schodech či rozbité auto). U nadávek tomu tak nebývá vždy. Richard Marynčák tvrdí, že nejúčinnější nadávky bývají většinou pronášeny chladným hlasem, bez mrknutí oka, protože právě tak dosáhneme většího účinku.

- nadávky sloužící k posílení výpovědi

Nadávky za tímto účelem používají především mladí lidé, a to zejména v situacích, kdy se jim samotná výpověď nezdá dostatečně zajímavá a přitažlivá pro posluchače. Je proto nutné ji posílit nadávkou, která má velmi vysoký emoční náboj. Nicméně z důvodu častého používání nadávek v této funkci došlo k opačnému efektu u nadávek, tedy k jejich oslabení. Význam některých nadávek klesl tak, že fungují jako pouhá výplň. Mluvčí se proto snaží docílit efektu posílení výpovědi tím, že používají nadávky častěji, což pak vede k téměř směšným situacím, kdy mluvčí, jedná se většinou o adolescenty, používají nadávku téměř za každým slovem, aniž by si toho byli vědomi.

- nadávky sloužící jako potvrzení identifikace se skupinou a jako důkaz solidarity

Tato funkce se zdá být jedním z dalších důvodů, proč intenzita a náboj jednotlivých nadávek klesá. Takové nadávky jsou také hojně využívány mladými. Tomuto tématu se věnovalo mnoho autorů; kromě J. A. Martínez Lary i mnozí francouzští autoři, kteří na základě svých studií a anket, prováděných na školách tvrdí, že správná znalost nadávek pomáhá mladým lidem uplatnit se v kolektivu.

- nadávky či kletby sloužící k vyjádření překvapení

Tento bod bychom mohli v některých ohledech pokládat za podobný bodu č. 2, nicméně, nejedná se o identickou situaci. V určitých případech jde o vyjádření solidarity s mluvčím, v druhých případech pouze o naši reakci (*¡Joder!, no me digas que María se había casado con José.*)

- nadávky jako přátelské oslovení

V této funkci ztrácí nadávka úplně svou původní funkci a naopak vyjadřuje přátelský vztah k dotyčné osobě. Takovými nadávkami můžeme oslovovat pouze osoby, které známe a o kterých víme, že je nadávka opravdu neurazí. Této otázce jsme se věnovali již ve třetí kapitole, proto není třeba ji tu blíže rozvádět.

4.3. Charakteristiky nadávky podle rozdělení Colín Rodey

V této části budeme vycházet především z poznatků Marisely Colín Rodey⁴⁹, která shrnula základní charakteristiky nadávky v jejich praktickém využití v rámci ústního a písemného vyjadřování a definovala tak pět vlastností nadávek: oralitu, dvojnásobnost, nestabilitu, stupňování a provázanost. Její definice se dosti liší od tradičního rozdělení, leč v mnohém jsou její poznatky novátorské, narozdíl od starších autorů, kteří většinou definují nadávky pouze podle jejich typu, jak jsme si představili dříve v této kapitole (např. rozdělení nadávky x kletby x vulgarismy, apod.).

Tyto jednotlivé charakteristiky a jejich souvislost s nadávkami si podrobněji představíme níže.

⁴⁹ Studii *El insulto: estudio pragmático y textual y representación lexicográfica* od M. Colín Rodey považujeme za nejrozsáhlejší a nejnovější lingvistickou práci věnovanou nadávkám, ze které jsme měli příležitost čerpat.

4.3.1. Oralita

Jak jsme uvedli již v předchozích kapitolách, síla nadávky spočívá především v jejím ústním podání. I proto považuje Colín Rodea oralitu za „přirozenou vlastnost“ nadávky, jelikož právě nadávka vyslovená ústně vynikne nejlépe, poněvadž svou roli tu hraje i kontext, situace a extralingvistické prostředky. Uvádí nicméně zajímavý fakt: je toho názoru, že oralitu lze vyjádřit i písemnou formou a to prostřednictvím diakritických znaků jako jsou vykřičníky, velká písmena, tři tečky, atd. K jejímu výčtu bychom mohli připojit veškeré neobvyklé znaky (např.: #%@*), zejména pokud jsou kombinovány dohromady ve formě jednoho slova. Tuto tendenci můžeme sledovat například v komixech, kde mohou zároveň sloužit i jako určitý typ eufemismů (srov.: *ty \$%*&#@! x ty sráči!*).

4.3.2. Dvojznačnost

Při vyslovení nadávky mohou nastat dvě situace: buď adresát nadávku rozpozná a pochopí, že naším cílem bylo jej urazit, či nikoli. Colín Rodea vychází z názorů různých autorů, které si navzájem neodporují. V první řadě definuje ambiguitu, tedy dvojznačnost jako základní charakteristiku nadávek, ke které dochází v důsledku sémanticko-syntaktické změny. V souladu s názory Gutiérreze Ordoñeze dodává, že na této dvojznačnosti má podíl jak mluvčí, tak adresát: mluvčí výběrem daných vyjadřovacích prostředků a adresát tím, jak interpretuje jemu adresovaný výraz. Svou roli zde hraje i polysémie, proto je třeba brát vždy v úvahu kontext. Problematice možného dvojího pochopení nadávky a kontextu jsme se věnovali již v předešlých kapitolách, proto se jí zde již nebudeme podrobněji zabývat.

4.3.3. Nestabilnost

Nejen, že se nadávky s postupem času mění; všeobecně známé nadávky ztrácejí náboj a oproti tomu vznikají stále nové, ale jejich použití a konečný výsledek závisí vždy na kontextu, regionu, mluvčím, apod. Mohli bychom říci, že nestabilnost je přímo inherentní vlastností nadávek. Kdyby totiž nadávky ustrnuly v určité formě, brzo by jejich náboj vyprchal a přestaly by být nadávkami. Colín Rodea (s odkazem na Casase), přirovnává tento jev k procesu vznikání a zanikání eufemismů a dysfemismů, jejichž problematice jsme se blíže věnovali ve 3. kapitole.

4.3.4. Stupňování

Touto vlastností rozumíme proces, kdy se z původního neutrálního slova stává výraz urážlivý, až vulgární. Pokud uvedeme jako příklad slovo *cabrón*, může být tento výraz chápán od přátelského oslovení („*Hola, cabrón! Cuánto tiempo sin verte!*“), přes mírnou urážku („*Me ha adelantado! Qué cabrón!*“) až k silné nadávce („*Has pegado a mi novia! Te mato, cabrón!*“). Každá nadávka je schopna podle závislosti na kontextu najednou vyjádřit všechny tyto stupně. Colín Rodea vidí příčinu pro tento vývoj v syntaktické a pragmaticko-sémantické změně.

4.3.5. Provázanost

Jako pátou charakteristiku nadávky uvádí Colín Rodea termín provázanost. Tím rozumí především tradiční „zaškatulkování“ nadávek mezi sprostá slova a závislost jejich používání na společenském postavení mluvčích. V tomto bodu s jejím tvrzením tak zcela nesouhlasíme, jelikož jsme toho názoru, že se jedná o sekundární vlastnost nadávky, která je závislá na společenských konvencích a

normách, nikoli o vlastnost, která tvoří samotnou podstatu nadávky. V českém ani španělském jazykovém prostředí navíc nelze v současnosti hovořit o provázanosti nadávek se společenským postavením mluvčích, jelikož se, zejména v posledních desetiletích, situace rapidně změnila a nadávky jsou využívány mluvčími všech společenských vrstev (pokud můžeme v současnosti vůbec hovořit o společenských vrstvách tak, jak byly chápány dříve).

Účelem této kapitoly nebylo striktně definovat nadávky a jejich základní vlastnosti, jako spíše představit různé úhly pohledu, které je možné v současných pracích, věnujících se tomuto tématu, najít. Žádné definitivní vymezení nadávek totiž v současnosti neexistuje, každý autor pojímá toto široké téma jinak.

4.4. Specifika španělských nadávek

V předchozích částech této práce jsme již měli možnost zjistit, že v mnoha ohledech se španělské nadávky od českých liší. V této kapitole si představíme zvláštnosti a zajímavosti španělských nadávek, z oblasti fonetické, morfologické a syntaktické, vysvětlíme si, jak se tvoří nadávky nové a nejčastější slovní druhy, v jejichž funkci se nadávky vyskytují.

4.4.1. Fonetické zvláštnosti

Můžeme říci, že u nadávek se všeobecně vyskytují stejné fonetické charakteristiky jako v nespisovném jazyce obecně. Tedy nepřesné vyslovování hlásek, především na konci slov; v závislosti na tom, ze které oblasti mluvčí pochází, se pak objevují ještě dialektální specifika.

Co je však specifické pro nadávky samotné, je využívání explozivních hlásek na začátku slova a hlásky *r* v jakékoli pozici ve

slově. Upozorňuje na to G. Hughes⁵⁰, jenž aplikuje tato pravidla na angličtinu, nicméně, to samé platí i ve španělštině a zároveň i v češtině. Proto jsou výrazy obsahující jeden z těchto parametrů mnohem více využívány a mohli bychom je pokládat za ráznější. Zároveň, co se týče kleteb, nám takové výrazy lépe pomohou si ulevit a lépe se tak odreagovat. Pro příklad můžeme uvést *cabrón*, *puta*, popř. ve spojení s *madre* – *puta madre*, *mierda*, *joder*, *coño*, z českých pak *ty krávo*, *do prdele*, *sráči*, atd.

4.4.2. Morfologická specifika

V této části se budeme soustředit především na slovní druhy, ve kterých se nadávky uplatňují a na tvorbu nadávek nových.

Spektrum slovních druhů, v jejichž formě lze nadávky nalézt, je velmi pestré. Nejčastější jsou substantiva, je to logické, jelikož ta slouží k označení věcí a osob a právě za tímto účelem nadávky nejčastěji používáme. Pro příklad můžeme uvést: *capullo*, *cabrón*, *maricón*, *puta*, *cerdo*, *pendejo*. Adjektiva jsou však jako součást nadávek také velmi důležitá, jelikož s jejich pomocí můžeme vygradovat nadávky ve formě substantiv: *puto cabrón*, *jodida puta*. Je zajímavé, že se vyskytují častěji v pozici před substantivem než za ním. To si vysvětlujeme tím, že za prvé se z mnohých takovýchto spojení staly fráze a také proto, že vlastnost, kterou mluvčí přiřkne adresátovi, považuje za nezpochybnitelnou, vlastní dotyčné osobě. Mezi nadávkami hrají velkou roli i slovesa – za nejčastější španělské výrazy bychom mohli považovat *cagar*, *joder* a *follar*. Tyto výrazy nebývají používány samostatně, většinou figurují jako součást dalšího spojení: *me cago en dios*, *me cago en tu puta madre*, *que te follen*, *jódete*. Vulgarismy se velmi

⁵⁰ Cf. Hughes, G.: *Swearing*, Op. cit., s. 23.

často objevují i ve formě citoslovcí⁵¹, zejména při klení: *¡coño!*, *¡mierda!*, *¡joder!* Během našeho výzkumu na korpusu, kterému se budeme věnovat v následující kapitole, se nám dokonce podařilo najít nadávky ve funkci příslovcí: (...) *de que algo anduviese cabrón*. Kromě toho se nadávky uplatňují jako součásti mnohých ustálených slovních spojení. Této problematice se budeme věnovat během našeho výzkumu na korpusu v následující kapitole.

4.4.2.1. Vznik a tvoření nových nadávek

Dohledat etymologii všech vulgarismů a nadávek je poměrně obtížné. Je to dáno jednak jejich nepřeborným množstvím, které se neustále rozšiřuje a obměňuje, a zároveň jejich orální povahou. Skutečnost, že byly odnepaměti předávány a šířeny především slovně způsobila, že se mnohdy natolik oddálily od původního významu, že s ním mají v současnosti pramálo společného. Nadávky jsou navíc tvořeny různými způsoby a jejich kombinacemi, přičemž mnoho z nich ani nemá základ v žádném reálném slově.

Jejich proměny během historie způsobil i fakt, že byly vždy součástí tabu. Z tohoto důvodu se jich velmi málo zachovalo ve psané podobě, a proto existuje mnoho variant té samé nadávky (např. *zangadullo*, *zanguayo*, *zangandongo*, *zandandungo*).

Nadávek sice existuje v současné době nespočet, nicméně z důvodu neustálého oslabování jejich intenzity je třeba vymýšlet neustále nadávky nové, což je možno provádět především následujícími dvěma způsoby:

⁵¹ Slovinský filolog B. Nežmah je dokonce toho názoru, že všechny nadávky jsou citoslovce, Bernard Nežmah – *Kletvice in psovke*.

- **Pomocí prefixů a sufixů a pomocí kompozice**

V tomto případě se jedná o pozměnění již existujících výrazů pomocí výše uvedených způsobů tak, aby vznikly výrazy nové, které ještě nejsou tak otřelé. Pro příklad můžeme uvést *acojonante*, *deshuevado*, *coñazo*, *putada*. Tento způsob je velmi rychlý, jelikož umožňuje vytvořit velkou škálu nadávek pouze použitím vhodné předpony či přípony.

Velmi frekventovanou je u nadávek předpona *re-*, která slouží k intenzifikaci daného výrazu:

puta ⇔ *reputa*

puta madre que te parió ⇔ *reputísima madre que te remil parió*⁵²

Novou nadávku můžeme vytvořit i spojením dvou, již existujících nadávek, čímž nám vznikne nadávka velmi originální, jelikož může útočit na dvě vlastnosti najednou, případně lépe vystihne napadanou vlastnost, kterou by bylo třeba jinak popisovat celou větou: *soplapollas*, *mamahuevos*, *caraculo*, *lameculos*, *comemierda*, *pichacorta*, *chulomierda*, *correveidile*, *abrazafarolas*, *donnadie*, *parapoco*.

Tyto nadávky jsou velmi originální a ve španělštině celkem časté. V českém jazyce se v současnosti sice tolik nepoužívají, ale jejich zásoba je vcelku bohatá (*kazišuk*, *vohrňdíra*, *krávoomrd*, *vlezdoprdelka*, *držgršle*).

- **Pomocí zcela nových slov**

Při takovémto způsobu tvoření nových nadávek existuje pár oblastí, ze kterých nové výrazy nejčastěji pochází a které si podrobněji představíme v následující části.

⁵² Zdroj: rodilý mluvčí (Sevilla).

Správná nadávka by měla být originální, což vede mluvčí k vymýšlení stále nových nadávek. Nicméně proto, aby byla správně pochopena, si není možné vybrat úplně náhodné slovo, jelikož v případě, že by ji adresát nepochopil jako nadávku, snižuje se tím její náboj a dopad. Na druhou stranu, originální nadávka zafunguje mnohdy lépe než jiná již zavedená, sebesprostší. Proto se mnoho mluvčích uchyluje k již zavedeným oblastem, ze kterých čerpají nápady na nové nadávky. Nutno dodat, že Španělé jsou v této oblasti mnohem vynalézavější a odvážnější než Češi.

V následujícím schématu jsme se částečně inspirovali rozdělením podle J. D. Luqueho a podle S. Burgena, z části jsme pak definovali následující kategorie na základě detailního studia slovníku nadávek *Inventario general de insultos* od P. C. Gomarize.

- **tvorba metafor inspirujících se ve světě zvířat**

U této skupiny je rozhodující typická vlastnost či činnost daného zvířete, kterou se mluvčí inspiroje, předtím než ji přisoudí adresátovi, jehož chování se, dle jeho soudu, s těmito vlastnosti nebo činnostmi shoduje. K tomuto účelu nám poslouží jakékoli zvíře, které má nějaké typické charakteristiky.

cerdo, cochino - výraz pro špinavého člověka (pramení v prasečí zálibě válet se v bahně)

asno, burro - pomalý či hloupý člověk (vychází z oslí nerozhodnosti).

- **zesměšnění lidských prototypů**

Tato slova většinou označují osoby, které se nějakým způsobem odlišují od davu, proto dostala negativní náboj, jelikož v momentě, kdy

je nám nadáváno, si většinou přejeme se odlišovat co nejméně. Je možné použít vlastně jakékoli substantivum či adjektivum, označující člověka či lidskou vlastnost.

a) Nadávky, které vychází z původně lékařských označení psychických a fyzických nemocí a vad:

idiota, imbécil, jorobado, leproso.

b) Nadávky, mající za vzor negativně vnímanou osobu či skupinu osob z historie a mytologie:

Hitler, Usama, Jesuita, vándalo, bárbaro, hydra, Picio⁵³, Juan de Aracena⁵⁴.

c) Nadávky označující sexuální odchylky a „úchytky“ a nadávky se sexuálním podtextem:

maricón, transvestita, puta, ramera.

- **metaforické nadávky**

Tyto typy nadávek většinou spíše inklinují k eufemismům, zakládají se na činnosti či vlastnosti zdánlivě nemající souvislost s nadávkou, vyjadřují jednu z vlastností typických pro napadaný subjekt a většinou jsou dosti explicitně vyjádřené tak, aby je adresát pochopil.

Například pro označení prostitutky se často používají výrazy mající spojitost s chozením či ulicí, jelikož je tato činnost a místo pro prostitutky typické: *callejera, esquinera, andorra, trotona.*

Z jiného soudku můžeme uvést:

cagado – zbabělec (když se lekne, nadělá si do kalhot)

grillado – upovídáný člověk (stále bzučí jako cvrček)

⁵³ Velmi ošklivý. Tato nadávka vznikla na základě reálné postavy, ševce Picia z Granady.

⁵⁴ Nemastný, neslaný. Též vzniklo podle reálné postavy, Juana z Araceny.

- **nadávky z cizích jazyků**

Cizí nadávky jsou mnohem příjemnější pro mnohé mluvčí, kterým se zdá význam domácí nadávky příliš oposlouchaný nebo ji jednoduše nechtějí vyslovovat proto, že se jim zdá příliš sprostá. Zároveň rozšiřují zásobárnu nadávek o zcela nová, neotřelá slova.

Ve španělštině pochází nejčastější přejímky z arabštiny, francouzštiny, italštiny, romštiny a baskičtiny, tedy geograficky či kulturně blízkých jazyků. Pro příklad můžeme uvést následující výrazy:

bardaje – submisivní homosexuál, pochází z arabského „bardag“ – otrok

plepa – zmetek, pochází z francouzského „plait pas“, tedy doslova, „nelíbí se mi“

canalla – padouch, pochází z italského „canaglia“ se stejným významem

chorizo – zlodějček, z romského „chorí“ – obratný zloděj

pitarroso – zhnisaný, pochází z baskického „pitar“ – hnis

V některých jazycích dokonce mluvčí užívají téměř výhradně cizí nadávky, např. Maročani přecházejí při nadávání z arabštiny do francouzštiny či Slovinci používají nadávky srbské.

Kromě výše uvedených skupin existuje řada nadávek, u kterých je původ nejasný. Tyto nadávky jsou buď tak staré, že je nemožné jejich původ dohledat nebo jsou to nadávky vymyšlené, jež nemají základ v žádném běžném slově a které vznikly především proto, že si autor přál být originální.

4.4.3. Syntaktické zvláštnosti

Pokud pohlédneme na španělské nadávky z hlediska celé věty, všimneme si, že jejich nejvýraznějším rysem je zejména spojení více nadávek dohromady. Zatímco Čechům většinou postačí jednoduchá nadávka (*krávo, debile, čůráku*), maximálně obohacená o přívlastek (*zasranej kreténe, zkurvenej sráči*), jsou španělské nadávky velmi rozvité a zároveň pestré. Mnohé nadávky se neustálým používáním tak oslabily, že nestačí říci *hijo de puta*, ale je třeba nadávku rozšířit a tím jí dodat důraz: *hijo de mil putas, hijo de reputa, hijo de reputísima madre*. Mnohdy se může nadávka rozšířit i na celou větu: *¡Me cago en un barco lleno de todos los muertos de tu puta madre!*

4.5. Extralingvistické prostředky

Součástí nadávání a dopadu, který na nás nadávka má, nejsou pouze slova. Doprovází je mnoho dalších extralingvistických prostředků. Sílu nadávky ovlivňuje i síla hlasu, tón hlasu či melodie celé věty. Urazit můžeme také například ušklíbnutím, ironickým smíchem, ba dokonce mlčením. Je však třeba vnímat i řeč těla. Existuje mnoho výmluvných gest, která hovoří sama za sebe, při jejichž naznačení není třeba nadávku ani vypustit. M. Colín Rodea zahrnula do své práce 14 nejčastějších, všeobecně známých gest⁵⁵, která slouží pro označení především paroháčů a homosexuálů, která jsou natolik urážlivá, že je můžeme považovat za ekvivalenty verbálních nadávek. Nutno dodat, že i v tomto ohledu je španělština bohatší než čeština, resp. její uživatelé, protože disponují mnohem bohatší zásobou nadávek ve formě gest než Češi.

⁵⁵ COLÍN RODEA, Marisela. *El insulto: estudio pragmático y textual y representación lexicográfica (tesis de doctorado)*, Op. cit., s. 72.

5. Sémantická klasifikace nadávek a kleteb

5.1. Uvedení

V následující kapitole se zaměříme na nadávky spíše z praktického hlediska. V první části této kapitoly je rozdělíme do kategorií podle sémantické příbuznosti, pro účely zkoumání využijeme paralelní korpus InterCorp, v druhé části pak pár vybraných nadávek podrobíme kontrastivní analýze, ve které poukážeme zejména na rozdíly při překládání konkrétních nadávek, k čemuž nám také poslouží paralelní korpus InterCorp. V poslední části si představíme výskyt nadávek v současné mluvené španělštině na základě materiálu ze španělského filmu *Historias del Kronen*.

5.2. Metodologie

V této části se budeme zabývat především takovými kategoriemi nadávek, jež jsou pro španělštinu typické (naším hlavním cílem bude jejich srovnání s češtinou – budeme se soustředit především na takové druhy nadávek, které se v češtině příliš nevyskytují) a jejichž lexikum se při srovnání španělštiny a češtiny dosti liší. Zároveň se budeme soustředit na nadávky, které se dají používat univerzálně, tedy v jakékoli situaci bez ohledu na vlastnost či fakt, jež jsou adresátovi vyčítány. Celkově si tedy představíme především takové kategorie španělských nadávek, či konkrétní nadávky, které z češtiny neznáme.

Naším účelem není, jak už jsme podotýkali v úvodu této práce, vytvořit slovník, nýbrž si blíže nastínit hlavní kategorie španělských nadávek. Do našeho výzkumu jsme nezahrnuli nadávky, které přímo pojmenovávají negativní vlastnosti jedince, jelikož je jednak nemůžeme považovat za právoplatné nadávky (dají se použít pouze pro danou vlastnost) a zároveň se tento typ v jednotlivých jazycích nijak zvláště

neodlišuje. Při vymezení jednotlivých kategorií jsme se inspirovali především pracemi od J. Luqueho, S. Burgena a R. Maryncáka, nezahrnuli jsme však všechny kategorie, které uvádějí tito autoři (přičemž jejich práce se mezi sebou také dosti liší), jelikož to podle našeho soudu není z výše uvedených důvodů pro účely této práce nezbytné.

Všechny uvedené příklady nadávek jsou podloženy buď výzkumem na paralelním jazykovém korpusu, studii slovníků nadávek⁵⁶, ve výjimečných případech se jedná o příklady poskytnuté přímo rodilými mluvčími.

5.3. Sémantické rozdělení nadávek

5.3.1. Náboženská nadávka

Jak jsme uvedli ve třetí kapitole naší práce, nadávky inspirující se v náboženských výrazech představují jednu ze skupin, kde můžeme pozorovat největší rozdíly mezi španělskými a českými nadávkami. Rozdíl nespočívá tolik v jejich větším či menším výskytu, přestože frekvence těchto nadávek hraje v jednotlivých jazycích také svoji roli, jako spíše v jejich významu a výši rozčilení mluvčího a zraňovací funkci. Tyto nadávky nejsou většinou používány pro přímé nadávání ve vokativu, ale spíše jako citoslovce ve formě kleteb, když si mluvčí potřebuje „ulevit“.

Rozdíl je patrný zejména v situacích, kdy po těchto nadávkách saháme. V češtině slouží spíše jako eufemistická citoslovce v případech, kdy se chceme vulgárnějším výrazům vyhnout. Srovnajme si tyto věty:

Sakra, zase jsem to zkazil. x Do píči, zase jsem to zkazil.

⁵⁶ Opíráme se především o slovníky nadávek *Inventario general de los insultos* a *Gran libro de los insultos* od P. Celdrána Gomarize.

Proboha, kdo to zase zvoní? x *Kurvařix, kdo to zase zvoní?*

Z důvodů především historických, které jsme uvedli ve třetí kapitole, nejsou vnímány českými mluvčími negativně, jsou to spíše jemnější varianty vulgárnějších výrazů.

Naopak, ve španělském jazykovém prostředí jsou vnímány velmi negativně a jako jedny z nejsilnějších nadávek vůbec (společně se sexuálními výrazy⁵⁷). Často jsou doplněny dalšími adjektivy či slovesy, aby byl jejich efekt ještě zesílen. O tom jsme se přesvědčili na jazykovém korpusu InterCorp.

Hostia puta, lo había conseguido. Hrom aby do toho svinskýho zkurvenýho světa, dokázala to.

Hostia puta – dijo. “No kurva,” řekl.

Me cago en la hostia. „Já se na to vyseru.“

Podobně jako poslední příklad můžeme použít i spojení „*me cago en dios*“, které je tak silné, že jsou většinou používány pouze jeho eufemistické varianty „*me cago en diez*“ nebo „*mecachis*“. Z tohoto důvodu se nám bohužel nepodařilo najít na paralelním korpusu InterCorp žádný příklad, jelikož předsudky, jež panují vůči napsání takového výrazu na papír, jsou stále ještě silné a spisovatelé jej proto ve svých knihách raději nepoužívají.

Abychom si alespoň zběžně udělali obrázek o rozdílu mezi českými a španělskými náboženskými nadávkami, uvádíme následující originální a velice vynalézavé příklady:

⁵⁷ Tato paralela chápání náboženských a sexuálních nadávek jako nejsilnějších a „nejsprostších“ je velmi zajímavá, odpovídá totiž nejčastějším tabu našich dávných předků, která byla aplikována na božstva a na lidské tělo. Z největších tabu se tudíž časem vyvinuly nejsilnější nadávky.

Me cago en Dios y en su puta madre y todos los santos del cielo metidos en una botella y Jesucristo de tapón.

Me cago en Dios, que con sus cuernos arrastra un vagón lleno de santos.

Me cago en los apóstoles haciéndose pajas pensando en putas.

Me cago en la Virgen puta y en el corazón de Cristo.⁵⁸

Na výše uvedených příkladech vidíme, že nezáleží až tolik na konkrétním slově, náboženské symboly lze libovolně zaměňovat (*Dios, Virgen, Jesús, santos, muertos, apóstoles, hostia*), aniž by se výrazně snížil efekt kletby či nadávky, ale spíše na tom, aby bylo doplněno vhodným slovesem (*cagar*) či adjektivem (*puto*) a aby byl výsledný výraz co neoriginálnější. Čím je nadávka vynalézavější, tím větší je většinou její následný efekt.

5.3.2. Sexuální nadávka

Pokud vycházíme ze studií českých i zahraničních autorů, ať španělských, anglických, francouzských či slovinských, ve všech těchto zemích jsou sexuální nadávky považovány za nejsilnější, nejefektivnější, nejvulgárnější a s nejvyšší zraňovací kapacitou, hovoříme-li o přímém nadávání ve vokativu.

5.3.2.1. Typy sexuálních nadávek

Tato skupina disponuje velmi širokou škálou nadávek, od substantiv, přes adjektiva až po slovesa. Jsou to nadávky velmi účinné a je možné je použít víceméně kdykoliv - nikdy nás nezklamou. Slouží ať již k nadávání ve vokativu (*¡puta!*, *¡pendejo!*, *¡maricón!*) či jako součást dalších nadávek či kleteb (*puto trabajo, es un coñazo*). Vzhledem k tomu,

⁵⁸ zdroj: <http://seronosser.free.fr/blasfemias/>

že množství těchto nadávek je opravdu nepřehledné a cílem této práce není vytvořit jejich seznam, budeme se v této kapitole věnovat pouze stěžejním představitelům této skupiny.

Sexuální nadávky bychom mohli rozdělit do následujících kategorií:

- **nadávky, které přímo zahrnují sex či tuto činnost (*jódete, que te jodan, que te follen*) a další všeobecné nadávky vycházející z této činnosti**

Ve španělštině se tedy jedná převážně o vazby zahrnující slovesa *joder* a *follar*, které používáme především chceme-li někoho odkázat do patřičných míst (v češtině většinou *do prdele*).

- **nadávky vyjadřující přílišnou sexuální aktivitu či pasivitu jedince**

Jak již bylo řečeno ve třetí kapitole, Španěla nejvíce urazíme prostřednictvím ženy (ať už se jedná o jeho matku či manželku), což většinou činíme tak, že je přirovnáme k prostitutce (v podtextu to znamená v případě matky nejistý původ adresáta, v případě manželky pak jeho sexuální neschopnost). Již dříve jsme v této práci zmínili, že španělskému spisovateli C. J. Celovi se podařilo najít 1 111 ekvivalentů slova *puta*. I španělští autoři staví tuto nadávku na první místo – J. Luque a S. Burgen jí věnovali celou kapitolu, J. Luque pak ještě detailně rozebírá etymologii synonymních výrazů.

Ve španělštině bychom mohli výraz *puta* označit za nejsilnější nadávku adresovanou ženám. Stejně tak i v češtině má tato nadávka nezanedbatelné místo – *kurva* je jedním z nejhrubších výrazů, kterým můžeme titulovat ženu. Jak jsme již uvedli, dá se používat nejenom pro

vokativ, ale také jako adjektivum či jako citoslovce. Jelikož je právě tato nadávka jednou z nejpoužívanějších španělských nadávek vůbec, rozhodli jsme se ji podrobněji prozkoumat v praktické části naší práce, kde jsme pro přesnější data použili paralelní korpus InterCorp. Do stejné kategorie bychom mohli zařadit i nadávku *cabrón*, která naopak slouží pro urážení mužů, a přestože je podle S. Burgena její původ nejasný, je paralela mezi *cabrónem*, tedy kozlem, a rohy, které bývají symbolem podváděného muže, asi nejpravděpodobnějším vysvětlením.

- **nadávký označující neobvyklé sexuální chování či deviace**

Do této kategorie bychom zahrnuli především nadávku *maricón*. J. Luque ji řadí v důležitosti hned na druhé místo za výraz *puta*, co se týká nadávání ve vokativu. Je paradoxní, že v dnešní době, kdy jsou homosexuálové společensky přijímáni, tento výraz stále přetrvává jako jedna z nejsilnějších španělských nadávek, i přesto že denotáty jiného společensky nepřijatelného sexuálního chování (sadismus, masochismus, zoofilie, apod.) žádné tak silné ekvivalenty v nadávání nemají. Za zmínku stojí v tomto ohledu pouze *follacabras* a *follaperas*, nemůžeme ale říci, že by se tyto nadávky používaly univerzálně jako například *maricón*, slouží spíše jako vulgárnější označení zoofila, nemůžeme je však aplikovat na kohokoli. V češtině se varianta výrazu *maricón*, tedy *teplouš*, příliš k nadávání nepoužívá, většinou slouží jako hanlivé označení homosexuála. V češtině se uchýtilo spíše všeobecné označení celé této skupiny, *úchyl*.

- **genitální nadávka**

Jak jsme uvedli ve třetí kapitole, právě na lidské tělo, ze kterého všechny tyto nadávky vychází, bývalo uvaleno největší tabu, což dalo

následně vzniknout právě největšímu počtu nadávek. Jelikož právě lidské rozmnožování bylo kromě tabu ověnceno i velkým tajemstvím, nejvíce výrazů pochází právě z genitální oblasti.⁵⁹

K nadávání lze použít snad všechny části těla, nacházející se v těchto partiích. Nicméně, konkrétní slova, která mluvčí v jednotlivých zemích používají, se liší. Níže se pokusíme nastínit odlišnou situaci v českém a španělském jazykovém prostředí. Jelikož právě tento typ nadávek bychom mohli označit v češtině za nejčastější a zároveň nejurážlivější, představíme si tyto nadávky ve srovnání se španělštinou podrobněji.

V českém jazykovém prostředí se ujaly výrazy označující rozmnožovací orgány (*píča, čůrák, kunda*) a jsou používány v různých kombinacích a situacích. Můžeme je aplikovat jak pro přímé nadávání ve vokativu (*Píčo! Ty čůráku!*, atd), jako citoslovce (*Do píči!*) nebo z nich vytvořit adjektiva (*zpíčený*). Zalíbení Čechů v tomto typu nadávek dokládá i následující básnička, pocházející z Mladoboleslavska z poloviny 17. století: *houpy, houpy, hup, chyt' sem z kundy chlup, houpy houpy houpičky, chyt' jsem chloupek z kundičky*⁶⁰.

Naopak ve španělsky mluvících zemích se ujaly zcela jiné výrazy, za nejčastější nadávky bychom mohli pokládat *capullo, pendejo* a *huevón*, které zhruba odpovídají výrazům *sráč, kretén* a *pitomec*. Naopak, výraz *cojones* neslouží přímo k nadávání, ale bývá používán většinou jako citoslovce a odpovídá zhruba českému *do prdele* či jako součást jiných spojení (*tener los cojones* – mít odvalu, *hasta los cojones* – mít něčeho po krk).

Coño (v doslovném překladu *píča*) většinou slouží jako součást delších konstrukcí (samostatné *coño* slouží ve španělštině pouze jako

⁵⁹ G. Hughes nedávný nárůst těchto nadávek vysvětluje také tak, že se jedná spíše o vymezení mužských a ženských rolí, které se dá nejlépe naznačit metaforicky právě genitálními orgány.

⁶⁰ Cit. Marynčák, R.: *Stručné dějiny nadávek*. Op. cit., s. 125.

citoslovce odpovídající přibližně českému *do prdele* či *kurva*, k nadávání se nepoužívá). Detailněji si významy slovních spojení zahrnujících slovo *coño* představíme v porovnání s odpovídajícími překlady v českém jazyce, které jsme obdrželi z paralelního korpusu InterCorp.

¿Pero quién coño eres ? Ale kdo, kurva, seš?

Lo que dan ganas es de mandar todo al cuerno, ¡qué coño! Člověka popadá chuť poslat to všechno k čertu! K sakru!"

Eso debía de abarcar desde la plaza Calvo Sotelo hasta el quinto coño saliendo montaña arriba en dirección al Tibidabo. To může být někde od náměstí Calvo Sotelo až někam do úplné prdele nahoru na kopec směrem na Tibidabo.

¡Qué distinto va a ser este país sin Trujillo, coñazo! „Kurva, bez Trujilla bude tahle země vypadat úplně jinak!"

V jiných spojeních se nám výraz *coño* na jazykovém korpusu nalézt nepodařilo, existuje jich však mnohem více. Stephen Burgen uvádí následující výrazy:

el coño de tu hermana (reakce na něco neuvěřitelného), *estar hasta el coño* (mít něčeho po krk), *comerse coño a bocados* (užívat si), *ser de coña* („to je vtip“), *tocarse el coño* (nic nedělat, flákat se).

Z výše uvedených výrazů vyplývá, že španělský výraz *coño* nemůžeme považovat za adekvátní českému *píča*, a to především z toho důvodu, že kontext, ve kterém se používá a záměr mluvčího je naprosto odlišný⁶¹. Zatímco v češtině slouží jako jedna z nejvulgárnějších nadávek adresovaných ženám, ve španělštině zlidověl natolik, že se jeho původní význam vytrácí, často je pouhou součástí slangových slovních spojení a jeho funkci, do které se v dnešní době vyvinul a jak je ve španělštině vnímán, bychom mohli přirovnat k vývoji náboženských nadávek v českém jazykovém prostředí (ač důvody, které k tomu

⁶¹ To, že ve Španělsku není toto slovo vnímáno jako nadávka dokládá i fakt, že ho P. C. Gomariz nezahrnul do žádného ze svých obsáhlých slovníků nadávek.

vedly, samozřejmě nemůžeme srovnávat). Tedy neustálým používáním ztratil svůj původně velmi silný náboj a konotaci a díky častému používání se stal i společensky přijatelnějším než tomu bylo dozajista dříve.

I další zmiňované výrazy (*pendejo*, *huevón*) nemůžeme s českými sexuálními nadávkami srovnávat, jelikož nejsou ve většině kontextů adekvátní českým výrazům, o jejich doslovném překladu ani nemluvě, jedinou výjimku tvoří jediné *capullo*.

Můžeme tedy říci, že je španělština jeden z mála jazyků, kde nejsou genitální nadávky používány pro nejhrubší nadávání, nevzbuzují přílišné pohoršení a nehrají takovou roli jako ve většině jiných evropských jazyků.

Výjimku tvoří jediné složené nadávky, které ale mnohdy vzbudí spíše úsměv než zlobu, záleží samozřejmě na situaci a na kontextu: *soplapollas*, *carapolla*, *carahuevo*, *pichabrava*, *calientapollas*, *mamahuevos*. Tento typ nadávek se však používá spíše pro nepřímé nadávání, v případě nepřítomnosti adresáta, ne pro nadávání ve vokativu.

Z daných případů tedy vyplývá, že ve španělštině, v porovnání s ostatními jazyky, nejsou genitální nadávky tolik silné, což můžeme vysvětlit tím, že se postupně začalo měnit vnímání Španělů: postupně přestali chápat tato slova jako tabu. G. Hughes se v této souvislosti ptá: je možné, aby se v naší civilizaci uhnízдила vůbec ještě nějaká tabu, když byla odstraněna dokonce i ze sexu?⁶²

⁶² Cit. Hughes, G.: *Swearing*, Op. cit., s. 256.

5.3.3. Skatologické nadávky

Této skupině nadávek se věnují především anglicky mluvící⁶³ a čeští autoři. Španělští ji sice zmiňují též, nicméně podle toho, že ji většinou řadí až na konec svých studií, soudíme, že v praxi není mezi španělskými nadávkami na prvním místě. Totéž ovšem nemůžeme říci o českých nadávkách. Češi jsou těmito nadávkami přímo posedlí, aneb jak řekl Jan Werich: „*Všechny ty národy, jejichž řeč alespoň trochu znám, mají mnoho nadávek spojených se sexem, s pohlavními orgány a jejich činností. Češi kupodivu mnohem méně. Naše nadávka se odehrává ponejvíce v konečnicku. My, nadávající vyměšujeme, namísto abychom mužněli.*“⁶⁴ O tom svědčí výrazy jako: *jdi do prdele, vyliž si prdel, sráči, vyser si voko* a samozřejmě všudypřítomné *hovno*.

Podle G. Hughese jsou nadávky týkající se vyměšování používány v nějaké formě ve všech kulturách, zatímco používání nadávek týkajících se sexu je specifické pro každou kulturu. To jsme mohli pozorovat i výše: zatímco výběr pohlavních orgánů či dalších nadávek majících spojitost se sexem se při nadávání v jednotlivých jazycích mění, *hovno* se vyskytuje vždy, což je dáno jeho povahou – jeho nevábný vzhled i pach nás k přirovnání k adresátovi přímo vybízí.

Nicméně právě španělština je v tomto případě češtině dosti podobná, jelikož je možné druhého odkázat do patřičných míst skoro stejným způsobem. Pro příklad si můžeme uvést: *vete a la (puta) mierda, vete a tomar por culo, que te den pól culo (con una caa rajá)*. Všechny tyto výrazy bychom mohli přirovnat k českému spojení „*jdi do prdele*“ a jemu podobným, které jsme uvedli výše. Z tohoto sémantického pole vychází, stejně jako v češtině, i spousta substantiv, jmenujme například *caraculo, enculador, porculero, lameculos, chulomierda, comemierda*. Jak můžeme pozorovat, jedná se o substantiva složená ze dvou slov,

⁶³ Z tohoto důvodu jsme použili i anglickou terminologii, která se užívá i češtině, Španělé používají pro označení těchto nadávek spíše výraz „*vyměšovací*“.

⁶⁴ Cit. Marynčák, R.: *Stručné dějiny nadávek*, Op. cit., s. 145.

samostatně se dá použít jako přímá nadávka pouze *mierda* a to jenom ve výjimečných případech, a jak jsme se přesvědčili na paralelním korpusu, častěji se objevuje jako přívlastek:

(...) *mocoso de mierda* (...) (...) *ty zatracený usmrkanče* (...)

(...) *viejo de mierda* (...) (...) *ty starej sráči* (...)

(...) *maricón de mierda* (...) (...) *hajzl zasranej* (...)

Jako citoslovce pak má význam českého *sakra* či *kurva*.

Zjistili jsme tedy, že čeština i španělština používají podobné skatologické nadávky, rozdíl však spočívá v jejich frekvenci. Zatímco v češtině je poslání do análního otvoru skoro jedinou možností, jak dotyčného odkázat do patřičných mezí, ve španělštině pro to slouží veliké množství výrazů různého původu. Jak jsme se již přesvědčili dříve, ve španělštině nám kromě skatologických nadávek můžou pro tento účel posloužit i nadávky sexuální (*jódete, que te follen*), či náboženské (srov. *me cago en dios x do prdele*). Praktické využití a četnost těchto nadávek si podrobněji představíme v poslední části naší práce: ve výzkumu nadávek na základě filmu *Historias del Kronen*.

5.3.4. Nadávky implikující psychickou či fyzickou vadu nebo nemoc

Jelikož princip používání nadávek označujících fyzické nedokonalosti a nemoci (*jorobado, leproso, mongólico...*) je identický ve španělštině i v češtině (přirovnáváním adresáta k nemocnému), výběr nemocí je podobný, tedy čím nebezpečnější je nemoc (zejména pro okolí) a čím dotyčný vypadá odpudivěji, tím lépe poslouží dané označení jako nadávka; nebudeme se zde těmito nadávkami zabývat.

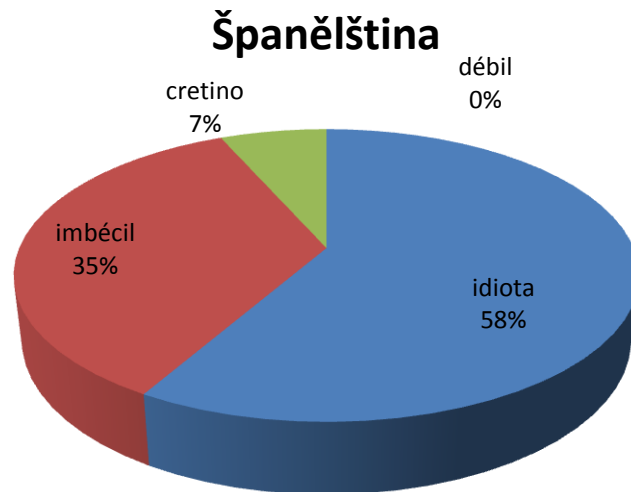
Situace vzniklá při používání nadávek vycházejících z názvů psychických nemocí je však odlišná. Technická označení se často mění v nadávky, protože bývala tak často spojována s mentálně zaostalým, až se stal termín tak známým, že z něj vznikla nadávka. Ač čeština i španělština používají slova z této oblasti pro nadávání, v každém jazyce je frekvence i efekt jednotlivých slov jiný.

Jelikož jsou tyto nadávky velmi časté, rozhodli jsme se pro jejich přesnější porovnání použít paralelní korpus, kde jsou rozdíly nejlépe patrné a nepřesněji si tak budeme moci představit frekvenci jednotlivých výrazů.

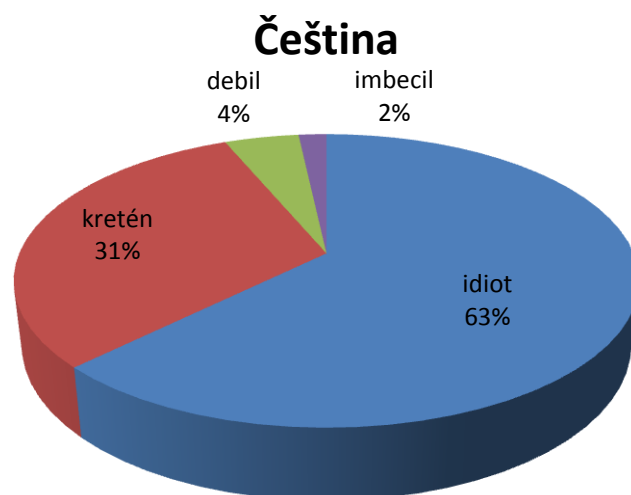
Pro výzkum jsme vybrali čtyři základní výrazy označující mentální retardaci – *idiot*, *debil*, *imbecil* a *kretén*. Soustředili jsme se pouze na substantiva, a to taková, jež slouží pro přímé označení osoby, tedy vynechali jsme z našeho výzkumu abstraktní substantiva (*idiotskost*, *imbecilita*) a všechna adjektiva typu *idiotský*, *debilní*, jelikož je nemůžeme považovat za samostatnou nadávku, ale pouze za její součást. Porovnali jsme frekvenci jednotlivých výrazů ve španělštině a v češtině, abychom si utvořili přibližnou představu, které jsou v daném jazyce používanější.

Frekvence nadávek *idiota*, *imbécil*, *cretino* a *débil*⁶⁵ ve španělštině:

⁶⁵ Slovo *débil* ve španělštině nefunguje jako nadávka, ale pouze jako adjektivum (*slabý*), nicméně do grafu jsme ho zahrnuli pro úplnost pro porovnání s českými výrazy.

Frekvence nadávek *idiot*, *debil*, *kretén* a *imbecil* v češtině:

Podle výše znázorněných grafů můžeme pozorovat rozdíl v používání jednotlivých výrazů ve španělštině a v češtině. Nadávka *idiot* (*idiot*) v obou případech naprosto převažuje, v případě dalších je však situace odlišná. Zatímco v češtině se na pomyslné druhé příčce umístil výraz *kretén*, ve španělštině je druhý nejčastější výraz *imbécil*. Nemůžeme proto považovat překlady těchto jednotlivých výrazů

v případě nadávání za identické. Nadávka *imbécil* má ve španělštině zcela jiný náboj a sílu než v češtině, a proto je i její český ekvivalent odlišný a není možno si ji překládat doslova. Malou frekvenci výrazu *debil* v českém jazyce si vysvětlujeme absencí této nadávky v jazyce španělském, což překladatele nenutí tak často tento výraz používat. Všeobecně se dá říci, že jsou tyto nadávky velmi časté a musíme tak nesouhlasit s tvrzením J. Luqueho, který uvádí, že se Španělé k těmto nadávkám tolik neuchylují. Pokud použijeme jako podklad našeho tvrzení dokumentaci na korpusu, zjistíme, že zatímco byl výraz *puta* použit jako nadávka pouze 191 krát, výraz *idiota* byl, jak jsme mohli pozorovat na předchozích grafech, použit jako nadávka 309 krát. Je třeba samozřejmě vzít potaz neochotu autorů používat v knihách hrubší výrazy, tudíž nemůžeme frekvenci výrazů na paralelním korpusu přirovnávat k jejich frekvenci v reálném jazyce; nicméně, i poté jistě není jejich frekvence nezanedbatelná. Zároveň je třeba vzít v potaz směr překladu materiálu na korpusu. Výsledky závisí na tom, zda byla kniha přeložena ze španělského originálu do češtiny či z českého originálu do španělštiny; popřípadě, jestli byla obě díla přeložena z jiného původního jazyka nezávisle na sobě do češtiny a do španělštiny.

5.3.5. Nadávky zahrnující rodinné příslušníky adresáta

Již ve třetí kapitole jsme uvedli, že španělského muže urazíme nejlépe nepřímo – prostřednictvím jeho matky nebo manželky, z čehož vyplývá, že jsou Španělé velmi citliví na ženské příslušnice své rodiny. Není proto divu, že další z nepřeberného spektra španělských nadávek (a zároveň jedny z nejfrekventovanějších) jsou *hijo de puta* a *cornudo*, v poslední době se začíná objevovat i dámská varianta *hija de puta*.

V češtině se tento typ nadávek v dnešní době už nepoužívá a ani nemůžeme říci, že by byl kdy v našich krajích populární. Jedinou výjimku tvoří *zkurovysyn*, který byl však mnohem častější v minulosti nežli dnes.

Tyto nadávky se však ve španělštině neomezují pouze na tři výše zmíněné, kromě nich existuje nespočet spojení obsahujících slovo *madre* (matka). Ne nadarmo je jeden ze synonymních výrazů pro nadávání ve španělštině „*mentar la madre*“. Pro nadávání tudíž poslouží jakékoli slovní spojení, které se pejorativně vztahuje k matce adresáta. Většinou se nejedná o ustálená slovní spojení, po kterých by mluvčí sahal v momentě, kdy je potřebuje, nýbrž vymýšlí si je až během hovoru. Pro přiblížení těchto výrazů můžeme uvést následující:

Hijo de tu puta madre.

Tu mamá tiene pelos en el pecho.

Tu madre es tan gorda que cuando se pesa, en la báscula pone: Continuará....

V Mexiku je velmi běžné ustálené spojení *Chinga tu madre!*

V hispánském prostředí je tedy velmi běžné a zároveň velmi urážlivé útočit na rodinu adresáta. Je to tím, že jsou tamní obyvatelé na svých rodinách více závislí a více si jich cení než Češi? O tom můžeme pouze spekulovat, nicméně faktem zůstává, že pokud matku Čecha nazveme *kurvou*, bude to spíše proto, že chceme urazit ji samotnou, ne však jejího syna.

5.3.6. Zvířecí nadávka

Frekvence těchto nadávek není ve španělském jazykovém prostředí dost vysoká, jak můžeme, mimo jiné, soudit i podle toho, že se španělští autoři těmto nadávkám téměř nevěnují. Ve španělštině totiž až na

výjimky (*perra, zorra*) nejsou používány jako univerzální nadávky, ale jako nadávky, u kterých je vlastnost, typická pro dané zvíře, vyčítána adresátovi. To znamená, že pokud dotyčný není zrovna čistotný, titulujeme ho *cerdo*, pokud ne příliš chytrý, pak *burro*, tyto nadávky však nejsou srovnatelné s českými výrazy *vůl* a *kráva*, které mají status univerzální nadávky, již je možno aplikovat téměř v každé situaci.

5.3.7. Národnostní nadávka

Odpor k cizincům, odlišným rasám, národnostem nebo i nenávist mezi příslušníky jednoho národa, pocházejících z různých koutů země, existuje, co svět světem stojí. Tyto nadávky se v jednotlivých státech liší, což je dáno především migrací a menšinovými národy, které se na území dané země vyskytují, ale princip je stejný – cokoli cizího či odlišného poslouží jako zdroj nadávky.

Ve Španělsku jsou to tedy nadávky označující národy, které měly se Španělskem v minulosti i dnes něco společného. Některé z těchto nadávek přetrvaly věky (*vándalo, bárbaro*), jiné vymizely společně s tím, jak národy odcházely (*moro, sarraceno*), jiné jsou pak novějšího data (*sudaca, guiri, espagueti*).

Nejzajímavější jsou ovšem ty, které urážejí Španěly samotné: *ballenato* (Madrid'an), *malafollá* (obyvatel Granady), *Fachadolid* (Valladolid). Tyto nadávky existují i ve formě různých pořekadel:

Granaíno, ladrón fino.

*Lo que dice el cordobés, entiéndelo al revés.*⁶⁶

Tento typ nadávek se v češtině téměř nevyskytuje, zároveň ho nemůžeme pokládat za univerzální a použitelný v jakékoli situaci,

⁶⁶ Příklady těchto nadávek jsme čerpali z Luque, J. D.: *El arte del insulto*.

nicméně ve španělštině je to kategorie velmi pestrá a určitě stála za zmínku.

5.4. Shrnutí

Jak jsme mohli pozorovat na předchozím načrtnutí jednotlivých španělských nadávek, je jejich struktura značně odlišná od českých, a to i přesto, že se stále pohybujeme v rámci jednoho kontinentu, podobných kultur a částečně i společné historie. Ve španělském jazykovém prostředí se dozajista využívá více různých nadávek z rozličných oblastí, často jsou kombinovány a vytvářeny či dotvářeny nové výrazy přímo mluvčím, zatímco Češi se většinou uchylují k již zavedeným nadávkám, které sice vystihnou jejich stupeň rozčilení i podobu, kterou si přejí přisoudit adresátovi, postrádají však moment překvapení, který doprovází originální nadávky vytvořené vynalézavým mluvčím.

5.5. Praktická část

Ač si to mnozí mluvčí neradi připouští, představují nadávky v komunikaci nedílnou součást našeho vyjadřování. Jak jsme uvedli již dříve v naší práci, snažíme se je neustále obměňovat, aby byl jejich dopad co nejpřekvapivější a co nejúčelněji zasáhl adresáta. Právě proto se v první části praktického výzkumu zaměříme na všechny nejrozmanitější tvary dvou velmi frekventovaných nadávek: pro svůj výzkum zvolíme jednu nadávku, kterou používáme často pro označení ženy, druhou pak pro titulování muže a budeme se věnovat jejich specifickým tvarům a funkcím, které si následně porovnáme s použitím v českém jazyce.

Nadávky však vyniknou nejlépe v mluveném jazyce; svou roli tu hrají extralingvistické prostředky, ale i spontánnost ve vyjadřování mluvčích a jejich fantazie. Nezanedbatelná je i pragmatická funkce nadávek. Poznatky, ke kterým jsme dospěli v předchozích kapitolách se proto budeme snažit aplikovat v druhé části našeho výzkumu na ukázce praktického jazyka: jako studijní vzorek nám poslouží jazykový materiál ze španělského filmu „*Historias del Kronen*“.

Tyto dva praktické výzkumy nám pomohou obsáhnout téma co nejkompexněji a z různých úhlů pohledu, lépe tak porozumět problematice nadávek ve španělském jazyce a to jak v jejich podobě psané, tak i v mluvené.

5.5.1. Praktická část 1: výzkum na korpusu

5.5.1.1. Uvedení

V první části této kapitoly jsme si představili, jak rozmanité mohou španělské nadávky být. Stejně rozmanitý je i jejich význam. Vzhledem

k široké škále jejich významů je totiž není možné překládat doslova, je třeba přihlídnout i ke kontextu, ve kterém se vyskytují, zjistit, zda se opravdu jedná o nadávku či o pouhou ironii, o jaký jde slovní druh a jestli není konkrétní nadávka součástí delší vazby, která ještě více změní její význam.

5.5.1.2. Metodologie

V následující části se budeme věnovat konkrétním vulgarismům, které podrobíme kontrastivní analýze. Pro tyto účely jsme si vybrali dvě nadávky – *puta* a *cabrón* – dle našeho názoru jedny z nejčastějších španělských nadávek, což nám potvrdil i jazykový korpus. Pro každou z vybraných nadávek vypracujeme případovou studii, díky níž si představíme širokou škálu jejich významů a forem, během srovnávací analýzy pak jejich konkrétní překlady do češtiny.

Pro tyto účely jsme využili databázi paralelních jazykových korpusů vytvořených v rámci projektu InterCorp. Tento projekt je v současné době realizován Ústavem českého národního korpusu v rámci Českého národního korpusu⁶⁷ při Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Záměrem tohoto projektu je vytvořit s využitím dat ČNK databázi paralelních synchronních korpusů mezi evropskými jazyky a češtinou. Paralelní korpus InterCorp v současné době obsahuje texty v celkovém rozsahu 72 milionů slov ve 21 jazycích. V době naší konzultace databáze zahrnovala 109 děl ve španělském jazyce a přibližně 12 000 000 hesel, které bylo možno srovnávat s jejich ekvivalenty v jazyce českém.

⁶⁷ Více informací o korpusech je možno nalézt na <http://ucnk.ff.cuni.cz/>, informace o korpusu InterCorp pak zde: <http://www.korpus.cz/intercorp/>

5.5.1.3. Kontrastivní analýza

Pro začátek je nutno podotknout, že během zkoumání jednotlivých nadávek vyvstalo při výzkumu na korpusu hned několik problémů, které jsou způsobeny samotnou povahou nadávek.

První potíží spočívá v tom, že nadávky mají spíše orální charakter. V současné době už autoři většinou takové zábrany nemají, v databázi korpusu však můžeme najít kromě nejnovějších děl i díla staršího data. Náš problém se týká především starších děl, jelikož v dřívějších dobách byla tabu silnější než dnes a proto se mnozí autoři zdráhali nadávky ve svých dílech vůbec používat, proto v tomto ohledu nemůžeme pokládat korpus za odraz opravdové mluvy. Stejný problém, ač v trochu menší míře, se však týká i novějších děl – i přesto, že někteří autoři zahrnují do svých knih prvky hovorové mluvy, stále ještě nemůžeme říci, že by se jednalo o přesný odraz mluveného jazyka.

Další problém se nachází na druhé straně. I v případě, že je autor díla tak odvážný, že vulgarismus napíše, není ještě nutné, že se v adekvátní podobě objeví i v překladu. Překladatelé obecně mají totiž často tendenci překládat všechny nadávky o stupeň mírněji. Což znamená, že například tam, kde v originálu použije autor výraz ekvivalentní českému spojení „do prdele“, je tento výraz přeložen jako „sakra“. Proto, zkoumáme-li překlady původních hispánských děl, působí tyto často mnohem jemněji než jejich španělské originály.

Třetí potíží spočívá v idiolektu jednotlivých autorů. Pokud má jeden autor ve zvyku neustále opakovat určitou nadávku, mylně tak vzbudí dojem častého používání daného výrazu. To samé platí i v případě překladatelů. Mnoho jich překládá původně velmi sprosté výrazy až příliš jemně, čímž se pak zvyšuje četnost výskytu daných výrazů v českém jazyce, která však neodpovídá realitě.

Z těchto důvodů proto není možné brát výsledky našeho zkoumání definitivně, slouží spíše pro vytvoření přibližné představy především, co se týká procentuálního zastoupení jednotlivých forem. Pokud bychom náš výzkum prováděli mezi rodilými mluvčími, byly by jeho výsledky samozřejmě odlišné, především frekvence nadávek v běžné mluvě by byla častější, pro tyto účely by však bylo nutné provést výzkum s rodilými mluvčími všech věkových kategorií, sociálních tříd a z celého území, kde se španělský jazyk používá, aby byly výsledky stejně komplexní jako data na korpusu, což je v našich podmínkách neproveditelné.

5.5.1.3.1. Případová studie: *puta*

První výraz, který jsme podrobili analýze, je jedna z nejpoužívanějších španělských nadávek, podle J. Luque dokonce nejuvulgárnější nadávka, kterou můžeme titulovat ženu⁶⁸. Na paralelním korpusu se tento výraz objevil celkem ve 451 případě.

Před započítáním našeho výzkumu jsme vycházeli ze dvou předpokladů, k nimž jsme dospěli během studia prací, především od G. Hughese, J. Luqueho a S. Burgena a ke kterým se pokusíme získat vlastní podklady s pomocí pátrání na paralelním korpusu:

- nadávka *puta* je tak frekventovaná, že došlo k její lexikalizaci v rámci ustálených slovních spojení a vazeb
- z důvodu častého používání došlo i k rozšíření z původního substantiva do dalších slovních druhů

V češtině můžeme výraz *puta* přeložit jako *kurva*. V češtině samotné má však tento výraz více funkcí a významů. Můžeme o někom říci, že je

⁶⁸ Cf. Luque, J. D.: *El arte del insulto*.

kurva, tento výraz se dá použít i jako citoslovce (*Kurva, to je ale zima!*), také z něj můžeme vytvořit přídavné jméno (*zkurvený*) či sloveso (*zkurvit, kurvit se*). Brzy se přesvědčíme o tom, jaká je situace ve španělském jazyce, ovšem ještě předtím si tento výraz představíme z hlediska celé věty; bude nás zajímat, ve kterých slovních spojení můžeme výraz *puta* nalézt.

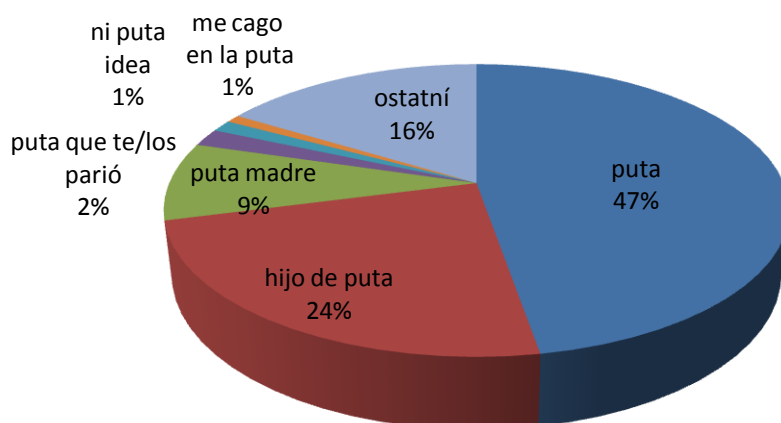
5.5.1.3.1.1. Výraz *puta* a jeho pozice ve větě. Fráze zahrnující *puta*

Nejprve jsme si všimli, v jakých spojeních se výraz *puta* nejčastěji vyskytuje. Nepoužívá se totiž pouze jako samostatná nadávka, ale bývá i součástí dalších vazeb. Počet výskytů jednotlivých spojení, ve kterých se výraz *puta* vyskytl, si názorněji představíme v následující tabulce:

Výraz	výskyt
puta	218
hijo de puta	109
puta madre	40
puta que te/los parió	9
ni puta idea	6
me cago en la puta	4
ostatní	75

Procentuální rozdělení výskytu výrazu *puta* v jednotlivých spojeních pak vypadá následovně:

Puta

Jak jsme si ukázali výše, výraz *puta* použitý jako substantivum či adjektivum tvoří pouze necelou polovinu případů. Ve více než polovině případů pak existuje pouze jako součást ustálených slovních spojení. Kromě výše uvedených spojení, která se vyskytla častěji, můžeme uvést jako příklady dalších, která jsme společně zahrnuli do kolonky „ostatní⁶⁹“:

hija de puta (4x), *hacerse puta* (4x), *puta mierda* (3x), *puta de tu madre* (2x), *me cago en tu puta madre* (2x), *hostia puta* (2x), *la gran puta* (ve významu *do prkvančic*) – (2x), *de una puta vez* (2x).

Toto svědčí o tom, jak je tento výraz ve španělském jazyce častý. Nejenže poslouží mluvčím v případě, kdy si přejí někoho takto otitulovat, jak si ukážeme v příštím grafu, ale i v jiných situacích jim stačí sáhnout po již zavedených ustálených spojeních. Stává se tedy jednoduchou a efektivní nadávkou či součástí nadávky, použitelnou díky širokému spektru kontextů, ve kterých se nachází, téměř kdykoli. Je užitečný zejména v případech, kdy mluvčí nemá čas přemýšlet nad

⁶⁹ V této skupině jsou zahrnuty i případy, kdy překladatel výraz úplně vynechal.

komplikovanějšími nadávkami či vymýšlet originální, zcela nová spojení, jelikož díky své pádnosti a efektu zafunguje vždy.

5.5.1.3.1.2. Výraz *puta*, který není součástí fráze. Jeho nejčastější překlady

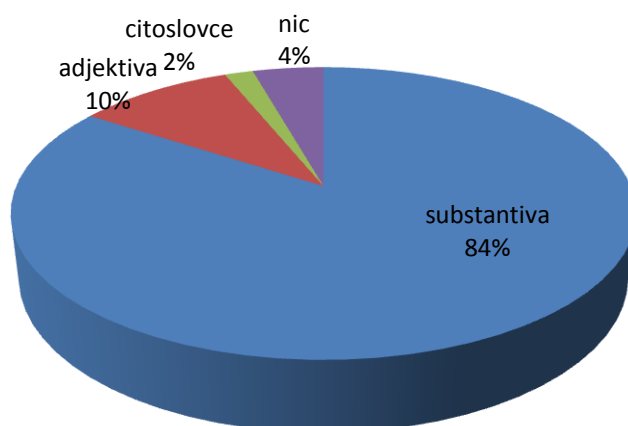
Jak jsme pozorovali v předchozí tabulce a grafu, výraz *puta* se vyskytuje ve 218 případech, což je 47% všech případů, v situaci, kdy není součástí vazby či ustáleného slovního spojení. Nejedná se ale pouze o substantivum, které nám jako první překlad nabídne každý slovník. Celkově jsme výraz *puta* našli ve funkci následujících slovních druhů:

Slovní druh	Výskyt
substantivum - synonymum slova prostitutka	177
substantivum - jiná nadávka	15
adjektivum	22
citoslovce	4
nic	10

Pro potřeby dalšího výzkumu jsme rozdělili substantiva na dvě skupiny – do té první (velmi početné a zároveň rozmanité) jsme zahrnuli všechna substantiva označující lehkou ženu, tedy prostitutku. Do té druhé pak všechny ostatní nadávky, které nelze považovat za synonymum výrazu prostitutka.

Celkově se jednotlivé slovní druhy podílejí na výsledku následovně:

Putá - slovní druhy

Na tomto grafu můžeme pozorovat, že výraz *puta* už není v současné době zdaleka pouze substantivem. Z důvodu častého používání této nadávky došlo k posunutí významu i na adjektiva a citoslovce, ve spojení se sponovým slovesem pak dokonce i na slovesa (*ser puta*). To se nám podařilo nalézt v jednom případě:

Es la manera más baja de ser puta. Což je ten nejhanebnější způsob, jak se kurvit.

Jak jsme předpokládali před započítáním našeho výzkumu, nejčastěji byl výraz *puta* překládán ve formě substantiv. Co nás překvapilo, byl však fakt, že ne všechna substantiva označovala prostitutku. Synonyma pro prostitutku představovala sice většinu, podle našeho očekávání se vyskytlo i pár nadávek z jiného soudku, které označovaly ženu (*mrcha*), avšak objevily se i takové výrazy, které měly za cíl muže (*všivák*, *sráč*). Jelikož jsou to spíše výjimky, uvedeme si kontext, ve kterém se tyto výrazy vyskytovaly:

El puta tenía razón, Tomasito. Ten všivák měl pravdu, Tomasito.

Se las trae el puta.

Ten si ale troufá, sráč jeden.

Zajímavé je, že v těchto případech nedošlo k přechylování, pro označení osoby mužského pohlaví byl použit pouze člen.

Synonyma označující prostitutku byla v opravdu hojném počtu, mezi ty nejčastější patřila *kurva* (72x), *děvka* (59x), *běhna* (11x), *coura* (9x), samotný výraz *prostitutka* se vyskytl také, a to 9x, z těch méně častých pak jmenujme: *šlapka*, *štětka*, *čubka*, *nevěstka*, *kurtizána* - u posledních dvou se jedná o prostitutku doslova, ne o univerzální nadávku, jak platí především pro výrazy *děvka* a *kurva*. I přestože většina ostatních výrazů prostitutku kdysi opravdu označovala, dnes bývají používány spíše jako univerzální nadávky.

Adjektiva se v překladu *puta/puto* oproti našim očekáváním vyskytovala velmi často. Nejčastěji se objevovaly v překladu výrazy *zkurvený* (12x), *zasraný* (6x) a *zatracený* (3x), dále figurovaly mezi výsledky výrazy *podělaný* a *pitomý*. Tendence překladatelů tedy byla překládat slovo *puta* co nejhrubšími výrazy, což dokládá, jak hrubě působí v originálu, jelikož, jak jsme již zmínili v úvodu, překladatelé mívají ve zvyku překládat sprostá slova mnohdy o stupeň jemněji ve srovnání s původním výrazem. Je zajímavé, že naopak mužskou variantu, tedy *puto*, často vůbec nepřekládali, téměř v polovině případů byl tento výraz v českém překladu vynechán.

Překvapivé je i použití slova výrazu *puta* jako citoslovcí:

Putá, qué es esto? Do prdele, co je to?

Pero si no sentía frío, por el contrario, se sintió bien arropado, por las rechucha, no podía entender que abriera sus ojos, y viera todo negro, la puta.

Ale vlastně mu ani nebylo zima, naopak cítil, že je dobře přikrytý, doprdele, jaktože je pořád všechno černý, když mám voči dokořán, hergot.

V první části naší studie jsme zjistili, že v nadpolovičním počtu případů se výraz *puta* vyskytuje jako součást ustálených slovních spojení, používá se tedy tak často a v různých kontextech, že v mnoha případech došlo k jeho lexikalizaci.

V druhé části bylo pak zajímavé pozorovat, že z původního substantiva se slovo *puta* rozšířilo i do dalších slovních druhů. Podle našeho názoru bychom to mohli připisovat bohatému, až nadměrnému používání tohoto výrazu mezi mluvčími a zároveň jeho velkým nábojem, umožňujícím adresáta co nejvíce urazit. To potvrzují i studie G. Hughese⁷⁰, který sledoval podobné tendence u anglického výrazu *fuck*, u kterého se jeho forma z původního slovesa přenesla i do dalších slovních druhů.

5.5.1.3.2. Případová studie: *cabrón*

Pro naši následující studii jsme si vybrali výraz *cabrón*. Tuto nadávku jsme zvolili především proto, že ji španělští autoři uvádějí jako velmi častou nadávku, adresovanou nejčastěji mužům, což nám poslouží jako zajímavá paralela k výrazu *puta*, který je nadávkou především ženskou. Zároveň jsme i vlastním sledováním rodilých mluvčích zjistili, že jde o nadávku velmi frekventovanou, jež je využívána především pro přímé nadávání, ve vokativu, proto se pokusíme na ni nahlédnout v následující studii detailněji. Vzhledem k těmto nastudovaným faktům jsme si položili dvě výchozí otázky:

- je výraz *cabrón* tak častý, že u něj došlo (stejně jako u předchozího výrazu *puta*) k rozšíření z původního substantiva do dalších slovních druhů?

⁷⁰ Cf. Hughes, G.: *Swearing*, Op. cit., s. 31.

- je tento výraz využíván pro přímé nadávání i v písemné podobě, tedy v knižní databázi na paralelním korpusu, jenž byl zdrojem našeho bádání?

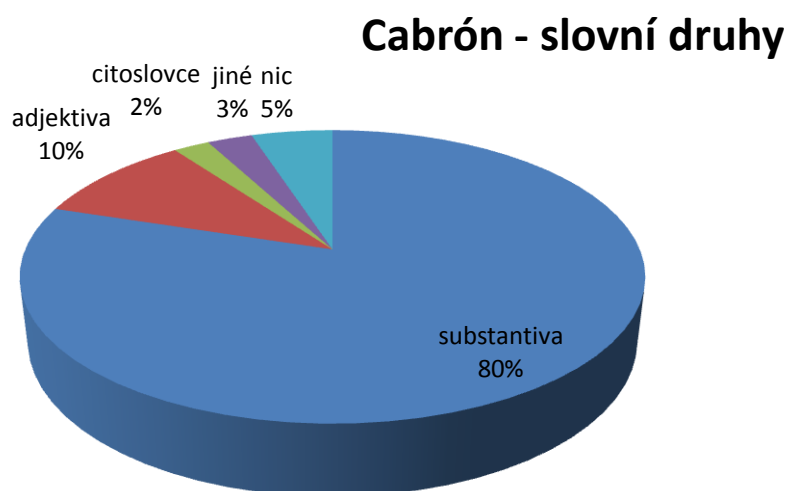
5.5.1.3.2.1. *Cabrón* a slovní druhy

Nejprve jsme si všímali, vyskytuje-li se výraz *cabrón* pouze jako substantivum, či zda došlo i k jeho rozšíření do dalších slovních druhů. Počet výskytů jednotlivých slovních druhů, ve kterých se výraz *cabrón* vyskytl, si názorněji představíme v následující tabulce:

Slovní druh	Výskyt
substantiva	143
adjektiva	18
citoslovce	4
jiné	5
nic	9

Celkově jsme našli výraz *cabrón* v různých formách ve 179 případech. Naprosto dominantní byla forma *cabrón*, tedy tvar mužského rodu, pouze dvakrát se tento výraz vyskytl ve tvaru pro ženský rod (*cabrona*) a jednou ve tvaru *cabronazo*, jež byl přeložen jako *darebák*. Je zajímavé, že na rozdíl od výrazu *puta*, který v této formě sloužil pro označení osob mužského i ženského pohlaví, výraz *cabrón* přísně dodržuje rozlišení jednotlivých pohlaví adresátů. Tvar *cabrón* byl totiž výlučně překládán nadávkami označujícími muže.

Procentuální distribuci podílu jednotlivých slovních druhů nám názorněji předvede následující graf:

Můžeme pozorovat, že výraz *cabrón* se, stejně jako tomu bylo v případě výrazu *puta*, vyskytuje nejčastěji jako substantivum. Vzhledem k tomu, že se jedná původně o substantivum, není tento výsledek nijak překvapivý. Největší zastoupení měl mezi českými ekvivalenty výraz *kozel*, což však bylo způsobeno jedinou knihou, kde se o dotyčném kozlu velmi často hovořilo. Pokud tedy zmiňovaného *kozla* opomineme, v českém překladu se vyskytlo dalších 30 různých českých ekvivalentů pro daný výraz. Je zajímavé, že ve srovnání s nadávkou *puta* nebyl žádný z nich výrazně dominantní. Z těch nejčastějších můžeme jmenovat:

Překlad	Výskyt	Výskyt v % z celkového počtu substantiv
<i>kozel</i>	25	17,5
<i>hajzl</i>	24	16,8
<i>vůl</i>	19	13,3
<i>parchant</i>	18	12,6
<i>darebák</i>	9	6,3
<i>mizera</i>	6	4,2
<i>sráč</i>	5	3,5
<i>kretén</i>	2	1,4
<i>grázl</i>	2	1,4

Vyskytlo se i mnoho synonymních výrazů pro muže: *chlap, káma, hošánek, chlapeček, maník, frajer*, jakožto i mnoho dalších nadávek, spíše ojedinělých: *rošťák, lump, syčák, šmejda, blbec, dobytek, jebák, idiot, pitomec*. Škála překladů byla, jak vidíme, velmi pestrá, od těch nejhrubších výrazů, jako *sráč, hajzl, kretén* až po hovorová označení muže (*chlap, frajer*). Na tomto bohatém spektru českých ekvivalentů můžeme pozorovat, jak postupně dochází k oslabení pejorativnosti u výrazu *cabrón*.⁷¹

Překvapivě často se objevovala adjektiva, která se vyskytla v 18-ti případech, tedy v 10% všech výskytů. Všechna byla mužského rodu. Nejčastější překlad výrazu *cabrón* ve tvaru adjektiva bylo *zatracený* (8x), *zasraný* (3x) a *mizerný* (2x), ojediněle se pak objevily výrazy *zkurvený, lotrovský* a *těžký*.

Velmi nečekané pro nás byly výskyty výrazu *cabrón* ve funkci citoslovcí. Ve svých českých ekvivalentech byly překládány jako *sakra* a

⁷¹ Mohli bychom to přirovnat k vývoji nadávky *vůl* v češtině, kde záleží většinou pouze na kontextu, jak bude pochopena. Mnohá její použití v dnešní době slouží spíše jako přátelská oslovení či jako tzv. výplňová slova.

kurva. Jelikož je použití výrazu *cabrón* ve funkci citoslovce dosti nezvyklé, představíme si příklady, které jsme našli na paralelním korpusu:

Tengo que encontrarla, cabrón.

Sakra, musím ji najít.

(...) si era de los que preferían batear por la zurda, entonces que se quitara de en medio, cabrón, porque de lo contrario allí mero se fajaban a plumazos como gallos de palenque. (...) jestli je vysazený na chlapečky, ať kouká vypadnout, kurva, jinak tu po sobě jen začnou střílet jako dva kohouti na zápasišti.

Otázkou ovšem zůstává, zda byl výraz *cabrón* ve funkci citoslovce zamýšlen i autorem originálu. Je možné, že se původně jednalo o substantivum označující osobu, které český překladatel přeložil ze stylistických důvodů jako citoslovce.⁷²

Pod pojmem „jiné“ jsme zařadili zbývající případy překladů, které nespádaly pod substantiva, adjektiva ani citoslovce. Třikrát se vyskytla fráze „no seas *cabrón*“, jejímž ekvivalentem bylo vždy sloveso a jež byla překládána různými způsoby, které si níže představíme:

Así que hilo, papalote, y no seas cabrón. Takže to nech plavat a neblbni.

Gato, no seas cabrón.

Kocoure, vykašli se na to.

No seas cabrón.

Neser mě.

⁷² Vzhledem k omezeným možnostem zjišťovat na korpusu širší kontext věty se nám, bohužel, nepodařilo zjistit, zda se jedná o substantivum, či zda tento výraz použil autor záměrně jako citoslovce.

V jednom případě se dokonce výraz *cabrón* objevil ve funkci příslovce:

(...) *atenta al primer indicio de que algo anduviese cabrón.* (...) *dávala pozor na sebemenší známku, že na ní chystají nějakou levotu.*

V posledním případě jsme do této kategorie zařadili i frázi „*está cabrón*“, která byla přeložena jako „*je to na hovno*“.

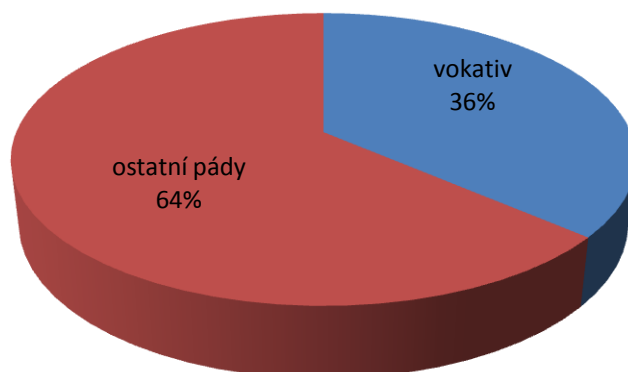
Do kolonky „*nic*“ jsme zařadili případy, kde byl v českém překladu výraz *cabrón* úplně vynechán. Je zajímavé, že se vždy jednalo o stejnou překladatelku a že španělská verze nebyl originál. V obou dvou případech se jednalo o překlady z angličtiny.

Zjistili jsme, že i přes naše původní očekávání má výraz *cabrón* velmi širokou škálu funkcí – od substantiv, přes adjektiva a adverbia až po citoslovce. Je součástí i ustálených slovních spojení. Můžeme ho proto považovat, co se slovních druhů týče, za stejně rozmanitý jako výraz *puta*, který jsme studovali v první části této kapitoly.

5.5.1.3.2.2. Výraz *cabrón* a jeho použití ve vokativu

Při této studii jsme vycházeli z předpokladu, ke kterému jsme dospěli zejména vlastním pozorováním rodilých mluvčích. Zjistili jsme totiž, že tento výraz používají spíše jako přímou nadávku (*¿Qué haces, cabrón?*) ve vokativu nežli v ostatních pádech (*Pedro es un cabrón.*). Pokusíme se zjistit, jaká je situace v případě psaného textu:

Cabrón - podíl vokativu

Celkově se výraz *cabrón* vyskytl jako substantivum celkem v 143 případech. Z toho ve vokativu byl tento výraz nalezen 52 krát, v ostatních pádech pak 91 krát. Z tohoto úhlu pohledu se zdá být vokativ vůči celkovému množství výskytů v menšině. Vezmeme-li však v potaz fakt, že čeština má 7 pádů, situace se okamžitě změní. Pakliže se výraz *cabrón* vyskytl ve vokativu v 52 případech, jedná se o 36,36% z celkového počtu výskytů. Což znamená, že na každý jiný pád připadá v průměru 12,33% výskytů, což je přesně třikrát méně⁷³.

Domníváme se, že nadávky všeobecně dostávají patřičný náboj především ve vokativu (srovnejme například *Ty jsi ale debil.* x *Ty debile!*, kde druhý příklad působí jistě urážlivěji než ten první, i přesto, že informace v něm obsažená je vlastně stejná), u výrazu *cabrón* to ale, zdá se, platí dvojnásob, alespoň srovnáme-li ho s použitím vokativu u výrazu *puta*, kde byl podíl vokativu srovnatelný s podílem ostatních pádů.

⁷³ Naším cílem bylo sledovat výhradně vokativ, jelikož právě ten se při nadávání uplatňuje nejčastěji. Nevěnovali jsme se podílu dalších deklinací, takže není možné tvrdit, že by byly všechny ostatní pády rozděleny rovnoměrně. Velmi často se objevoval i nominativ a akuzativ, zjišťování výskytu těchto pádů však nebylo účelem naší studie.

5.5.1.4. Shrnutí

V první části naší studie jsme zjistili, že stejně, jako tomu bylo v případě výrazu *puta*, i výraz *cabrón* nemá pouze funkci substantiva, ale i dalších slovních druhů (adjektivum, citoslovce, příslovce). Ve srovnání s výrazem *puta* ale nefunguje jako nadávka pro obě pohlaví, nýbrž používá se výhradně pro označení mužů. Pro označení žen se používá přechýlená verze *cabrona*, která se však téměř nevyskytuje. Pokud srovnáme písemné použití výrazu *cabrón* s orálním, zaznamenali jsme menší počet výskytů, než jsme původně očekávali, zvláště srovnáme-li ho s téměř třikrát vyšším počtem výskytů výrazu *puta*. Domníváme se, že to může být dáno i tím, že se výraz *puta* nepoužívá pouze pro nadávání, ale i pro hanlivé označení prostitutky, což počet výskytů značně zvyšuje.

5.5.2. Praktická část 2: výzkum nadávek ve filmu

5.5.2.1. Uvedení

V předešlé kapitole jsme si představili a prozkoumali výskyt nadávek na jazykovém korpusu Intercorp, tedy jejich frekvenci a použití v literárních dílech světových autorů. Tento korpus umožňuje zkoumat materiál nejen v českém jazyce, ale i komparativně, tedy v našem případě v paralele s jazykem španělským, což nás přivedlo k mnoha zajímavým závěrům, které většinou potvrdily domněnky, ze kterých jsme vycházeli před započítáním našich případových studií.

Během zkoumání na korpusu jsme se však potýkali s menšími problémy, které s sebou nese písemná povaha knih:

- Do jaké míry se vůbec nadávky vyskytují v literárních dílech, která postrádají základní charakteristiku nadávky, tedy oralitu? Dá se tedy frekvence nadávek v literárních dílech srovnávat s jejich frekvencí v mluveném jazyce?
- Jsou ekvivalenty španělských nadávek v českém jazyce přeloženy se stejným nábojem nebo se uplatňuje sekundární efekt tabu, tedy ať chtěné či nechtěné „cenzurování“ ze strany překladatele?
- Jsou vlastně nadávky v literárních textech reálné, pakliže v nich mluva jednotlivých osob záleží vždy na idiolektu autora, který ač se snaží sebevíc, zůstává většinou v mluvě literárních postav, které stvořil, citelné jeho zázemí (kulturní, sociální, regionální, apod.)?

Tyto „nedokonalosti“ částečně zkreslují výsledky našeho bádání, ke kterým jsme dospěli. Následující kapitola nám proto umožní

zkoumat nadávky z jiného úhlu, což nám nabídne komplexnější pohled na problematiku španělských nadávek v praxi a doufáme, že nám alespoň částečně nabídne odpověď na výše uvedené nejasnosti.

Jak jsme zmínili dříve, oralita je inherentní vlastností nadávek. Používání nadávek v mluveném jazyce je mnohem přirozenější, jelikož nadávky bývají vyslovovány v afektu, tedy většinou bez rozmýšlení, zatímco autoři uměleckých i jiných textů si mohou obsah svého textu důkladně promyslet. Taková nadávka zároveň neodpovídá vždy kontextu (např.: situace, kdy by v mluvené řeči byla vhodnější jiná, peprnější nadávka). Je velmi pravděpodobné, že v obdobné situaci v reálu by mluvčí sáhl po zcela jiné nadávce, která by lépe vystihla situaci, než jak učiní autor literárního díla. Nadávky v mluveném jazyce více vyniknou i díky extralingvistickým prostředkům, pohybům těla a koneckonců i díky momentu překvapení na straně adresáta.

Z těchto důvodů jsme se rozhodli vypracovat případovou studii, ve které budeme čerpat z materiálů obsahující mluvené slovo, která vytvoří jakýsi protipól případovým studiím provedeným na korpusu. Budeme se snažit u nalezených nadávek postihnout především ty znaky a vlastnosti, které u nadávek napsaných na papíře nelze pozorovat či pojmout a v rámci kontrastivní analýzy porovnáme frekvenci nadávek v mluveném jazyce s výsledky, ke kterým jsme dospěli při zkoumání na korpusu.

Nutno podotknout, že ani jednu z provedených případových studií nelze chápat definitivně. Každá má svá pro a proti a nic se nevyrovná materiálu, který získáme během přirozeného rozhovoru mezi rodilými mluvčími. Jak jsme však uvedli již dříve v naší práci, je velmi těžké získat objektivní výsledky, které by byly zároveň dostatečně obsáhlé na

to, aby měly dostatečnou výpovědní hodnotu, ze které bychom mohli vycházet.

Proto jsme si pro následující případovou studii vybrali oblast, která se nejvíce blíží běžné mluvené řeči a zároveň je vhodná pro objektivní výzkum, tedy film. Ani film sice nemůžeme srovnávat s reálnou komunikací dvou mluvčích, jelikož většina replik je uměle vytvořená stejně jako v knihách, avšak často tu zůstává prostor i pro přizpůsobení pasáží herci. Ostatně filmy jsou, (alespoň v porovnání s knihami) stejně jako mluvený jazyk, orálního charakteru. Další výhodou je fakt, že se jedná o film relativně nový, který nám zaručuje náhled do současné struktury španělských nadávek. Nevýhodou oproti korpusu je nepříliš dostačující jazykový materiál a nemožnost okamžitého srovnání s českými ekvivalenty.

Naším cílem samozřejmě není postavit tyto dva typy výzkumů vůči sobě do opozice, ale naopak pomocí nich co nejkomplexněji obsáhnout výskyt nadávek ve španělském jazyce.

5.5.2.2. Metodologie

V následující případové studii se zaměříme především na všeobecný výzkum, do kterého zahrneme všechny nadávky, kletby a expletiva vyskytující se v námi vybraném filmu, které si následně jednotlivě podrobněji představíme; na jejich rozmanité tvary a funkci, kterou zastávají a též na jejich četnost ve srovnání s jejich četností v literárních dílech na korpusu. Tato část nám tedy poslouží na jednu stranu jako určitý protipól ke dvěma předcházejícím studiím, na druhou stranu je doplní v oblastech, které se nám při výzkumu na korpusu nepodařilo obsáhnout.

Naším východiskem je předpoklad, že se nadávky vyskytují v mluveném jazyce (v našem případě v konkrétním filmu) častěji než v literatuře a že mohou být i v rámci jednoho filmu velmi pestré. Film se nám jevil z důvodů výše uvedených ke studiu nadávek v mluveném jazyce nejvhodnější. Naším cílem bude tedy zjistit, jaké nadávky byly v rámci celého filmu nejčastější a zároveň, jakým dílem se tyto nadávky vyskytují na korpusu, tedy v psaném jazyce.

Při výběru vhodného filmu jsme dbali zejména na to, aby film odrážel běžnou realitu jazyka (komunikace mluvčích v rámci rodiny, s přáteli i s cizími osobami) a co nejvěrněji reflektoval současnou jazykovou situaci ve Španělsku. Zároveň jsme se snažili vybrat takový film, kde je většina protagonistů spíše mladší, aby byl jazyk nadávek co nejaktuálnější. Proto jsme zvolili film svým způsobem provokativní, jež pojednává o ne zcela běžném životě protagonistů, který přesahuje hranice všedních dnů a překračuje i mnohá tabu, jelikož stejně tak činíme, když se uchýlíme k nadávání. Případové studie provedené v rámci této kontrastivní analýzy nám budou sloužit především k přiblížení nadávek v současné španělštině a zároveň nám zhruba nastíní jejich strukturu a četnost jednotlivých nadávek v mluveném jazyce.

5.5.2.2.1. *Historias del Kronen*: stručná charakteristika filmu

Jak jsme již zmínili, použijeme v této části jako hlavní výchozí materiál jazyk ve filmu *Historias del Kronen*. Při výběru vhodného filmu jsme se zaměřili zejména na to, aby byl film dostatečně nový, protagonisté mladší, abychom mohli postihnout tendence současné španělštiny a zároveň, aby v něm bylo dostatečné množství dialogů, které by nám nabízely co nejbohatší materiál ke zkoumání. Film

Historias del Kronen byl natočen v roce 1995 podle literární předlohy od Josého Ángela Mañase, jeho délka je 90 minut a celkově film obsahuje na 6 300 slov. Film pojednává o každodenním životě mladých lidí, což bylo naší hlavní podmínkou při hledání vhodného filmu. Kdyby se film totiž soustředil pouze na jedno téma, opakovala by se v něm často slova spojená s tímto tématem a výsledek našeho výzkumu by nebyl tak objektivní.

5.5.2.3. Kontrastivní analýza: nadávky ve španělském filmu *Historias del Kronen*

Jak jsme nastínili již v úvodu této kapitoly, v této studii podrobíme analýze široké spektrum nadávek. Cílem našeho zkoumání budou nejen konkrétní nadávky jako v předchozích dvou studiích, nýbrž budeme je studovat i všeobecně, představíme si veškeré nadávky, kletby a expletiva, které se ve filmu *Historias del Kronen* objeví. Jelikož se snažíme o co nejkomplexnější představení praktického použití nadávek, srovnáme následně obdržené výsledky se situací na korpusu, jelikož paralelní korpus InterCorp představuje, co se počtu hesel týče, mnohem zásobenější banku hesel než zkoumaný film. Věnovat se budeme také frekvenci nadávek a na příkladu daného filmu se pokusíme alespoň zhruba nastínit, jaké nadávky jsou v současném mluveném jazyce nejpoužívanější. Frekvenci nadávek ve filmu *Historias del Kronen* si poté procentuálně porovnáme s výskytem daných nadávek na korpusu Intercorp, abychom získali přibližnou představu, o kolik jsou dané nadávky četnější v mluveném jazyce nežli v psaném.

Pro účely výzkumu jsme rozdělili nalezené nadávky do 8 skupin. Při definování jednotlivých skupin jsme se řídili sémantickou příbuzností slov, rozčlenili jsme je tedy podle jednotného kořene slov nadávek, případně jsme se řídili jejich společnými charakteristikami.

Níže si představíme jednotlivé skupiny podrobněji a u každé se pokusíme vyzdvihnout její nejvýraznější rysy.

Nejčastěji se vyskytující nadávky jsme rozdělili do skupin podle kořene slova. Při jejich bližším zkoumání se zaměříme na situaci a kontext, kde se daná nadávka vyskytuje a též na to, ve formě jakých slovních druhů je používána. Dle uvedených parametrů jsme tedy rozčlenili nadávky z filmu *Historias del Kronen* do skupin podle kořene slova: *mierda*, *coño*, *puta*, *hostia*, *joder* a *cabrón*.

Nadávky, které se vyskytovaly spíše sporadicky a nebylo tudíž možné je zařadit podle shodného kořene slova, jenž by se vyskytoval ve více kontextech nebo ve formě různých slovních druhů, jsme rozdělili podle jiných kritérií na dvě skupiny, a to na nadávky skládající se z jednoho slova ve formě podstatných jmen a nadávky tvořící celou větu, které jsou pro španělštinu velmi specifické⁷⁴.

Film *Historias del Kronen* obsahuje celkem na 6 300 slov. V naší studii budeme brát tento počet jako výchozí bod při výpočtech procentuálních výskytů jednotlivých nadávek vzhledem k celkovému počtu slov pronesených v daném filmu. Pro procentuální vyjádření výskytu hesel na korpusu Intercorp budeme pracovat s hodnotou 12 000 000 hesel, jež byla k dispozici v době naší konzultace.

Nyní se budeme zabývat každou skupinou jednotlivě. Pro každou z nich vypracujeme kratší případovou studii, kde si představíme nejčastější obraty, které se ve filmu vyskytovaly, jejich množství, přičemž u nejčastějších nebo nejcharakterističtějších zástupců těchto skupin se zastavíme a představíme si je podrobněji – zejména v paralele s jejich výskytem na korpusu InterCorp, který procentuálně vyjádříme. Tímto způsobem se nám dostane zajímavého srovnání praktického použití nadávek v mluveném jazyce oproti jeho podobě psané.

⁷⁴ Do této skupiny jsme nezařazovali věty se slovesem *joder*, které jsme již zahrnuli do skupiny nadávek s kořenem *joder*.

5.5.2.3.1. Případová studie: *joder*

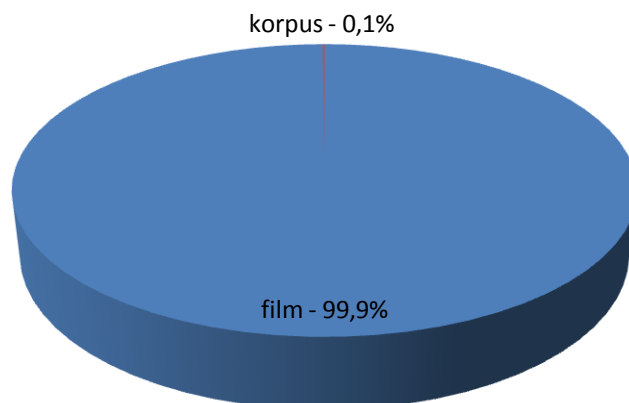
Jako první jsme zvolili skupinu se základem *joder*, jelikož se vyskytovala početně nejčastěji a zároveň obsáhla i hodně slovních druhů. Celkově se toto slovo nebo jeho odvozeniny vyskytly ve filmu 63 krát, což činí 1% všech slov pronesených ve filmu.

Nejčastější použití této nadávky jsme zaznamenali ve formě citoslovce (v podobě citoslovce nefunguje tento výraz jako přímá nadávka, ale zastává funkci expletiva, tedy nadávky sloužící k tzv. „ulevení“) - výraz *joder* byl vůbec nejpoužívanější nadávkou v celém filmu (41 výskytů). Slovo *joder* se ve funkci citoslovce objevuje buď jako samostatná věta, při použití ve větě se pak vyskytuje v drtivé většině případů na začátku či na konci věty.

Právě tento výraz demonstruje propastný rozdíl mezi jeho použitím v mluvené řeči a v psaném jazyce. Zatímco se v námi vybraném filmu, který představuje s 6 300 slovy pouze minimální vzorek, vyskytuje ve funkci expletiva daný výraz 41 krát, na korpusu o 12 000 000 heslech nalezneme pouze 79 výskytů tohoto výrazu.

K názornému představení tohoto rozdílu nám poslouží následující graf, kde jsme procentuálně vyjádřili počet výskytů výrazu *joder* ve formě citoslovce vzhledem k celkovému počtu slov ve filmu/na korpusu:

Joder

S překvapením jsme dospěli k zaokrouhlenému výsledku: výraz *joder* se ve filmu vyskytoval přesně 1 000x častěji než na korpusu. Tento výraz je tedy v dané funkci značně orálního charakteru.

Ve dvou případech jsme zaznamenali i zkrácenou variantu této kletby, pouhé *jo* – vždy se jednalo o specifické situace, kdy mluvčí sám sebe cenzuroval vzhledem k okolnostem (přítomnost rodičů, úmrtí dědečka).

Druhé nejčastější použití tohoto výrazu jsme zaznamenali ve funkci slovesa, a to celkově v 18 případech. Nicméně, použití tohoto slovesa nebylo vždy identické, jelikož se váže na různé kontexty a osoby a tím pádem se mění i jeho význam. Při použití v indikativu se toto sloveso vyskytovalo ve smyslu českého *štvát, zničit, být v háji* (*no quiero joderme la moto, te jodes, te jodo*). Pokud se toto sloveso objevilo ve formě imperativu, naskytlo se více významů v závislosti na účastníkovi hovoru, na kterého se tento výraz váže. V prvním případě odkazoval na mluvčího (*no me jodas, no me jodáis*), kde bychom mohli daný výraz přeložit slovy *neštví/neštvěte mě*. V opačném případě byl vázán na

adresáta (*que te jodas, que se jodan, jódete*), kde se spíše přibližuje českému spojení *jdi do prdele*.

Ve třech případech se tento výraz vyskytl ve funkci přídavného jména, tedy *jodido*. Zde se již neshledáváme takový rozdíl mezi použitím tohoto výrazu v mluveném jazyce ve filmu, kde jsme ho zaznamenali třikrát, a v jeho psané podobě na korpusu, kde se vyskytl 91x. Výskytů na korpusu je tedy oproti danému filmu 34x méně, což ve srovnání s tisícínásobným rozdílem v případě citoslovce *joder* není již tak markantní rozdíl.

Pro přehlednost si výskyt výrazu *joder* a jeho odvozenin představíme v následující tabulce:

Joder - celkem	63
Joder (citoslovce)	41
Joder (sloveso)	18
jodido/a	3
jo	2

Z uvedeného schématu je zřejmé, že primární funkcí výrazu *joder* je sloveso, které ovšem ve většině případů přešlo vzhledem ke kontextu, ve kterém se nejčastěji vyskytuje, a účelu, k němuž slouží, v ustrnulém výrazu mezi citoslovce.

5.5.2.3.2. Případová studie: *puta*

Druhou nejobsáhlejší se stala skupina vycházející z výrazu *puta*. Vzhledem k tomu, že jsme se použitím tohoto výrazu zabývali podrobně i v předchozí případové studii na korpusu, budeme se i zde zabývat výsledky našeho bádání do větší hloubky, soustředit se budeme zejména na procentuální srovnání výskytů ve filmu a na

korpusu a budeme se podrobněji zabývat i jednotlivými variantami a možnostmi použití tohoto výrazu.

Můžeme říci, že různé formy výrazu *puta*, které jsme zaznamenali ve filmu, odpovídají svým složením předchozím zjištěním na korpusu. Pouze s tím rozdílem, že se frekvence jednotlivých výrazů mírně liší. Největší rozdíl jsme zjistili u použití výrazu *puta* ve funkci přídavného jména. Z celkových 30 výskytů tohoto výrazu v různých formách ve filmu, jich je celých 9 ve funkci přídavného jména, což představuje celkově 30% případů všech výskytů výrazu *puta*. Pakliže srovnáme tento výsledek s výskytem výrazu *puta* ve stejné funkci na korpusu, jedná se o pouhých 8,2% případů z celkového počtu.

Velký rozdíl vykazuje tento výraz i ve významu prostitutka. Jsme však toho názoru, že tyto hodnoty nejsou příliš objektivní, jelikož jsou dány zaměřením filmu. Proto se tento výraz vyskytl ve filmu pouze v 13,3% případů⁷⁵, zatímco na korpusu se výraz *puta* ve významu prostitutka vyskytl v 39,2% případů.

Největší rozdíl jsme zaznamenali u slovního spojení *de puta madre*, vzhledem k tomu, že se však nejedná přímo o nadávku, ale pouze o expresivní spojení, které naopak vyjadřuje spokojenost, nadšení, radost, zařadili jsme ho až na konec výčtu. Toto spojení se vyskytlo shodně 6x v obou dvou případech, což znamená, že vzhledem k celkovému počtu hesel je v daném filmu téměř 2 000x častější než v knihách.

Tato tři srovnání považujeme za nejvýraznější, v ostatních případech se struktura jednotlivých použití výrazu *puta* více či méně shodovala se strukturou daného výrazu na korpusu.

Shrneme-li si tedy výsledky výzkumu daného filmu, jsou jednotlivé formy výrazu *puta* zastoupeny následovně: *puto* (adjektivum) – 9x, *hijo de puta* – 7x, *puta* (ve významu prostitutka) – 4x, *puta*

⁷⁵ Jedná se o hodnoty z celkového počtu výskytů výrazu *puta*.

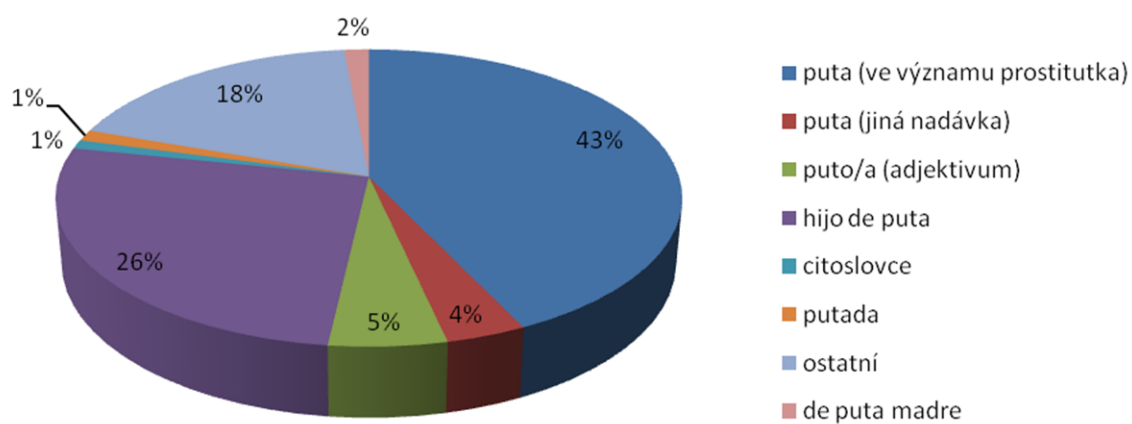
(nadávka) - 2x, *putada* - 1x. Kromě těchto forem bychom do této skupiny mohli zařadit i spojení *de una puñetera vez*, jenž se vyskytlo 1x a považujeme ho za eufemismus spojení *de una puta vez*. Zároveň se také často objevovalo spojení *de puta madre*, které sice není přímo nadávkou, ale vzhledem k jeho expresivitě a pro úplnost bychom ho zařadili též do této skupiny.

Za povšimnutí stojí ještě absence výrazu *puta* ve funkci citoslovce ve filmu. Vysvětlujeme si to především idiolektem mluvčích, kteří preferují jiná expletiva (*joder, hostia, coño, mierda*), je však možné, že je to dáno i nedostatečným jazykovým materiálem ve filmu ve srovnání s korpusem.

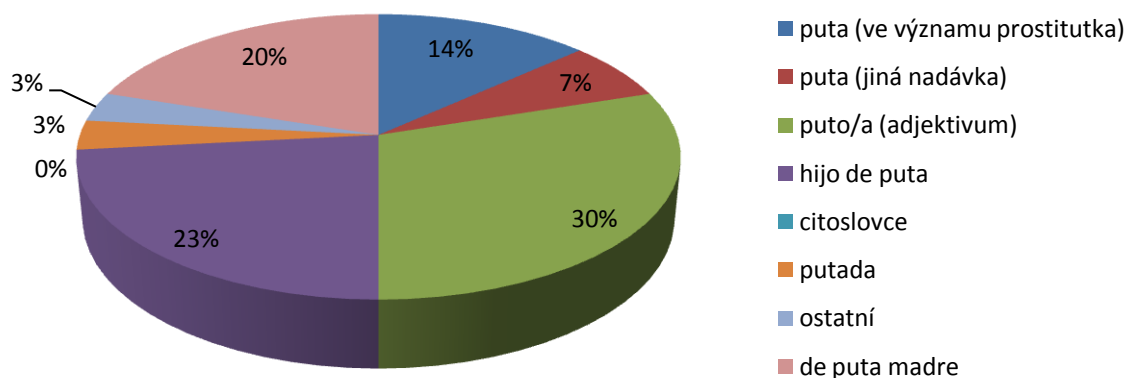
K názornému představení rozdílu mezi výsledky, k nimž jsme dospěli v případové studii na korpusu a výsledky filmu, nám poslouží následující dva grafy⁷⁶:

⁷⁶ Tyto dva grafy znázorňují procentuální vyjádření vzhledem k celkovému výskytu hesla *puta* na korpusu a ve filmu. Tato procenta tedy nejsou absolutní vzhledem ke všem heslům, jako jsme uváděli u předchozí skupiny s výrazem *joder*.

Puta - korpus

Puta - film

Na uvedených grafech si můžeme povšimnout, že výrazy, které vykazují největší změny, jsou ty, které jsou nejvíce expresivní (tedy především adjektivum *puto* a slovní spojení *de puta madre*), proto také mnohem více vyniknou v mluvené řeči a jsou v ní tím pádem i mnohem častější.

5.5.2.3.3. Případová studie: *Hostia*

Třetí početně nejhojnější byla skupina se základem *hostia*. Zvláštností této kategorie je, že jako jediná z celého filmu čerpá z okruhu náboženských nadávek. Jak jsme uvedli již ve třetí kapitole, jsou náboženské nadávky ve španělštině o mnoho četnější než v češtině, na příkladu našeho filmu lze však pozorovat značný pokles používání tohoto typu nadávek v poslední době. Tento proces zřejmě nastal již dříve, jelikož jazyk má vždy mírný skluz za realitou, tudíž je velmi pravděpodobné, že již v životě rodičů dnešní mladé generace náboženství postupně ztrácelo vliv, náboženské nadávky tedy postupně přestávaly být tabu, následkem čehož začaly mizet z mluveného jazyka, jelikož už nemají ten správný náboj a dopad na adresáta. Svědčí to o tom, že pro mladé Španěly již není náboženství tak důležité, což je pochopitelné, jelikož tuto tendenci bychom mohli pokládat za všeobecný trend poslední doby.

Primárně vystupuje tento výraz ve funkci substantiva, tedy *hostia* - „hostie“, při nadávání však většinou funguje jako citoslovce.

I v námi zkoumaném filmu se vyskytoval tento výraz jako citoslovce nejčastěji - celkem v 25 případech. Ve většině případů se objevoval v jednotném čísle a samostatně ve větě, tedy *¡hostia!*, ale v 5 případech se vyskytl i v množném čísle (*¡hostias!*), dvakrát pak ve spojení *¡qué hostia!*. Domníváme se, že v posledním případě slouží částice *qué* ke zdůraznění daného výrazu a tudíž vygradování nadávky.

V ostatních případech se vyskytl tento výraz ve funkci substantiva. Zajímavý je proces, který zde tento výraz prodělal. Z původního náboženského výrazu se jeho význam přenesl do oblasti tabu, kde začal fungovat jako expletivum, načež se pak ve svém nově nabytém vulgárním významu vrací zpět mezi substantiva, tentokrát jako

nadávkou. Ve filmu se vyskytly takovéto nadávky dvě, a to v následujících větách:

¡Eres la hostia!

¡Este es una hostia!

V tomto případě tedy výraz *hostia* plně vykonává funkci přímé nadávky.

V posledním případě, kdy se tento výraz vyskytl, se nejednalo o nadávku, mohli bychom ho přeložit jako expresivní výraz pro ránu.

Výrazem *hostia* jsme se v předchozích dvou studiích při výzkumu na korpusu nezabývali, proto si ho v následující tabulce alespoň zhruba představíme pro srovnání s jeho výskytem ve filmu:

Význam/funkce výrazu	Počet výskytů ve filmu	Počet výskytů na korpusu
<i>hostia</i>		
Hostie	0	38
Rána	1	22
Jiné substantivum	2	10
Expletivum	25	11
Adjektivum	0	7

Z výše uvedené tabulky je zřejmý propastný rozdíl mezi strukturou tohoto výrazu při jeho použití ve filmu a jeho použití v knihách. Vzhledem k zaměření filmu je pochopitelné, že se ani jednou nevyskytl výraz *hostie* ve svém původním významu, naprosto překvapující je však poměr tohoto výrazu ve funkci expletiva ve filmu a na korpusu. Pokud vezmeme v potaz absolutní hodnotu všech hesel jak ve filmu, tak na korpusu, vyskytuje se toto slovo ve filmu více než

4 000x častěji, což dokazuje naprostou přednost expletiva *hostia* v mluvené řeči oproti její psané podobě, proto bychom mohli říci, že u tohoto výrazu je stupeň orality velmi vysoký.

5.5.2.3.4. Případová studie: *coño*

Výrazy vycházející ze slova *coño* nebyly vzhledem ke slovním druhům nebo významům tolik rozmanité jako předchozí nadávky, vyskytovaly se však oproti nim často jako součást různých frází a slovních spojení.

Je zajímavé, že oproti češtině, kde má adekvátní nadávka, tedy *píča*, statut jedné z nejhrubších nadávek, se ve španělštině toto slovo k nadávání téměř nepoužívá. Můžeme ho nalézt často jako citoslovce ve funkci různých zvolání, tedy expletiv, která – jak jsme uvedli již dříve – většina autorů označuje jako jistou formu nadávek. Jako citoslovce jsme ho ve filmu zaznamenali 18 krát. V tomto případě nás překvapilo, že narozdíl od výrazů *joder* a *hostia*, které se větě vyskytují buďto samostatně nebo téměř výhradně na jejím začátku či konci, je pro tento výraz specifické použití uprostřed věty, např.:

¿*Qué coño has venido a pedirme?* („Na co ses mě to kurva přišel zeptat?“),

¿*Qué coño dices?* („Co to kurva plácáš?“).

Za zajímavější považujeme použití tohoto výrazu ve funkci substantiva a to především případy, kdy se vyskytl jako součást slovního spojení. Výraz *coño* jsme jako podstatné jméno našli celkem 7x. Ve třech případech se jednalo o odvozené slovo *coñazo*, což bychom mohli přeložit do češtiny přibližně jako „průser“. Slovní spojení, která jsme nadále zaznamenali ve filmu, byla následující:

tienes bastante coño („jsi docela odvážný“),

deja de hacer la coña („přestaň si dělat srandu“),

qué más coños („a další sračky“),

están encoñados („jsou do sebe blázen“).

Jelikož bývá použití výrazu *coño* ve slovních spojeních a frázích velmi originální, rozhodli jsme se pro srovnání uvést si i fráze, které se nám podařilo najít na paralelním korpusu:

Yo trabajo en una barra si me sale del coño. Já budu dělat za barem, jak dlouho se mi bude chtít.

Ata más pelo de coño que cuerda de esparto (...) Ta ženská si s tebou mává, jak chce (...)

Eso debía de abarcar desde la plaza Calvo Sotelo hasta el quinto coño saliendo montaña arriba en dirección al Tibidabo. To může být někde od náměstí Calvo Sotelo až někde do úplné prdele nahoru na kopec směrem na Tibidabo.

(...) yo sentía un frío del coño de la madre que te parió (...) (...) zima jak v prdeli, kuroafix (...)

Zjistili jsme, že narozdíl od češtiny, kde výraz *píča* funguje jako vyloženě hrubá nadávka, slouží tento výraz ve španělském jazyce spíše pro zvýšení expresivity sdělení. To se projevuje nejen tak, že je vkládán do vět jako expletivum, ale i tak, že tvoří součást mnohých slovních spojení. V těchto frázích se bohatě uplatňuje zejména v mluveném jazyce.

5.5.2.3.5. Případová studie: mierda

Výraz *mierda* se vyskytl ve filmu sice pouze 18x, o to bohatší však bylo jeho různorodé použití. Tento výraz nepřevažoval v žádném

kontextu, jako tomu bylo kupříkladu v případě citoslovce *joder*, které ve většině situací plnilo funkci expletiva. Objevoval se ve formě různých slovních druhů a jako součást různých spojení.

Nejčastěji tento výraz, podobně jako tomu bylo u předchozích výrazů, plnil funkci citoslovce. Vyskytl se takto 4x samostatně (*¡mierda!*) anebo dvakrát jako spojení *¡vaya mierda!*

Ve funkci podstatného jména fungoval výraz *mierda* nejčastěji jako přímá nadávka. Vyskytl se v následujících spojeních: *eres/sois una mierda* (3x), *una mierda, esto serás tú* (1x), *mierda de niñato* (1x). Kromě použití coby nadávky mívá tento výraz i podobnou úlohu jako ve svém překladu českém jazyce, tedy *hovno* ve významu „nic“.

Nadále ve vyskytl jako součást spojení *hechos una mierda* (což bychom mohli volně přeložit jako „unavení“) a *una mierda es tarde* (toto použití se shoduje s češtinou, kde bychom ho mohli přeložit přibližně „ale hovno je pozdě“).

V nadávání se tento výraz hojně uplatňuje i jako přívlastek, tedy *xxx de mierda*, slouží zejména ke gradaci nadávky.

Celkově tedy můžeme říci, že použití výrazu *mierda* ve španělštině se velmi blíží jeho použití v českém jazyce. Nejenom, že ho můžeme ve většině případů (s výjimkou jeho použití ve funkci přívlastku) použít ve stejných kontextech, ale většinou ho můžeme i bez problémů doslova přeložit.

Vzhledem k tomu, že nadávky vycházející z výrazu *cabron* se nevyskytovaly tak často a v tolika různých formách a funkcích, nebudeme se jimi zabýbat tak obsírně, ale pouze si představíme konkrétní tvary, které se ve filmu vyskytly.

Nadávka *cabrón* se vyskytla celkově 10x a to téměř výhradně ve vokativu (pouze v jednom případě se nejednalo o přímou nadávku, ale o označení třetí osoby). Po jedné jsme zaznamenali odvozeniny výrazu *cabrón* – *cabrear* a *cabreado*.

Nadávky, které se nevyskytovaly ve větším množství, jsme souhrnně zařadili do jedné skupiny. Jedná se výhradně o nadávky, nejsou v ní tedy zahrnuta expletiva typu *joder* či *hostia* nebo kletby a zároveň jsme do ní nezařazovali nadávky, kterým jsme se věnovali již v předchozích případových studiích. Pro větší přehlednost si jednotlivé nadávky a jejich výskyt ve filmu představíme v následující tabulce:

Nadávka	Počet výskytů
imbécil	5
marica	5
maricón	2
gilipollas	4
cerdo	2
pringao	1
borrego	1
idiota	1
capullo	1
retrasao	1
caraculo	1
pijote	1
julandrón	1

Jak můžeme pozorovat v tabulce, byly ze zbylých nadávek nejpočetnější nadávky zpochybňující heterosexuální napadeného (*marica*, *maricón*, *julandrón*) a nadávky útočící na intelektuální schopnosti adresáta (*imbécil*, *idiota*, *retrasao*, *borrego*).

Kromě výše uvedených, většinou jednoslovných nadávek, se nám podařilo najít dvě delší nadávky, většinou ve formě celé věty, které jsou pro španělštinu tak typické:

¡Que os follen!

¡Que te la chupe tu madre!

Těchto vět se filmu vyskytlo více, všechny ostatní však obsahovaly sloveso *joder*, kterým jsme se zabývali již v první případové studii.

5.5.2.4. Shrnutí

Během bližšího zkoumání nadávek jsme se pokusili představit nadávky ve španělském filmu *Historias del Kronen* a přibližně tak nastínit jazykovou situaci, která panuje v současné španělštině. Jazykový materiál z našeho filmu sice nevykazuje takovou průkaznou hodnotu ve srovnání se zásobou hesel v paralelním jazykovém korpusu, posloužil nám však dostatečně k prezentování bohaté variety nadávek, kterou lze v současné mluvené španělštině nalézt, byť jsme si vybrali k výzkumu pouze minimální vzorek slov (ve srovnání s materiálem, který nám nabízí korpus).

Z celkových 6 300 slov, které film *Historias del Kronen* obsahuje, bylo 229 nadávek. To znamená, že 3,65% všech slov ve filmu představovaly nadávky, tedy přibližně každé 30. slovo. Vzhledem k rozsáhlosti jazykového materiálu by bylo komplikované a velmi časově náročné zjistit tuto hodnotu na korpusu, proto jsme ji zjišťovali pouze v případě konkrétních nadávek.

Při kontrastivní analýze se naše domněnky, které jsme předpokládali před započítáním výzkumu, potvrdily. I přesto, že byl vzorek materiálu ve filmu dosti omezený, podařilo se nám přijít

k závěrům, které považujeme za dostatečně objektivní. U mnohých nadávek byl totiž rozdíl mezi výskytem ve filmu a na korpusu i více než tisícinásobný, což naprosto spolehlivě dokazuje jasnou převahu při používání nadávek v mluveném jazyce oproti jeho podobě psané. Nicméně, domníváme se zároveň, že vysoký výskyt nadávek ve filmu byl dán i nízkým věkem protagonistů. Jak jsme uvedli dříve, mladší lidé jsou při vyslovování nadávek odvážnější.

Největší rozdíly jsme zaznamenali především u expletiv, konkrétně u výrazů *hostia* a *joder*. Domníváme se, že je tento rozdíl způsoben tím, že ve vyhocené situaci se mluvčí nerozpakuje použít tyto výrazy několikrát za sebou, zatímco autoři je v knihách většinou pro ilustraci situace napíší pouze jednou. Velké rozdíly mezi mluvenou a psanou podobou jsme zaznamenali i u výrazu *puto* ve funkci adjektiva. Jsme toho názoru, že je tento nepoměr způsoben větší expresivitou mluveného jazyka, kde mluvčí častěji dodávají tento výraz jako přívlastek.

Výzkum jazyka ve filmu *Historias del Kronen* nám umožnil podrobněji proniknout do problematiky nadávek a blíže poznat současnou praxi mezi mladými uživateli současné španělštiny a zároveň nám nabídl zajímavou paralelu k předchozím studiím, které jsme provedli na korpusu InterCorp.

6. Závěry

V průběhu celé naší práce jsme se postupně snažili načrtnout základní rysy a charakteristiky španělských nadávek. Postupně jsme odkrývali důvody jejich vzniku, překážky a zábrany, které nám brání je používat, jejich formy, funkce a výjimečná specifika.

Během této kapitoly jsme se měli možnost blíže seznámit se španělskými nadávkami zejména z lexikálního hlediska. Představili jsme si nejčastější skupiny nadávek, které jsme rozdělili podle sémantického pole, ze kterého tyto nadávky pochází, přičemž jsme se soustředili především na takové skupiny nadávek, na kterých můžeme pozorovat rozdíly při nadávání ve španělštině a v češtině. Zjistili jsme, že zatímco ve španělštině převažují náboženské, sexuální a rodinné nadávky, v češtině jsou to hlavně nadávky skatologické a zvířecí.

Na základě tohoto studia jsme se snažili vybrat dva co možná nejreprezentativnější vzorky nadávek, abychom je podrobili kontrastivní analýze na paralelním korpusu. Pro tyto účely jsme zvolili nadávky *puta* a *cabrón*, které byly, dle našeho soudu, pro náš výzkum nejvhodnější. Výraz *puta* jsme vybrali proto, že představuje jednu z nejpoužívanějších nadávek, adresovaných ženám a zároveň se vyskytuje jako součást mnohých spojení a ve formě mnoha slovních druhů. K výběru výrazu *cabrón* nás vedly stejné důvody – je jedním z nejpoužívanějších hanlivých označení muže, má velmi široké spektrum významů, od těch nejhrubších nadávek až po běžná oslovení, a zároveň se, stejně jako výraz *puta*, také objevuje ve formě různých slovních druhů, což samozřejmě přináší i různé významy tohoto slova.

U každého výrazu jsme provedli dvě případové studie. U výrazu *puta* nás nejdříve zajímalo, jestli se tento výraz vyskytuje častěji sám či jestli bývá spíše součástí dalších slovních spojení a vazeb. Zjistili jsme

mírně nadpoloviční výskyt ve slovních spojeních (53%), z nichž nejčastější byla *hijo de puta* (24%), *puta madre* (9%), a *puta que te/los parió* (2%). V druhé případové studii jsme se zabývali otázkou, ve funkci kterých slovních druhů můžeme tento výraz nalézt. Kromě substantiv, kterých byla většina (84%), nás překvapil celkem vysoký podíl adjektiv (10%) a fakt, že se objevil tento výraz i ve formě citoslovcí (2%). Výraz *puta* se tedy nadměrným používáním tak lexikalizoval, že už neslouží pouze jako substantivum pro urážku ženy, ale rozšířil se i do dalších slovních druhů.

V další kontrastivní studii jsme se věnovali výrazu *cabrón*. U tohoto výrazu jsme se zajímali též o jeho výskyt ve funkci jiných slovních druhů, než je původní substantivum. Podíl jednotlivých slovních druhů se velmi podobal výsledkům, které jsme zjistili u výrazu *puta*: substantiva (80%), adjektiva (10%), citoslovce (2%).⁷⁷ Zjistili jsme, že v mnoha případech se pejorativní chápání tohoto výrazu velmi oslabilo, jelikož škála překladů výrazu *cabrón* byla velmi široká – od překladů *sráč* a *hajzl* až po *chlap* nebo *hoch*. V druhé případové studii nás zajímalo, jak často se daný výraz objevuje ve vokativu. Na základě pozorování rodilých mluvčích byla naším předpokladem domněnka, že se ve vokativu vyskytuje velmi často, což se nám potvrdilo, jelikož z celého množství výskytů se vokativ vyskytoval v 36%⁷⁸.

Abychom co nejpřesněji postihli charakteristiky a funkce španělských nadávek, věnovali jsme se v následující kontrastivní analýze otázce používání nadávek v mluveném jazyce. Nadávky, jakožto výrazy, jejichž výraznými znaky je oralita a spontánnost, za doprovodu extralingvistických prostředků, vyniknou v mluveném

⁷⁷ Zbytek představuje buď jiné slovní druhy, či případy, kdy byl tento výraz v češtině zcela vynechán.

⁷⁸ Naším cílem bylo sledovat výhradně vokativ, jelikož právě ten se při nadávání uplatňuje nejčastěji. Nevěnovali jsme se podílu dalších deklinací, takže není možné tvrdit, že by byly všechny ostatní pády rozděleny rovnoměrně. Velmi často se objevoval i nominativ a akuzativ, zjišťování výskytu těchto pádů však nebylo účelem naší studie.

projevu lépe než na papíře, proto jsme se rozhodli použít jako výchozí materiál pro náš poslední výzkum španělský film *Historias del Kronen*.

Nalezené nadávky jsme rozdělili do 8 skupin podle jejich sémantické příbuznosti či společných charakteristik a podrobili je nejprve zkoumání v rámci filmu, následně jsme je konfrontovali s jejich tvary a způsoby použití na korpusu InterCorp. U nejvýraznějších zástupců každé skupiny jsme pak procentuálně vyjádřili jejich výskyt vzhledem k celkovému počtu slov, popřípadě jsme porovnali v rámci daného hesla jejich funkce a tvary.

Konkrétně jsme nalezené nadávky rozdělili do skupin s kořeny *joder*, *puta*, *hostia*, *coño*, *mierda* a *cabrón*, zbylé nadávky jsme zařadili do další skupiny a do poslední kategorie jsme zahrnuli nadávky specifické tím, že tvořily celou větu.

Mezi naše nejvýraznější postřehy patřilo zjištění, že výraz *joder* ve funkci citoslovce se ve své mluvené formě vyskytl v daném filmu 1000x častěji než v dílech na korpusu. Výraz *puta* jsme na korpusu zkoumali podrobněji již v první případové studii, proto nám nabídl více prostoru pro srovnání s materiálem nalezeným ve filmu. Porovnali jsme zejména použití tohoto výrazu ve funkci jednotlivých slovních druhů, kde jsme si povšimli rozdíl v použití výrazu *puto/a* ve funkci adjektiva. Zatímco na korpusu se vyskytoval pouze v 5% případů z celkového výskytu hesla *puto/a*, ve filmu to bylo 30% případů. Podobně jako výraz *joder* se jako citoslovce velmi často objevoval i výraz *hostia*. Absolutní výskyt tohoto výrazu ve filmu, kde jsme ho zaznamenali 25x, byl dokonce vyšší než na korpusu (11x), což je vzhledem ke slovní zásobě jednotlivých výchozích materiálů obzvláště překvapivé.

Výsledky, ke kterým jsme dospěli, potvrdily naši domněnku, ze které jsme vycházeli před započítáním výzkumu, tedy že je mluvený jazyk na nadávky celkově bohatší než jazyk psaný. Navíc jsme

s překvapením zjistili, že film disponuje neobvykle vysokým počtem expletiv, jejichž frekvence mnohonásobně přesahovala jejich použití v knihách. Velmi frekventované bylo oproti psanému jazyku i použití nadávek jako adjektiv ve spojení s další nadávkou, což pomáhá mluvčím zejména zvýšit konečný efekt nadávky.

Naším cílem bylo představit co možná nejpráhledněji charakteristiky španělských nadávek. Domníváme se, že tato práce může být užitečná zejména svým paralelním pohledem na španělské a české nadávky a také díky originálnímu přístupu při výzkumu na česko-španělském korpusu a ve španělském filmu, což nám umožnilo zkoumat téma nadávek z různých úhlů pohledu a obsáhnout tak jejich bohaté vlastnosti a funkce. Můžeme tudíž, díky použitým technologiím, pokládat náš výzkum za výjimečný.

7. Résumé

7.1. Conclusiones

„El lenguaje de los insultos españoles“

El insulto es un fenómeno bien conocido por todos nosotros, porque, ¿quién no ha insultado nunca a nadie? La rica variedad de insultos nos ofrece un vasto campo para su estudio e investigación. Los insultos españoles en especial, son conocidos por su gran variedad y originalidad, y es esta una de las razones principales por las que hemos elegido este tema para el presente trabajo.

Gracias a un nuevo sistema, un corpus paralelo checo-español, ha sido posible llevar a cabo una investigación comparativa que aportó muchas nociones nuevas, respecto a las diferencias y similitudes que existen en el uso de los insultos en estos dos idiomas, ya que hasta ahora nadie se había dedicado al tema de comparación de los insultos españoles con los checos utilizando esta herramienta. Los resultados obtenidos en la investigación en el corpus luego comparamos con el material de la película *Historias del Kronen*, que utilizamos para presentar la situación actual en cuanto a los insultos en el lenguaje hablado.

Sin embargo, aunque el número de los insultos españoles es muy amplio e inabarcable, los lingüistas empezaron a dedicarse al tema tan solo recientemente. Por lo tanto nos ha sido muy difícil encontrar literatura apropiada para el estudio de los insultos. Nos hemos apoyado sobre todo en la obra *El arte del insulto* de Juan D. Luque y *La lengua de tu madre* de Stephen Burgen, las cuales consideramos como fundamentales para efectuar nuestro análisis de los insultos españoles.

Ya desde los tiempos del imperio romano, nuestra habla fue restringida con varios tabúes (por cuyo incumplimiento hasta le habían podido incluso quitar la lengua al hablante). Hoy día, muchos de estos tabúes todavía perduran (aunque ya no encaramos el peligro de poder perder la lengua). No fue sino hasta el año 1975 que fueron aceptadas las palabras *joder*, *carajo*, *picha* y *coño* en el DRAE y sólo en el año 1992 entró la palabra *hostia*⁷⁹.

En general, la sociedad española se muestra bastante parsimoniosa ante los términos blasfematorios y sexuales, aunque, por otro lado, estos términos son muy divulgados y abundantemente utilizados por los hablantes. Si comparamos la sociedad checa con la española descubrimos que, aunque no es tan reservada en el uso de dichos términos, no dispone de una variedad tan rica en materia de insultos como la española.

Lo dicho lo confirma también el número de términos que sirven para nombrar a los insultos en español: *el insulto*, *la infamia*, *el taco*, *la palabrota*, *el insulto*, *la grosería*, y muchos más. No obstante, no podemos considerar todas las palabras malas que decimos, como insultos. En general, los dividimos en tres grupos, según sus funciones.

En el primer grupo incluimos los expletivos y exclamaciones que normalmente uno suelta, por ejemplo, al pillarse el dedo en un cajón.

Las maldiciones y blasfemias, por otra parte, son distintas, porque con ellas se desea mal a alguien. Las maldiciones demandan la ayuda de una entidad sobrenatural – con excepción de Dios, cuyo nombre invocan los que utilizan las blasfemias.

El último grupo forman los insultos mismos que, en mayoría de los casos, sirven para atacar la imagen positiva del recipiente. En el

⁷⁹ Cf. D. Soler-Espiauba – „¿Existe una didáctica de las „malas palabras“? ¿Son, además de malas, „peligrosas“?“, *Español como lengua extranjera: enfoque comunicativo y gramática*. Universidad de Santiago de Compostela, 1999, s. 273.

presente trabajo, nos dedicamos sobre todo a estudiar las características de estos últimos, de los tacos, o sea, los insultos.

A continuación nos hemos presentado las propiedades específicas de los insultos españoles y también mencionamos sus funciones, ya que los insultos no solamente sirven para insultar.

Muy variados son también los campos semánticos de los que proceden los insultos, de los que nos ocupamos más detalladamente. Entre los más famosos en España podemos citar los siguientes: insultos sexuales, religiosos y familiares. Son más escasos los insultos escatológicos y animales que gozan de mucha fama en la lengua checa.

Luego hemos dedicado nuestra atención al estudio contrastivo realizado primero en el corpus paralelo checo-español. Concretamente hemos sometido al análisis los insultos *puta* y *cabrón* que consideramos muy comunes en el habla actual, y que a la vez representan unos de los insultos más utilizados, para mujeres y hombres, respectivamente. A partir de los datos obtenidos hemos podido sacar algunas conclusiones muy interesantes, especialmente al comparar los resultados de los insultos españoles con sus equivalentes checos.

Al final concentramos nuestra atención en los insultos desde el punto de vista práctico. Contemplamos el uso de los insultos en el lenguaje hablado; para los fines de la investigación utilizamos el material de la película española *Historias del Kronen*. En los ejemplos de los insultos de la película demostramos su uso práctico. Primero nos dedicamos a todos los insultos de la película en general, luego los comparamos con los datos obtenidos en los análisis anteriores en el corpus paralelo. El material de la película nos permitió observar las funciones de los insultos en el lenguaje hablado y junto con la investigación realizada en el corpus abarcar el tema de los insultos desde diferentes puntos de vista.

En resumen, tras haber esbozado el tema de los sociolectos, que tienen muchas características comunes con los insultos, nos hemos presentado el contexto histórico y cultural de la evolución de los insultos en España en comparación a la República Checa. Tras haber expuesto las características específicas de los insultos españoles, tanto en el nivel fonológico, como morfológico, nos dedicamos a los campos semánticos, destacando aquellos, de los que procede el mayor número de los insultos. Los datos obtenidos en la parte teórica aplicamos en los análisis contrastivos del corpus checo-español y la película, que nos ofrecieron resultados muy sustanciosos.

En general podemos decir, que el tema de los insultos es un tema bastante nuevo, que apenas ha sido descubierto en las últimas décadas. Por estas razones podemos encontrar más preguntas que respuestas, y por lo tanto creemos que este tema ofrece una gama muy amplia para futuros estudios.

7.2. Résumé v  esk m jazyce

„ pan lsk  nadávky“

Jak j z n zev napov d , c lem na i práce bylo podrobn ji prozkoumat bohatou  k lu  pan lsk ch nadávek. Soustredili jsme se zejména na specifické rysy  pan lsk ch nadávek, a v imali si rozd l  p edev m v porovn n i s nadávkami  esk mi.

Nejprve jsme se bl ze věnovali p edstaven i základních znaků spisovného a nespisovného jazyka, v jehož rámci jsme se soustredili p edev m na sociolekty. Jsme toho názoru, že jejich studium n m umožní lépe porozumět a poznat základní vlastnosti nadávek, jelikož se mnoh  shodují s prvky sociolektů.

Poté jsme si představili historick  a kulturn  pozadí nadávek, jelikož odli n  vývoj v obou zemích vedl k rozd ln m návykům mluv ch při pou iv n i nadávek a kleteb. Zejména v u iv n i kleteb můžeme pozorovat nejv t m  rozdíly - zatímco v  esk m prost ed i během minulého století jejich četnost postupně upadala (což si vysvětlujeme postupn m poklesem počtu v r ic ch), a  se vytratily  pln , ve Španělsku jsou mnoh  i v dnešní době velmi  ast .

Důležitou roli hraje v oblasti nadávek i tabu, jelikož v každé společnosti tabu ovlivňuje náboj jednotlivých nadávek a m  i vliv na to, jak  nadávky si mluv i vybírají. Nicméně, nadávky neslou i pouze k ur en i druhých nebo k vyj d ren i našeho rozho ren i, m ou mít i dal i funkce jako identifikace s ostatními členy skupiny, mohou být i p r telsk m osloven m.

V praktické části jsme nejprve podrobně popsali sémantická pole, ve kterých se španělské nadávky nejčastěji vyskytují. Soustředili jsme se především na takové oblasti, které jsou pro španělské nadávky specifické a které se v češtině a ve španělštině odlišují. Poté jsme nově zjištěné poznatky aplikovali při kontrastivní analýze na paralelním česko-španělském korpusu, pomocí kterého jsme provedli dvě případové studie, pro které jsme si vybrali výrazy *puta* a *cabrón*, které, dle našeho soudu, představují vhodný materiál ke zkoumání, jelikož reprezentují jedny z nejčastějších nadávek pro ženy (\Rightarrow *puta*) i pro muže (\Rightarrow *cabrón*). Abychom obsáhli téma nadávek co nejobširněji, vypracovali jsme ještě kontrastivní analýzu na základě dat obdržených z filmu *Historias del Kronen*, abychom blíže pronikli do otázky španělských nadávek v mluveném jazyce.

Doufáme, že se nám podařilo alespoň přibližně nastínit a představit hlavní rysy a funkce bohatého spektra španělských nadávek v paralele s nadávkami českými.

Klíčová slova: *nadávky, kletby, vulgarismy, nespisovný jazyk, tabu.*

7.3. **Résumé v anglickém jazyce**

„The Spanish Insults“

The objective of the present paper was to explore, as the title indicates, the rich variety of the Spanish insults. We centered mainly on the comparison of the Spanish insults to the Czech insults and observed the differences and specific characteristics of Spanish insults.

We began the first part with the definition of formal and informal language and its sociolects, because we believe that it helps to understand the properties of the insults, since they have many common characteristics with the sociolects. Afterwards, we tried to describe the historical and cultural backgrounds, because due to different evolutions in each country, the habits to use insults and curses are different, especially concerning the curses, which are still very common in Spain. In Czech Republic the curses fell into oblivion during the last century, while the people were becoming more atheistic.

The role of taboo is also very important, because in each society, taboo is what's influencing the usage and the importance of every insult. Nevertheless, the insults don't serve only for attacking somebody or to show disappointment, but they also have other functions, such as identifying with the members of the group or to address someone in a friendly way.

In the practical part, we first described the semantic fields of the insults, since they are quite specific and different to the Czech. Then we applied the obtained information to the analysis on the parallel Spanish-Czech language corpus, where we studied the frequency of use

of the insults *puta* and *cabrón* by means of a contrastive case study approach.

Afterwards, we elaborated another case study based on the data from the movie *Stories from the Kronen* and compared the results with the case studies worked out on the language corpus.

In general we hope to have given an overview of the vast spectrum of the Spanish insults and their main features in comparison with Czech insults, which can still offer a field for further research.

Key words: *insults, curses, vulgarisms, informal language, taboo.*

8. Bibliografie:

ALLAN, Keith, BURRIDGE, Kate. *Forbidden Words: Taboo and the Censoring of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

ALVAR, Manuel a kolektiv autorů. *Introducción a la Lingüística española*. Barcelona: Liberdúplex, S. L., 2000.

ARANGO, Ariel. *Las malas palabras*. Barcelona: Martínez Roca, 1989.

ARIZA VIGUERA, Manuel. *Insulte usted sabiendo lo que dice*. In *Insulte usted sabiendo lo que dice y otros estudios léxicos*. Madrid: Arco Libros, 2008.

BAJGER, Kryštof a kolektiv autorů. *Slovník vulgarismů*. Praha: Agave, 2005.

BEINHAUER, Werner. *El español coloquial*. Madrid: Gredos, 1991.

BURGEN, S. *La lengua de tu madre*. Barcelona: Planeta, 1997.

COLÍN RODEA, Marisela. *El insulto: estudio pragmático y textual y representación lexicográfica (tesis de doctorado)*, Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 2003.

CASCÓN MARTÍN, E. *Español coloquial*. Madrid: Edinumen, 1995.

CELDRÁN GOMARIZ, Pancraccio. *Inventario General de insultos*. Madrid: Ediciones del Prado, 1995.

CELDRÁN GOMARIZ, Pancraccio. *El gran libro de los insultos*. Madrid: La esfera de los libros, 2008.

ČECHOVÁ, Marie a kolektiv autorů. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV Nakladatelství, 2003.

ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2008.

HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981.

HUGHES, Geoffrey. *Swearing: A Social History of Foul Language, Oaths and Profanity in English*. Padstow: T. J. Press Ltd, 1988.

KREK, Neža. *Več kot sranje (magistersko delo)*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2009.

LAGORGETTE, Dominique. *Les insultes en français: de la recherche fondamentale à ses applications: (linguistique, littérature, histoire, droit)*. Chambéry: Université de Savoie, Laboratoire langages, littératures, sociétés, 2009.

LUQUE J., PAMIES A., MANJÓN F. *El arte del insulto*. Barcelona: Atalaya, 1997.

MARTÍNEZ LARA, José Alejandro. Los insultos y palabras tabúes en las interacciones juveniles. Un estudio sociopragmático funcional. *Boletín de Lingüística*, 2009, vol. 21, núm. 31, s. 59 – 85.

MARYNČÁK, Richard. *Stručné dějiny nadávek a sprostých slov*. Praha: Kma, 2007.

NEŽMAH, Bernard. *Klevoice in psovke*. Ljubljana: Nova Revija, 1997.

SOLER-ESPIAUBA, Dolores. ¿Existe una didáctica de „malas palabras“? ¿Son, además de malas, „peligrosas“? In *Español como lengua extranjera: enfoque comunicativo y gramática*. Universidad de Santiago de Compostela, 1999.

ULLMANN, Stephen. *Semantics: an Introduction to the science of meaning*. Oxford: Blackwell, 1972.

Příspěvky ve sborníku *Les insultes en français: de la recherche fondamentale à ses applications: (linguistique, littérature, histoire, droit)*. Chambéry: Université de Savoie, Laboratoire langages, littératures, sociétés, 2009:

ANSCOMBRE, Jean-Claude. „Notes pour une théorie sémantique des jurons, insultes et autres exclamatives“, s. 9-30.

BAINES, Roger. „Ta mère suce des Schtroumpfs“, s. 95-112.

GUEDJ, Delphine, VOLLE, Rose-Marie. „Mots d’enfants, maux d’adultes: l’insulte dans la construction de soi“, s. 141-154.

HAMMER, Françoise. „Cherchez l’insulte! Trouvez l’outrage!“, s. 171-180.

LARGUÈCHE, Évelyne. „L’injure à la trace“, s. 75-94.

MEUNIER, Deborah. „Du quolibet à l’insult“, s. 155-170.

MOÏSE, Claudine. „Espace public et fonction de l’insulte dans la violence verbale“, s. 201-218.

TRIMAILLE, Cyril, BOIS, Océane. “Adolescents et axiologie péjorative“, s. 113-140.

Elektronické zdroje:

www.rae.es [cit. 2011-07-29]

<http://ucnk.ff.cuni.cz/> [cit. 2011-07-29]

<http://www.korpus.cz/intercorp/> [cit. 2011-07-29]

<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6239> [cit. 2011-07-29]

<http://seronoser.free.fr/blasfemias/> [cit. 2011-07-29]

<http://ticianaroque.blogspot.com/2009/02/las-palabrotas-que-cautivan-los.html> [cit. 2011-07-29]

<http://lege.cz/slovník.htm> [cit. 2011-07-29]

<http://fr.wikipedia.org/wiki/Argot> [cit. 2011-07-29]

DVD:

ARMENDARIZ, Montxo (režie); ARMENDARIZ, Montxo (scénář), MAÑAS, José Ángel (scénář a literární předloha). „*Historias del Kronen*“. Španělsko: 1995.